מהדורת 'קרן טללי ברכה'

שנה י"א (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• ויצא •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומרוממים בכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זֹהַר הַמְּבָאֵר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ד רבי מאיר אביחצירא זיע"א

א | כח התפילה
מהאבות הקדושים
אוצר פניני החסידות

יב | כשהפרנסה נעשית עבודת ה'
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

יד | מעלת וסגולת
סעודת מלוה מלכה
מילתא חדת"א

העלונים: ספיר ויהלום • מילתא חדתא • ובחרת בחיים • אביר יעקב • מכתלי בית הדין • שו"ת בהלכה • תניא

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה
מכון אור לישרים
ירושלים - נהריה

שִׂפְתַי צַדִּיק | כֹּחַ הַתְּפִלָּה מֵהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים ..... א
בֵּית יַעֲקֹב | הָעֵצָה לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר ..... א
מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ | הַשְּׁלֵמוּת בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא הִיא עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד .. א
פֶּלֶא יוֹעֵץ | גְּלוּי אַהֲבַת ה' הַמְּסְתָּרֶת בַּלֵּב עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּקוֹל ..... א
אִמְרֵי מְנַחֵם | תְּפִלָּה מִתּוֹךְ הַכְנָעָה וּשְׁבִירַת הַלֵּב מַגִּיעָה עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד .. א
לִקּוּטֵי תּוֹרָה | עַל יְדֵי הֲרִיגַת כֹּחַ הַיֵּצֶר אֶפְשָׁר לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה ... ב
דִּבְרוֹת חַיִּים | בְּעֵת הַשֵּׁינָה מִתְגַּלִּים לָאָדָם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיגָם כְּשֶׁהוּא עֵר ..... ג
תּוֹרָה אוֹר | יַעֲקֹב – יו"ד עֻקְּבוֹ | עַל יָדוֹ נִמְשַׁךְ הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת לְהָאִיר בְּנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל ..... ג
פִּתּוּחֵי חוֹתָם | הַצַּדִּיק מִצְטַעֵר עַל גְּלוּת הַשְּׁכִינָה ..... ד
זִכָּרוֹן זֹאת | הַמַּזָּל הָעֶלְיוֹן הוּא כְּשֶׁדֶּה הַמּוֹצִיא לֶחֶם ..... ד
אֹהֶל יִשָּׂכָר | צְדָקוּת רָחֵל בֵּין אַנְשֵׁי רֶשַׁע הֵבִיאָה אֶת יַעֲקֹב לִבְכִיָּה ..... ה
לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת | עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע ה
לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת | עֲבוֹדַת יַעֲקֹב בְּצֹאן לָבָן – הַמְשָׁכַת בְּחִינַת 'לָבָן הָעֶלְיוֹן' בְּעוֹלָמוֹת עֶקְדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים עַל יְדֵי אוֹר הַקָּו ..... ה
מַחְשַׁף הַלָּבָן | הִתְעוֹרְרוּת לְגַאֲלָה בְּדוֹר הָאַחֲרוֹן ..... ו
קְרֻשַּׁת לֵוִי | בְּתוֹחֶלֶת הָעֲבוֹדָה עַל הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בַּעֲבוֹדָתוֹ ..... ו
לֵב שִׂמְחָה | אִלּוּ הָיָה יְהוּדִי יוֹדֵעַ כַּמָּה שִׂמְחָה מֵבִיא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָיָה מֵטִיב כָּל מַעֲשָׂיו ..... ז
שִׂיחוֹת קֹדֶשׁ | עַל הָאָדָם לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל תֹּקֶף לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא עַל כָּל פָּנִים בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ ..... ז
חוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ | הַהוֹכָחָה שֶׁיִּצִיאַת יַעֲקֹב עָשְׂתָה רֹשֶׁם ..... ז
אֹהֶל יִצְחָק | בְּאוּר מַחְלֹקֶת הָאֱמוֹרָאִים מֵאֵיזֶה עֵרְעוּר שֶׁל עֵשָׂו חָשַׁשׁ יַעֲקֹב . ז
מְקוֹר חַיִּים | חֵיֵי לְמוּד הַתּוֹרָה הֵם לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם ..... ח
נִפְתָּלִי שְׁבַע רְצוֹן | עֲלִיַּת מַלְאֲכֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֻחֱלָה קְפִיצַת הָאָרֶץ ... ח
מְנוֹרַת אַהֲרֹן | הַשָּׂגַת הַמַּדְרֵגוֹת עַל יְדֵי סִלּוּק הַנְּגִיעוֹת וְהַפְּגִיוֹת ..... ח
אַגָּדוֹת מהרז"צ | נִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת כְּקַרְקַע הָאָרֶץ שֶׁאֵין יְאוּשׁ מוֹעִיל בָּהּ לִקְנוֹתָהּ ..... ח
נֶפֶשׁ טוֹבָה | לֵאָה וְרָחֵל הָיוּ אֲחָיוֹת רַק מִצַּד לָבָן אֲבִיהֶם וּלְפִיכָךְ לֹא נֶאֶסְרוּ לְיַעֲקֹב מִשּׁוּם אִסּוּר אֲחָיוֹת ..... ח
נַחֲלַת יַעֲקֹב – אַבְנֵי שֹׁהַם | טַעַם קְרִיאַת שֵׁם 'רְאוּבֵן' ..... ט
אֵיל הַמִּלּוּאִים | שִׁחְרוּר בְּלֵהָה וְזִלְפָּה כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה ..... ט
יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב | לְמִידַת דַּרְכֵי הָרַמָּאוּת מִלָּבָן ..... ט
יֶרֶךְ יַעֲקֹב | רַמָּאוּתוֹ שֶׁל לָבָן לִקְרוֹת שֵׁם הַמַּצֵּבָה בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי ..... ט
מעשי צדיקים ..... ט
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה ..... יב

לרכישת ספרים מרוכזת ולמוסדות:
מוישי: 052-7110200 | עזרא: 052-7110900

בס"ד
קו מענה הלכה
02-803-9999
או במייל: rav@abiryaakov.com
בית הוראה אביר יעקב
מכון אור לישרים ירושלים-נתניה
קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077

מחוברים
הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים
מתחילים את היום!
להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com
ישירות למייל האישי

עיצוב ועימוד עלונים: שוקי קנר
להורדת העלון: https://www.orlayesharim.com

מפרגמי אוריתא
ויצא תשפ"ז

לילה כיום יאיר

'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ' (בראשית כח יא)

בגמרא (ברכות כו:) למדו מכאן כי יעקב אבינו תיקן תפילת ערבית.

ויש כאן מקום שאלה. כי הנה דווקא יעקב אבינו שזכה כי תהא מיטתו שלימה, וממנו יצאו שנים עשר שבטי ישורון, הוא שתיקן תפילה זו המורה על זמן הערב והקושי. לכאורה מתבקש היה כי יעקב אבינו יתקן תפילה העוסקת בהודאה על חסדי ה', ועל כל אשר זכה לו. אם כן קשה, מפני מה דווקא הוא זה שתיקן את התפילה הראויה לזמן החשיכה.

ונראה, כי לא לחינם נקבעה תפילה זו על ידי יעקב אבינו. שכן הוא הראוי להורות להם לישראל את הדרך לעמוד בקושי הגלות והנסיונות.

ידוע כי החושך הוא סמל לקושי ונסיון, ו'ערב' מלשון עירובי תחומין, זמן מעורב שאין בו ברירות ובהירות. ובאמת על חייו של יעקב אבינו דרשו חז"ל (בראשית רבה פד, ג) את הפסוק (איוב ג כו) "לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִי וַיָּבֹא רֹגֶז". ואמרו: "לא שלותי ולא שקטתי, לא שלותי מעשו ולא שקטתי מלבן ולא נחתי מדינה, ויבא רוגז, בא עלי רגזו של יוסף". וכפי שאמר יעקב אבינו עצמו בעומדו לפני פרעה (בראשית מז ט) "מְעַט וְרָעִים הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיָּי". כי כל ימיו היו משך אחד של יסורים וקשיים, התמודדויות ונסיונות.

והנה ידועים דברי חז"ל (ראה מדרש תנחומא פרשת לך לך ט) כי מעשי האבות סימן לבנים, ורבינו הרמב"ן (בראשית יב ו; שם לב ד, ועוד) בנה על יסוד נאמן זה בנינים גדולים בפירושו לתורה.

ומעתה יש לפרש, כי יציאת יעקב אבינו מבאר שבע והליכתו חרנה, מרמזת על יציאת בניו אחריו מארץ ישראל לגלות, במקום חרון אף. אך קודם ליציאתו מן הארץ עמד יעקב אבינו והתפלל לה' יתברך, 'ויפגע במקום', לקיים מה שנאמר (תהלים צב ג) "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת".

כאשר אור ה' מאיר לו לאדם כבוקר, הכל הולך למישרין וחסד ה' ניכר לעיני כל, אין זו גבורה כל כך להגיד חסדי ה'. אולם עיקר מעלת האדם היא כאשר יודע הוא להכיר באמונת ה' גם 'בלילות' - בזמני קושי וצער.

והנה, תפילתו של אברהם אבינו נקראה 'עמידה' (ברכות שם). עמידתו של אברהם בתפילה רומזת על מציאותו על קרקע מוצקה כל ימיו, אשר כל רוחות שבעולם לא יכלו לו לעוקרו ממקומו חלילה. גם אחר עשרה נסיונות, לא זז אברהם אבינו ממקומו אפילו כמלוא נימה, והיתה תפילתו מאירה כבוקר הזה המאיר לעולם.

לאחר מכן בא יצחק אבינו ויצא מן הבית אל השדה, חוץ לד' אמותיו ולמקום המבטחים, וכאן נעשתה התפילה בבחינת 'שיחה', כלשון הכתוב (משלי יב כה) "דְּאָגָה בְלֶב אִישׁ יַשְׁחֶנָּה" - 'ישיחנה לאחרים' (ראה יומא עה.). תפילתו של יצחק באה מתוך הרגשת האדם בחסרונו, "תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ" (תהלים קב א), מתוך הצמצום וההעדר.

לעומת אברהם ויצחק, כאשר בא יעקב אבינו להר המוריה, נקראה תפילתו 'פגיעה'. אין זו רק עמידה, או שיחה שמשיח האדם את אשר על ליבו, אלא תפילה הבאה מעומק הלב, מתוך עוצם הרגשת החיבור והדבקות אל ה' יתברך, דווקא במקום הקושי והצרה.

ובאמת זהו שראה יעקב במחזה הסולם בפרשתנו מלאכי אלקים עולים ויורדים, הרומזים לאפשרות קבלת התפילות. אמנם כיון שבאה התפילה מתוך חשיכה, לכן נאמר בה 'ויפגע במקום' - תפילה במפגיע ובחזקה, והיא שזוכה להתקבל.

(מתוך "עינים מאירות" להגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077

נושאים בפרשת ויצא

מַעֲלַת הַתְּפִלָּה

שְׂפָתַי צַדִּיק

רַבִּי פִּנְחָס מִנַּחֵם מִפִּילְץ זיע"א

כֹּחַ הַתְּפִלָּה מֵהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים

כָּל הַקִּיּוּם שֶׁלָּנוּ הוּא בִּזְכוּת אָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וּכְמוֹ שֶׁהִגִּיד אָבִי אֲדוֹנִי זְקֵנִי מוֹרִי וְרַבִּי זַ"ל בְּשֵׁם הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִפְּרִשִׁיסְחָא זַצַ"ל שֶׁמְּשׁוּם זֶה נִקְרָא תְּפִלָּה בִּלְשׁוֹן 'דַּאווינין', הַיְנוּ 'דְּאַבְּינָן', שֶׁהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים נָתְנוּ כֹּחַ בַּתְּפִלָּה שֶׁבָּם יוּכַל כָּל אָדָם לִמְצוֹא מְקוֹמוֹ וְכָל מְבֻקָּשָׁיו, וּמִמֵּילָא אֵין לֵילֵךְ בְּדִמְיוֹנוֹת שֶׁל עֲצֻלוּת שֶׁאֵין רָאוּי עֲדַיִן לְהִתְפַּלֵּל, כִּי אֵין מִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ עַצְמוֹ רַק בְּכֹחַ אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אות ג):

בֵּית יַעֲקֹב

רַבִּי יַעֲקֹב אַהֲרֹן מִאֶלֶכְּסַנְדֶּר זַצַ"ל

הֶעֱצָה לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד עַל כָּל דָּבָר

שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִמּוֹרִי מִפְּרִשִׁיסְחָא זַצַ"ל עֵצָה לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֶחְסַר לוֹ מַחְסוֹרוֹ וְלִהְיוֹת תָּמִיד דָּבוּק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא, שֶׁיַּרְגִּיל תָּמִיד עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר מִקָּטָן וְעַד גָּדוֹל.

וְאַל יַחְשֹׁב אָדָם שֶׁצָּרִיךְ לְזֶה הִתְבּוֹדְדוּת בְּטַלִּית וּתְפִלִּין, רַק בְּכָל מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד אֲז אֲפִילּוּ בַּשּׁוּק, יִרְאֶה אִם הוּא מָקוֹם נָקִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כג טו) 'וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ' וִיבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבְוַדַּאי יִמָּלֵא שְׁאֵלָתוֹ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה תָּמִיד דָּבוּק בַּהּ' (ד"ה ויצא):

מָאוֹר וָשֶׁמֶשׁ

רַבִּי קְלוֹנִימוֹס קַלְמָן עֶפְשְׁטַיין זיע"א

הַשְׁלֵמוּת בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא הִיא עַל יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד

הִנֵּה יָדוּעַ שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם לָבֹא לְתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, וְלֹא יוּכַל לִהְיוֹת אֶחָד בְּלֹא שֵׁנִי, כִּי לֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד (אבות פ"ב מ"ה), וְגַם בַּתּוֹרָה לְחוּד לֹא יַשְׁלִים נַפְשׁוֹ כְּמַאֲמַר חַזַ"ל (יבמות קט:) כָּל הָאוֹמֵר אֵין אֶלָּא תּוֹרָה אֵין לוֹ תּוֹרָה.

כִּי בְּוַדַּאי עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לִשְׁמָהּ יָכוֹל לָבֹא לְקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, כְּשֶׁלּוֹמֵד לִשְׁמָהּ וּמְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּנַפְשׁוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, אָמְנָם אַף עַל פִּי כֵן לֹא יוּכַל לָבֹא לְעִקַּר הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וּלְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ, רַק עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ וּבְהִתְלַהֲבוּת כַּיָּדוּעַ מִכָּל סִפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים.

יַעֲקֹב אָבִינוּ עָמַד עַתָּה עַל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה

וְהִנֵּה יָדוּעַ מַאֲמַר חַכְמֵינוּ זַ"ל (ברכות כו:) 'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם' שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, הִנֵּה לֹא יָדַע עַד עַתָּה סוֹד הַתְּפִלָּה אֵיךְ הִיא גְּדוֹלָה. וּמָצִינוּ שֶׁנִּטְמַן יַעֲקֹב בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר וְלָמַד תּוֹרָה (ב"ר סח ה), נִמְצָא יָדַע סוֹד הַתּוֹרָה, אָמְנָם לֹא בָּא לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַד עַתָּה, שֶׁנִּתְגַּלָּה עָלָיו אַחַר שֶׁעָמַד עַל סוֹד הַתְּפִלָּה.

עַתָּה נוֹדַע לוֹ שֶׁעַל יְדֵי תּוֹרָה לְבַד עֲדַיִן אֵין מַגִּיעִים לִשְׁלֵמוּת הָעֲבוֹדָה

וְזֶה פֵּרוּשׁ הַמִּדְרָשׁ (שם סט ז) **וַיִּקַּח יַעֲקֹב מְשָׁנָתוֹ** (כח טז) — מִמִּשְׁנָתוֹ, רָצָה לוֹמַר מִתּוֹרָתוֹ, שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, וְהֵבִין שֶׁלֹּא בָּא לְתַכְלִית הַהַשָּׂגָה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לְחוּד, וְאָמַר **אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה**, רָצָה לוֹמַר עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת יוּכַל לְהָבִין יוֹתֵר הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת מַמָּה שֶׁהִשִּׂיג עַד עַתָּה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לְחוּד, **וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי** סוֹד זֶה.

אֵין זֶה כִּי אִם **בֵּית אֱלֹקִים** (פסוק יז), רָצָה לוֹמַר כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּהִתְעוֹרְרוּת וְהִתְלַהֲבוּת יָכוֹל הָאָדָם לָבֹא לְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת, אֲשֶׁר יִקָּרֵא בִּלְשׁוֹן חֲכָמֵינוּ זַ"ל בַּיִת, כְּמַאֲמַר חַזַ"ל (שבת לא:) חָבָל עַל דְּלִית לֵיהּ דַּרְתָּא כוּ'.

וְזֶה **שַׁעַר הַשָּׁמַיִם**, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא עִקַּר שַׁעַר הַשָּׁמַיִם לָבֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וְיִרְאַת שָׁמַיִם, אוֹצַר הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם, כִּי יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ (ישעיה לג ו), וְדוֹ"ק הֵיטֵב כִּי נָכוֹן הוּא:

פֶּלֶא יוֹעֵץ

רַבִּי מָרְדְּכַי דֹּב מֵהוֹרוֹנְסְטֵייפֶל זיע"א

גְּלוּי אַהֲבַת ה' הַמִּסְתָּרֶת בְּלֵב עַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּקוֹל

יָדוּעַ אֲשֶׁר עִקַּר עִנְיַן הַתְּפִלָּה הוּא לְגַלּוֹת הַבְּחִינָה הָאַהֲבָה הַמִּסְתָּרֶת, שֶׁהוּא הַבְּחִינָה הַנְּקֻדָּה הַפְּנִימִית אֲשֶׁר בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיאָהּ מֵהַסְּתָרָה, עַד שֶׁמִּגָּדֶל הָאַהֲבָה אֲשֶׁר תִּבְעַר בְּלִבּוֹ תִּתְלַהֵט אוֹר פָּנָיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת לֶךְ לְךָ (ח"א צד:) אִתְלְהִיטוּ אַנְפּוֹי כְּנוּרָא מֵחֶדְוָותָא דְּאוֹרַיְתָא.

וְהִנֵּה מִי שֶׁלֹּא זָכָה לָזֶה עֲדַיִן שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ פָּתוּחַ כָּאוּלָם וּלְהִתְלַהֵב בְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה, הָעֵצָה לָזֶה הוּא בְּחִינַת קוֹל מְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַתְּפִלָּה בְּקוֹל הַמְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ נְעִימוּת וּמְתִיקוּת מֵהַדִּבּוּר, וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְעוֹרֵר הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּלֵּב לְגַלּוֹתָהּ מֵהַסְּתָרָה.

וְזֶהוּ 'הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה' (שה"ש ב יד), דְּהָעִקָּר הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת 'הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ', שֶׁיִּתְלַהֲטוּ אַנְפּוֹי כְּנוּרָא עַל יְדֵי הָאַהֲבָה הַבּוֹעֶרֶת בְּלִבּוֹ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה.

וְאִם לֹא זָכָה לָזֶה, הָעֵצָה הִיא 'הַשְׁמִיעִנִי אֶת קוֹלֵךְ', לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְתַכְלִית הַתְּפִלָּה וּלְהוֹצִיאָהּ בְּקוֹל הַמְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ נְעִימוּת וַעֲרֵיבוּת מֵהַדִּבּוּר, וְזֶהוּ בְּחִינַת 'קוֹלֵךְ עָרֵב', וּמִזֶּה יָגִיעַ לְגַלּוֹת הַנְּקֻדָּה שֶׁבַּלֵּב לְהִתְלַהֵב בְּרִשְׁפֵּי אֵשׁ עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת 'וּמַרְאֵךְ נָאוֶה' (פרשת ויצא):

אִמְרֵי מְנַחֵם

רַבִּי אַבְרָהָם מְנַחֵם מֵאֶלֶכְּסַנְדֶּר זיע"א

תְּפִלָּה מִתּוֹךְ הַכְנָעָה וּשְׁבִירַת הַלֵּב מַגִּיעָה עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד

וַיִּחַלֹּם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה (כח יב), הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ גֹּדֶל יִקְרַת מַעֲלַת הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ הַכְנָעָה וּשְׁבִירוּת הַלֵּב, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה הִיא מַגַּעַת עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת וּמִתְקַבֶּלֶת לִפְנֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

הָרֶמֶז בִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק

וְזֶהוּ **וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה**, סֻלָּם דָּא צְלוֹתָא (זוהר ח"א רסו:), רָצָה לוֹמַר כַּאֲשֶׁר הַתְּפִלָּה הִיא מִתּוֹךְ הַכְנָעָה וּבִטּוּל כְּאֶרֶץ זוֹ שֶׁהַכֹּל דּוֹרְכִים עָלֶיהָ, אֲזַי 'רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה', תְּפִלָּה כָּזוֹ מַגַּעַת עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת, בִּבְחִינַת 'הַשָּׁמָיְמָה', לְהִתְקַבֵּל בְּחֶסֶד וְרַחֲמִים.

פֹּגֵם הַמִּתְפַּלֵּל עִם כַּוָּנוֹת וְיִחוּדִים וּמִתְגָּאֶה

אֲבָל **מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים**, פְּרוּשׁ אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְפַּלְּלִים עִם כַּוָּנוֹת וְיִחוּדִים

וּמְרַמִּים בְּנַפְשָׁם שֶׁהֵמָּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים, הִנֵּה עֲלֵיהֶם, הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֲלָיָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת יְרִידִים הֵם, יְרִידָה הוּא לָהֶם.

מַאֲמַר הרה"ק רַבִּי אַהֲרֹן מִקָּרְלִין זיע"א לְאַבְרְכִים

כְּמַאֲמַר הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אַהֲרֹן מִקָּארְלִין זצללה"ה זי"ע בְּאַגְּרָתוֹ: 'יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת' (תהלים קז כו), "יוּנְגְעֲלַייט, אִיהֶר מֵיינְט אַז אִיהֶר גַייט אִין הִימֶעל, עֶס אִיז פִּוּנְקְט פַארְקֶעהְרְט, יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת, רַחֲמָנָא לְצְלָן" [אַבְרְכִים, סְבוּרִים, אַתֶּם שֶׁהִנְּכֶם מִסְתּוֹבְבִים בַּשָּׁמַיִם, אוּלָם הוּא בְּדִיּוּק לְהֶפֶךְ, יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת, רח"ל],

הֵינוּ כִּי בְּמַחֲשָׁבָה זֹאת עַצְמָהּ שֶׁמְּדַמִּים בְּנַפְשָׁם שֶׁהֵם יַעֲלוּ שָׁמַיִם, בְּמַחֲשָׁבָה זוֹ יֵרְדוּ תְּהוֹמוֹת.

תְּפִלָּה מִתּוֹךְ שִׁבְירוּת הַלֵּב וְהַכָּנָה עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה בְּאֵימָה וְיִרְאָה

וְהַלִּמּוּד מִכָּל זֶה אֵין שַׁיָּשׁ לוֹ לָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ שִׁבְירוּת הַלֵּב, וְלַעֲמֹד בִּתְפִלָּה מִתּוֹךְ לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּאֵימָה וּבִירְאָה בְּרָתָת וּבְזִיעַ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר סח יב) 'סֻלָּם' זֶה סִינַי, 'מֻצָּב אַרְצָה' 'וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר' (שמות יט יז), 'וּרְאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה' 'וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמָיִם' (דברים ד יא). הֵינוּ שֶׁלִּמּוּדוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה כְּמוֹ שֶׁקִּבְּלָהּ מֵהַר סִינַי בְּאֵימָה וּבִירְאָה בְּרָתָת וּבְזִיעַ.

כֵּאֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים בָּאָפָן הָרָאוּי נֶהְפָּךְ הַכֹּל לְרַחֲמִים

וְעַל יְדֵי זֶה וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְרַחֲמִים גְּמוּרִים, בִּבְחִינַת הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, כִּי בְּאוֹרַיְתָא אִתְּבְּרִי עָלְמָא, וּמִמֵּילָא נִתְעוֹרֵר עִנְיַן בְּרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהָיָה לְמַטְרַת הִתְגַּלּוּת הָרַחֲמִים, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו וְגוֹ' (כח יב-יג)

לִקּוּטֵי תּוֹרָה

רַבִּי מָרְדְּכַי מִטְשֶׁרְנוֹבִיל זיע"א

עַל יְדֵי הֲרִיגַת כֹּחַ הַיֵּצֶר אֶפְשָׁר לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה

אִיתָא בְּתִקּוּנִים (תיקו"ז תיקון יג כט:) מַאן דְּקָטִיל לְחִוְיָא יָהֲבִין לֵיהּ בַּרְתָּא דְּמַלְכָּא, וְדָא אִיהִי צְלוֹתָא. הַיְנוּ כְּשֶׁמַּרְגִּישׁ אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אֶת הַס"מ וְכַת דִּילֵיהּ הוּא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, מֵאִיר לוֹ הַס"מ וְכַת דִּילֵיהּ (ראה שם תיקון סא צד., זוהר ח"א קמח.), אֲזַי יוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וּתְפִלָּה הִיא בַּרְתָּא דְּמַלְכָּא, כִּי הַדִּבּוּרִים הֵם בְּחִינַת מַלְכוּת (שם קמה.).

עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַדִּבּוּר מַכְנִיעִים כֹּחַ הַיֵּצֶר

אָמְנָם מַה הוּא הַכְּלִי קֶרֶב לְהִזְדַּיֵּן נָגְדּוֹ כְּאִישׁ מִלְחָמָה לְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ בְּעוֹמְקָא דְתְהוֹמָא רַבָּא, בִּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים נְכֹחַ פְּנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם מָסָךְ הַמַּבְדִּיל. הֵן הִנֵּה הַדִּבּוּרִים בְּעַצְמָם, בְּהִיוֹת כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר הָאָדָם דִּבּוּרִים זַכִּים וּטְהוֹרִים בְּלִי שׁוּם מַחֲשָׁבָה זָרָה, נָקִי מִכָּל סִיג וּפְגָם, בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ לְחַבֵּר מַחֲשָׁבָה וְדִבּוּר יַחְדָּיו יִהְיוּ תַּמִּים.

וְגַם כָּל הַיּוֹם מֵעֵת קוּמוֹ בַּבֹּקֶר יָכִין אֶת לִבּוֹ וְיִתְגַּבֵּר וְיִתְאַמֵּץ לְפַנּוֹת מוֹרָשֵׁי לִבּוֹ לְבַל יַחְשֹׁב מְזִימוֹת בַּל יִכּוֹן, וְלֹא לְדַבֵּר דִּבּוּר בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, וּלְבַד הַמֻּכְרָח לִשְׁאֹל אוֹ לְהָשִׁיב, וְגַם בְּדִבּוּרִים כָּאֵלֶּה הַמֻּכְרָחִים, נָגֶד ה' יָשִׂים פָּנָיו, וְיִתְיַשֵּׁב הֵאֵיךְ יְדַבֵּר וּמַה יְדַבֵּר, וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה עוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְאָז בְּהִתְנַהֲגוֹ כָּכָה, עֵת יַגִּיעַ זְמַן הַתְּפִלָּה אֲזַי יִתְרוֹן לָשׁוֹן, וִידַבֵּר דִּבּוּרִים זַכִּים וּטְהוֹרִים בְּלִי שׁוּם מָסָךְ הַמַּבְדִּיל, כְּמַאֲמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים קל א) 'מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ ה'', מֵעוֹמְקָא דִּלְבָּא (זוהר ח"ג ע.), מִמְּקוֹר הַלֵּב בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, וּבְזֶה קָטִיל לְחִוְיָא רַבָּא, הוּא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי וְכַת דִּילֵיהּ, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן כֹּחַ וְהֶאָרָה בַּדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ לְבַטֵּל אֶת הַס"מ וּלְהַשְׁפִּילוֹ בִּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא.

הָרֶמֶז בִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק

וְזֶהוּ סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, סֻלָּם בְּלֹא וָא"ו, זֶהוּ אוֹתִיּוֹת סמ"ל, זֶה שְׁמוֹ חֶסֶר אֶלֶף, אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, 'וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו' (קהלת ג יד, עיין זוהר ח"ג צח.), כִּי הַס"מ מִדָּתוֹ כְּמֶאֱרֶץ לַשָּׁמַיִם (מדרש כתפוח בעצי היער אות ט), וְכֵן רֹב פְּתוּיוֹ וְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ זְמַן רַב, לֹא יָבוֹשׁ וְלֹא יִכָּלֵם, לֹא פַּעַם וְלֹא שְׁתַּיִם יַדִּיחַ נְפָשׁוֹת וְיַעֲשֹׂק נְשָׁמוֹת כְּדִרְכּוֹ רַחֲמָנָא לְצְלָן, לֹא יִשָּׁא פְּנֵי זָקֵן וְנַעַר לֹא יָחֹן, קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא הַמַּסִּית וְהַמַּדִּיחַ.

אֲשֶׁר לְזֶה רָמְזָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה 'וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ', אֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר בְּחִינַת צַדִּיקִים, עַל דֶּרֶךְ הַכָּתוּב (דה"י ב' לו טז) 'וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים', **עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ.**

וְעַל זֶה הָיָה הַקִּטְרוּג בָּעֵת שֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לִבְרֹא הָעוֹלָם, שֶׁאָמְרוּ צְבָא מָרוֹם מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ (תהלים ח ה, סנהדרין לח:), אֱנוֹשׁ הוּא גּוּף נָגוּף, כִּי בֶּאֱמֶת חֹמֶר הַגּוּף הוּא כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל פְּתוּי הַיֵּצֶר הָרָע רַחֲמָנָא לְצְלָן, אֲשֶׁר דֹּב אוֹרֵב הוּא לוֹ, וְגַם יָעִיז פָּנָיו לְהָסִית וּלְהַכְשִׁיל בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת רַחֲמָנָא לְצְלָן, וְעַל עֲרָיוֹת יָשִׁית יָדוֹ, וְלֹא יַכְבִּיד עָלָיו לְהָסִית נַפְשׁוֹ רַחֲמָנָא לְצְלָן, כַּאֲשֶׁר נָפְלוּ בְּמַכְמוֹרָיו רַשָּׁעִים.

וְלָזֶה נִקְרָא חֹמֶר הָאָדָם בִּלְשׁוֹן גּוּף, כְּדִמְתַרְגֵּם 'הַנֹּאֲף וְהַנֹּאֶפֶת' (ויקרא כ י) גַּיְיף וְגַיְיפְתָּא. גַּם מִלְּשׁוֹן נְגִיחָה וּנְגִיפָה, כִּי מִדַּרְכֵי הַגּוּף לִהְיוֹת כְּעֻלָּה נִדָּף וְנִדָּח מֵאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים עַל יְדֵי פְּתוּי הַיֵּצֶר רַחֲמָנָא לְצְלָן.

רַק שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵשִׁיב לְמַלְאֲכֵי מָרוֹם, בָּרָאתִי תְּשׁוּבָה הַקְּדוּמָה לָעוֹלָם וְקַדְמָה לַזְּמַן (פסחים נד.), וּבָזֶה אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם, כִּי הֲגַם שֶׁדַּרְכֵי הַיֵּצֶר זֶה הַס"מ וְכַת דִּילֵיהּ, כְּאַרְיֵה יִכְסֹף לִטְרֹף, וּבִרְבוֹת יָמִים וְשָׁנִים יַעֲשֶׂה וְיִפְעַל פְּעֻלָּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם.

גֹּדֶל כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה

אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁשִּׁים הָאִישׁ אֶל לִבּוֹ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים, וְיַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה מֵעוֹמְקָא דִּלְבָּא וּמִמְּקוֹרָא דִּלְבָּא בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ, בְּרֶגַע קָטָן אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם, וְהָיָה כְּלֹא הָיָה, כִּי מֻחְמֶּצֶת שֶׁהַתְּשׁוּבָה קַדְמָה לָעוֹלָם וְקַדְמָה לַזְּמַן, יֵשׁ לָהּ כֹּחַ וּמְמֻשָּׁלָה בְּרֶגַע קָטָן לַעֲקוֹר וּלְשָׁרֵשׁ וּלְבַטֵּל אֶת כָּל אֲשֶׁר הִפְעִיל בּוֹ הַס"מ וְכַת דִּילֵיהּ רַחֲמָנָא לְצְלָן.

וְזֶהוּ וַיַּחֲלֹם, מִלְּשׁוֹן הֶדֶר חֲלִים. מֵאַחַר שֶׁהַסֻּלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה', זֶה הַס"מ וְכַת דִּילֵיהּ, הִפְעִיל

פְּעֻלָּתוֹ אִם עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים, אֲשֶׁר בְּזֶה שִׁבֵּר כָּל עַצְמוֹתָיו רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּסוֹד שְׁבִירַת כֵּלִים. וַיַּחֲלוֹם לְשׁוֹן רְפוּאָה, הָדַר חָלִים, רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ, 'אַרְפָּא מְשׁוּבָתָם' (הושע יד ה), לִהְיוֹת שֶׁבֶר אֶל שֶׁבֶר יַחְדָּיו יֵדָבֵקוּ, וְהָיָה כִּלְא הָיָה, לֹא יִזָּכֵר וְלֹא יִפָּקֵד, זֶהוּ כֹּחָהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה וַחֲרָטָה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ מֵעוֹמְקָא וּמִקּוֹרָא דְּלִבָּא עַל כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, וְיֵדַע אֱנוֹשׁ בְּנַפְשׁוֹ.

וְאָז יָאִיר ה' בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם, בְּהָכִין אֶת לְבָבוֹ לָזֶה, בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מְעִילָה לְעָלוּל בְּבְחִינַת כֶּתֶר חָכְמָה בִּינָה, כִּי כַּאֲשֶׁר נַעֲשֶׂה הָרָצוֹן בִּמְקוֹרוֹ, מְקוֹר הָרָצוֹן וְשֹׂרֶשׁ הָרָצוֹן הַקָּדוּם לַחָכְמָה, לִהְיוֹת מוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרוּחָם, לְבַל יָשׁוּב עוֹד לְכִסְלָה, וּמְקוֹר הָרָצוֹן הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר הַמֵּאִיר לִבְחִינַת חָכְמָה, אֲשֶׁר בְּהִתְחַזֵּק הָרָצוֹן בִּמְקוֹרוֹ מֵאִיר לַחָכְמָה מוֹחָא אִיהִי מַחֲשָׁבָה דִּלְגָאו (תיקו"ז הקדמה יז.) אֲשֶׁר שָׁם מִשְׁכַּן הַנְּשָׁמָה בַּמֹּחַ (שם ת' כא נג.), וּמִשָּׁם 'נִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם' (איוב לב ח), תִּשְׁלַח פְּרִיוֹ וַעֲנָפָיו אַרְזֵי אֵל לָהָעִיר וּלְהָאִיר אֶל הַלֵּב, בִּינָא לִיבָּא (תיקו"ז שם), עַד הַשֶּׂקֶט לֹא יוּכַל.

וְאָז בְּהַשְׁפִּיעַ ה' אוֹר הַתְּשׁוּבָה מִבְּחִינַת הָרָצוֹן לַמֹּחַ וּמְמוֹחָא לְלִבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר חָכְמָה בִּינָה, תּוֹלִיד וְתַעֲשֶׂה פְּרִי בַּחֲמִשָּׁה כַּנְפֵי הָרֵאָה (תיקו"ז תיקון יג כח.), אוּנִי דְּרֵאָה הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַלֵּב, אֲשֶׁר מִשָּׁם הַקּוֹל יוֹצֵא מֵה' מוֹצְאוֹת הַפֶּה, וְאָז יוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים זַכִּים וּטְהוֹרִים בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, 'וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת' (במדבר א נא).

וּבְזֶה קָטִיל לְחִוְיָא רַבָּא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, וּכְמֹץ יִסְעַר מִגֹּרֶן (הושע יג ג) כְּקַשׁ וּכְעָלֶה נִדָּף. עַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (עיין חולין ח.) אַיְידֵי דְּטָרִיד לְמִפְלַט לֹא בָּלַע, כִּי בְּעֵת אֲשֶׁר הַלֵּב טָרִיד לְמִפְלַט בִּבְחִינַת מֹחַ בִּינָה, לֹא תּוּכַל לְקַבֵּל לִשְׁעָתָא מִמֹּחַ חָכְמָה כַּמְּבֹאָר בַּכְּתָבִים. וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְקַל וָחֹמֶר הוּא, אֲשֶׁר בְּעֵת יֵשְׁפַּע שֶׁפַע וְאוֹר עֶלְיוֹן מֵעִילָא לְתַתָּא מִבְּחִינַת מְקוֹר הָרָצוֹן לִבְחִינַת מוֹחָא חָכְמָה, וּמִשָּׁם מֵאִיר לִבִינָה לִבָּא, לֹא תִּקָּבֵל שֶׁמֶץ דָּבָר הַבִּלְתִּי טוֹב לִבְלַע. וְעוֹד הַחַיִל שֶׁבָּלַע יְקִיאֶנּוּ (איוב כ טו), כִּי אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר וְכוּ' (ראה סוטה ה.):

וַיֵּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי (כח טז)

דִּבְרוֹת חַיִּים

רַבִּי יְשַׁעְיָה מִפְּשֶׁעְדְּבוּרְז זיע"א

בְּעֵת הַשֵּׁינָה מִתְגַּלִּים לָאָדָם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיגָם כְּשֶׁהוּא עֵר

כֹּחַ הַשֵּׁינָה הוּא לְתוֹעֶלֶת הָאָדָם, שֶׁכָּל עוֹד הָאָדָם עֵר בַּגּוּף אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבּוֹנֵן בְּגְדֻלּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלָבוֹא לְהִתְגַּלּוּת אֱלֹקִיּוּת, כִּי הֲרֵי כְּבָר אָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ 'כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי' (שמות לג כ), וְעַל כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא מִכֹּחַ הַגּוּף אֶלָּא עַד שֶׁכֹּחַ זֶה עַצְמוֹ מַגִּיעַ. לָכֵן הַקְּדִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹבַת הָאָדָם וְהִטְבִּיעַ בּוֹ טֶבַע הַשֵּׁנָה, כִּי בַּשֵּׁנָה מִתְגַּלִּים לוֹ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים שֶׁאֵין בְּכֹחַ הַגּוּף לְקַבְּלָן.

וְזֶהוּ לְשׁוֹן שֵׁנָה, דְּהַיְנוּ עַל דֶּרֶךְ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִּׁ"י עַל הָא דְּאָמְרוּ חֲזַ"ל (ברכות יח.) אִם קָרִיתָ לֹא שָׁנִיתָ — 'לְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ', כִּי בְּשֵׁנָה הִיא הִתְבּוֹנְנוּת מַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְבּוֹנֵן בְּכֹחַ הַגּוּף.

בְּעֵת הַשֵּׁנָה צָרִיךְ לְחַזֵּר עַל תַּלְמוּדוֹ

זֹאת וְעוֹד, כִּי שֵׁנָה הוּא מִלְּשׁוֹן חֲזָרָה, עַל דֶּרֶךְ חוֹזֵר 'וְשׁוֹנֶה'. וְהוּא שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַחְזֹר בַּלַּיְלָה בְּעֵת שְׁנָתוֹ עַל מַה שֶּׁלָּמַד בַּיּוֹם, וּבְאִם אֵינוֹ חוֹזֵר עַל לִמּוּדוֹ אֵין זוֹ שֵׁנָה הֲגוּנָה.

נִמְצָא דִּבְכֹחַ הַשֵּׁנָה יָכוֹל לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַה שֶּׁלֹּא הֶרְשָׁה בְּעֵת שֶׁהוּא עֵר, וְאָז הַזְּמַן הַנּוֹחַ לַחְזֹר עַל לִמּוּדוֹ שֶׁלָּמַד בְּמֶשֶׁךְ הַיּוֹם וּלְהִתְבּוֹנֵן בְּזֶה בְּיֶתֶר עֹמְקוּת מַה שֶּׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְהַשִּׂיגוֹ בַּיּוֹם:

וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹקִים, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹקִים (כח כא-כב)

תּוֹרָה אוֹר

רַבִּי שְׁנֵיאוּר זַלְמָן מִלְיָאדִי זיע"א

יַעֲקֹב - יו"ד עָקֹב | עַל יְדוֹ נִמְשָׁךְ הָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת לְהָאִיר בִּנְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל

לְהַבִין עִנְיַן תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה זוֹ שֶׁהַנָּ"ה יִהְיֶה בִּבְחִינַת אֱלֹקִים. עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, יו"ד עָקֹב, נִמְשָׁךְ אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא שֶׁלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁיָּאִיר לְמַטָּה בְּגִלּוּי הַנֶּפֶשׁ אֱלֹקוּת שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

אָבוֹת - בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת

וְהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁלָּקַח 'מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו'. אֲבָנִים הֵן אוֹתִיּוֹת, וְהִנֵּה בְּ'אַבְנֵי הַמָּקוֹם' שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹתִיּוֹת כְּתִיב 'וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו', שֶׁהִגְבִּיהַּ וְהֶעֱלָה אוֹתָם לְמַעְלָה מַעְלָה מִבְּחִינַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת סוֹבֵב כָּל עָלְמִין.

הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו - אוֹת יו"ד, הַחָכְמָה, בְּחִינַת הַבְּטוּל

וְהִנֵּה כְּתִיב 'וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי' הַמָּקוֹם, וְלֹא כָּל אַבְנֵי, לְפִי שֶׁלֹּא כָּל הָאוֹתִיּוֹת יֵשׁ לָהֶן כֹּחַ זֶה, אֶלָּא אוֹת הַיו"ד שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלִי לַחָכְמָה, וְחָכְמָה הוּא כֹּחַ מ"ה, בְּחִינַת בְּטוּל, וּלְכָךְ שׁוֹרֶה שָׁם וּמִתְגַּלֶּה אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַסּוֹבֵב כָּל עָלְמִין. וְזֶהוּ הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו.

וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ - הַמְשָׁכַת חָכְמָה עִילָּאָה, הַתּוֹרָה

אַךְ אֵין זֶה תַּכְלִית הַמְּכֻוָּן, רַק שֶׁאַחַר כָּךְ 'וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ'. 'שֶׁמֶן' הַיְנוּ הַמְשָׁכַת חָכְמָה עִילָּאָה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיָקֵם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל' (תהלים עח ה), לִהְיוֹת בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַטָּה בְּגַשְׁמִיּוּת — הַמַּחְלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר כוּ' — גִּלּוּי הַמְשָׁכַת חָכְמָה עִילָּאָה.

בְּאֵר שֶׁבַע - מְקוֹר נְבִיעַת ז' הַמִּדּוֹת

וְהִנֵּה לְהָבִין תַּכְלִית יְרִידַת יַעֲקֹב - יו"ד עָקֹב, לִהְיוֹת הַשֵּׁ"ע נְהוֹרִין בְּגִלּוּי לְמַטָּה וְלִקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם לְהַעֲלוֹתָם לְמַעְלָה וּלְהַמְשִׁיךְ אַחַר כָּךְ בְּחִינַת שֵׁמֶן - הוּא בְּחִינַת חָכְמָה עִילָּאָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וִירִידָה זוֹ הוּא מַה שֶּׁנֶּאֱמַר 'וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע'. בְּאֵר הוּא מָקוֹר וּמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ ז' מִדּוֹת עֶלְיוֹנוֹת.

וַיֵּלֶךְ חָרָנָה - אֶחִיזַת הַקְּלִפּוֹת

'וַיֵּלֶךְ חָרָנָה', בְּחִינַת חָרָן הַיְנוּ בְּחִינָה הַמַּפְסִיק אֶת הַקּוֹל שֶׁהוּא הַמְשָׁכָה מֵחַיּוּת וְאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא לִהְיוֹת הַמְשָׁכָה כְּדַרְכָּהּ בְּקֶדֶשׁ דַּוְקָא - אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ גַּם לַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אַחֲרָא יְנִיקָה וַאֲחִיזָה בְּהַמְשָׁכָה זוֹ.

הַמַּטָּרָה הִיא לְהַפֵּךְ מֵ'חָרָן' לְרִנָּה'

אַךְ הִנֵּה תַּכְלִית יְרִידָה זוֹ שֶׁל בְּחִינַת יַעֲקֹב מֵאִגְּרָא רָמָה 'מִבְּאֵר שָׁבַע' - מְקוֹר מִדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵן בְּטוּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לְבֵירָה עֲמִיקְתָא - מָקוֹם הֶחָרָן הַמַּפְסִיק וּמְעַכֵּב אֶת קוֹל הַהַמְשָׁכָה לִהְיוֹת בְּחִינַת נְפָרָד, הוּא כְּדֵי לִהְיוֹת אִתְכַּפְיָא וְאִתְהַפְכָא, וַאֲזַי נַעֲשֶׂה מִ'חָרָן' 'רִנָּה', כִּי הַחַי"ת נִפְסָק וְנַעֲשֶׂה ה"א.

וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי - בְּחִינַת יִצְחָק | בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ יִקָּיֵם 'אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים וְגוֹ'' - בְּחִינַת צְחוֹק וְחֶדְוָה

וְזֶהוּ 'וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי'. וְשַׁבְתִּי מֵחָרָן', 'אֶל בֵּית אָבִי' זֶהוּ בְּחִינַת יִצְחָק, וְיִצְחָק הוּא בְּחִינַת רִנָּ"ה שֶׁנַּעֲשָׂה מֵחָרָן', וּכְתִיב 'כָּל הַשּׁוֹמֵעַ יִצְחַק לִי' (לעיל כא ו), יִצְחָק הוּא לְשׁוֹן עָתִיד, דְּהַיְנוּ בִּבְיאַת הַמָּשִׁיחַ

בְּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ שֶׁאָז ״אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים וְגוֹ״ (צפניה ג ט) דְּכַד אִתְכַּפְיָא וְאִתְהַפְּכָא אֲזַי נַעֲשֶׂה בְּחִינַת צְחוֹק וְחֶדְוָה.

אָז יִקָּרֵם 'וְהָיָה הַוְיָה לִי לְאֶלְקִים' - זכוך ובטול מְחִלַּט שֶׁל הָעוֹלָם

וְהִנֵּה כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַצְּחוֹק הָעֶלְיוֹן לֶעָתִיד כַּד אִתְכַּפְיָא וְאִתְהַפְּכָא, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה שְׁלִיטָה וִינִיקָה לַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אַחֲרָא כְּלָל. אֲזַי יִזְדַּכֵּךְ חָמְרִיּוּת הָעוֹלָם וְגַסּוּתוֹ - שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת יֵשׁ וְדָבָר נִפְרָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, רַק הַכֹּל יִכָּלֵל בִּבְחִינַת אַיִן. וַאֲזַי 'וְהָיָה הַוְיָה לִי לְאֶלְקִים'. כִּי הִנֵּה אֱלֹקִים הַיְנוּ הַהֶעְלֵם וְהַצִּמְצוּם לִהְיוֹת הָעוֹלָמוֹת נִבְרָאִים מֵאַיִן לְיֵשׁ, וַהֲוָיָ״ה הַיְנוּ בְּחִינַת פְּנִימִיּוּת אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַמְּחַיֶּה וּמְהַוֶּה כוּ'.

אָז יִהְיֶה גִּלּוּי אוֹר אֵין סוֹף בְּעַצְמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מִבְּחִינַת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת

אַךְ כָּל זֶה הוּא בִּבְחִינַת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת וִירִידַת הַמַּדְרֵגוֹת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת זִיו וְהָאָרָה שֶׁמֵּאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לְהַוּוֹת וּלְהַחֲיוֹת נִבְרָאִים כְּסֵדֶר יְרִידַת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמַּדְרֵגוֹת מַדְרֵגָה אַחַר מַדְרֵגָה.

אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַצְּחוֹק הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא מִבְּחִינַת אִתְהַפְּכָא כוּ', יִהְיֶה גִּלּוּי אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וּבְכִבְודוֹ שֶׁלְּמַעְלָה מַעְלָה מִבְּחִינַת הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, 'כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ כוּ״ (ישעיה נב ח), 'וְרָאוּ כָל בָּשָׂר כוּ״ (ישעיה מ ה).

וְאָז יִהְיֶה בְּחִינַת חַוָ״ה, שֶׁהוּא אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא הַנִּמְשָׁךְ וּמִתְפַּשֵּׁט לְהִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ עָלְמִין בְּסֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת – נֶחְשָׁב בְּחִינַת 'אֱלֹקִים', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת צִמְצוּם, שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין זֶה אֶלָּא זִיו וְהָאָרָה מְצֻמְצֶמֶת לְגַבֵּי אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וּבְכִבְודוֹ שֶׁלְּפָנָיו מַעְלָה וּמַטָּה שָׁוִין וְכַחֲשָׁכָה כָּאוֹרָה (כא, ד ואילך):

וַיַּרְא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם (כח יז)

פְּתוּחֵי חוֹתָם

רַבִּי יַעֲקֹב אֲבִיחֲצֵירָא זיע״א

הַצַּדִּיק מְצֻטָּעָר עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה

הִנֵּה הַצַּדִּיק קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְהִתְאוֹנֵן עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ וַיַּיְקֶץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ, כְּשֶׁקָּם הַצַּדִּיק מִשְּׁנָתוֹ אוֹמֵר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כְּלוֹמַר בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הַשְּׁכִינָה בְּגָלוּת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי, כְּלוֹמַר, אֵינִי עוֹשֶׂה מַה שֶּׁחוֹבָה עָלַי לַעֲשׂוֹת מֵחֲמַת גָּלוּתָהּ, כִּי הִיא בְּצַעַר גָּדוֹל מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְאָנֹכִי, אַף עַל פִּי שֶׁיָּדַעְתִּי צַעֲרָהּ, מִקְרֵי לֹא יָדָעְתִּי, כֵּיוָן שֶׁאֵינִי עוֹשֶׂה מַה שֶּׁחוֹבָה עָלַי לַעֲשׂוֹת.

הַשְּׁכִינָה מַקְשִׁיבָה לְקוֹלָם שֶׁל הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּחֻצוֹת

וַיִּירָא וַיֹּאמַר מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם. בָּא לוֹמַר, כִּי הַמָּקוֹם בַּחֲצוֹת לַיְלָה צָרִיךְ לָקוּם בִּירֵאָה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה רְעָדָה יִלְבַּשׁ וְיֶחֱרַד, לְפִי שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּגַן עֵדֶן עִם הַצַּדִּיקִים, וְהוּא יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שה״ש ח יג) 'הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ' (זוהר ח״א צב.), וְהוּא עֵת רָצוֹן.

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר **וַיִּירָא וַיֹּאמַר**, דְּהַיְנוּ קָם בִּירֵאָה וְאָמַר **מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים**, דְּהַיְנוּ, עַכְשָׁו, בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה אָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה הַשְׁכִינָה מַקְשֶׁבֶת לְקוֹלוֹ, **וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם**, כְּלוֹמַר עַתָּה עֵת רָצוֹן וְהַשָּׁמַיִם פְּתוּחִים וְתִשָּׁמַע תְּפִלָּתוֹ:

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן הַבְּאֵר הַהוּא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר, וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר לִמְקֹמָהּ (כט ב-ג)

זִכָּרוֹן זֹאת

רַבִּי יַעֲקֹב יִצְחָק מִלְּבְלִין זיע״א

הַמַּזָּל הָעֶלְיוֹן הוּא כְּשֶׂדֶה הַמּוֹצִיא לֶחֶם

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה. יֵשׁ לְפָרֵשׁ פְּשׁוּט, 'בְּאֵר' הוּא הַשֶּׁפַע הַנּוֹבֵעַ, מְקוֹר הַשֶּׁפַע הוּא הַמַּזָּל שֶׁנּוֹזֵל אֶל הַבְּאֵר, וְהָעִקָּר הָעוֹלָם שֶׁבּוֹ הַמַּזָּל הוּא הַנִּקְרָא 'שָׂדֶה', עַל שֶׁנִּקְרָא 'אֶרֶץ' שֶׁמִּמֶּנָּה יָצָא 'לֶחֶם, וּגְימַטְרִיָּא 'מַזָּל', וּכְמוֹ שֶׁבַּשָּׂדֶה גָּדֵל הַתְּבוּאָה שֶׁבָּא מִמֶּנָּה לֶחֶם, כֵּן נִמְשָׁךְ נִקְרָא 'שָׂדֶה', וְזֶה **וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה.**

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ, הֵם שְׁלֹשָׁה כִּתּוֹת מִיִּשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִים 'צֹאן', 'אַתֶּן צֹאנִי' כוּ' (יחזקאל לד לא). הַשְּׁלֹשָׁה עֲדָרִים הֵם, הַצְּרִיכִים בָּנֶי, וְהַצְּרִיכִים חַיֵּי, וְהַצְּרִיכִים מְזוֹנֵי. **כִּי מִן הַבְּאֵר הַהוּא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים**, כְּתִיב 'הוּא' וְקָרִינַן 'הִיא', כִּי שָׁם הוּא עָלְמָא דְּדִכּוּרָא, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ דִּכּוּר וְנֶקֵבָא. 'יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים' מִשָּׁם, מִי שֶׁמַּשְׁקִים.

מִי שֶׁהוּא כְּ'אַיִן' בְּעֵינֵי עַצְמוֹ מַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע | בְּאוֹר רֶמֶז 'הָאֶבֶן שֶׁעַל פִּי הַבְּאֵר מַטָּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת'

וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה **עַל פִּי הַבְּאֵר**, יֵשׁ לְפָרֵשׁ, דְּהִנֵּה אִיתָא (שבת קמב:) הָאֶבֶן שֶׁעַל פִּי הַבְּאֵר מַטָּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת. דְּהִנֵּה הַ'חָבִית' נִקְרָא שֹׁרֶשׁ שֶׁל הַשֶּׁפַע. אִי נַמִּי יֵשׁ לְפָרֵשׁ, 'חָבִיוֹת' הוּא מְרֻמָּז הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא (ב״ר פ יב) שֶׁאָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי 'עַכַּרְתֶּם אֹתִי' (להלן לד ל), פֵּרְשׁוּ, צְלוּלָה הָיְתָה הַחָבִיוֹת וַעֲכַרְתֶּם אוֹתָהּ. וּפֵרוּשׁוֹ, אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יַיִן הַתּוֹרָה, וְיֵשׁ אֶבֶן עַל פִּיהָ, הוּא הַיֵּצֶר הָרַע הַנִּקְרָא אֶבֶן (סוכה נב.).

'מַטָּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת', דְּהִנֵּה הָאָדָם צָרִיךְ בַּכֹּל לְהִתְנַהֵג עַל פִּי הַמְּצוּעַ, כִּדְאִיתָא בִּשְׁמוֹנָה פְּרָקִים לְהָרַמְבַּ״ם זַ״ל (פ״ד), מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם יֵשׁ בּוֹ חִסָּרוֹן מִצַּד אֶחָד, צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּהִפּוּךְ לַגְּמָרֵי עַד אַחַר כָּךְ בְּמְצוּעַ, וְזֶה 'מַטָּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת', וְכִדְאִיתָא שָׁם, יְעַיֵּן שָׁם.

'הָיְתָה בֵּין הַחָבִיוֹת', אִם הָיָה הָאָדָם שְׁמֻרְמָז בְּחָבִיוֹת כַּנַ״ל הָיָה מְעֹרָב עִם הַבְּרִיּוֹת מְאֹד וּמִתְבַּיֵּשׁ לְהִתְנַהֵג בְּקָצֶה אֶחָד, דְּהַיְנוּ לְפַזֵּר יוֹתֵר מִדַּאי אִם הָיָה קַמְצָן, וְכֵן לְהִתְנַהֵג בְּתַעֲנִית אִם הָיָה רַעֲבָתָן, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה כִּדְאִיתָא שָׁם, וְהוּא מְעֹרָב עִם הַבְּרִיּוֹת מְאֹד וּמִתְבַּיֵּשׁ לְשַׁנּוֹת מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם.

'מַגְבִּיהַּ וּמַטָּה עַל צִדָּהּ', צָרִיךְ לִתֵּן בּוֹ דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁיִּגְבַּהּ מִבְּנֵי אָדָם וְלֹא יִהְא מְעֹרָב עִמָּהֶם, שֶׁיִּחְפֹּץ בִּבְדִידוּת, כִּדְאִיתָא בְּחוֹבַת הַלְּבָבוֹת (שער אהבת ה' פ״ג) בְּאוֹהֵב אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, וְזֶה 'מַגְבִּיהַּ וּמַטָּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת'.

וְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם כָּאן **וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר**, דְּהִנֵּה אִיתָא (שבת קנו.) אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, וּפֵרֵשׁ הָרַב הַמַּגִּיד מֵרָאוּנָא זַ״ל, מִי שֶׁהוּא 'אַיִן' גּוֹרֵם מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָפוּךְ, מִי שֶׁמִּתְגָּאֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גְּדֻלּוּת.

וְהִנֵּה גַּם גְּדֻלּוּת טוֹב אִיתָא, וּבֶאֱמֶת הוּא שָׁפָל בְּעֵינָיו, כִּי אִם שֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְשׁוּם אָדָם לְהִתְבַּטֵּל מֵרְצוֹן אֵל יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּחוֹבַת הַלְּבָבוֹת (שער הפרישות פ״ד) פָּנָיו צְהֻבּוֹת וְאֶבְלוֹ בְּלִבּוֹ, כִּי אִם מִי שֶׁהוּא גֵּאֶה הוּא חָפֵץ שֶׁיֵּעָשֶׂה לוֹ כָּבוֹד

תָּמִיד, הוּא רוֹצֶה תָּמִיד לְקַבֵּל כָּבוֹד וְשֶׁבַח בְּנֵי אָדָם.

וְזֶה וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה', הַיְצֶר הָרַע שֶׁל גַּדְלוּת שֶׁהוּא נֶקְבָּא, וְזֶה 'גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר'. כִּי אִם **וְנֶאֶסְפוּ שָׁם כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן**, כִּי 'אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס' (איוב לו ה), אַף אַחַר כָּךְ **וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן לִמְקֹמָהּ.**

עַל יְדֵי שָׁלוֹם אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע מֵ'אַיִן'

וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲחֵי מֵאַיִן אַתֶּם (פסוק ד), יְכוֹלִים אַתֶּם לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע מֵ'אַיִן' כָּמוֹנִי. **וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ**, יֵשׁ לָהֶם חָרוֹן אַף. **וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר** (פסוק ה), הוּא הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט רוּחַ קְדֻשָּׁה מֵעוֹלָם הַחֲסָדִים הַפְּשׁוּטִים, רוּחָא דְּקוּדְשָׁא מֵחוֹטְמָא דְּפַרְדַּשְׁקָא (ראה זוהר ח"ג קל), וְזֶה 'בֶּן נָחוֹר', לְשׁוֹן נְחִירַיִם, וְהוּא נֶעְלָם, **וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ. וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם לוֹ** (פסוק ו), פְּרוּשׁ, עַל יְדֵי שָׁלוֹם יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג, **וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם**, מְקַבְּלִים עַל עַצְמָם לְהִתְנַהֵג כֵּן.

עַל יְדֵי אַחְדוּת נַעֲשֶׂה הַמְתָּקַת הַדִּינִים וְיִחוּד הָעוֹלָמוֹת

וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ, הוּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת 'רָחֵל', כִּי הֲלֹא יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים 'צֹאן', וְשָׂרָשָׁם נִקְרָא 'רָחֵל', 'בִּתּוֹ', כְּמוֹ שֶׁאִיתָא (ב"ב טז:) בַּת הָיָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וּבְכֹל שְׁמָהּ, הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא 'בַּכֹּל', 'עִם' יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם 'כֹּל', כְּמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב 'יֶשׁ לִי כֹּל' (להלן לג יא). וַאֲרִיךְ אֲנַפִּין נִקְרָא 'לָבָן בֶּן נָחוֹר' וכו', הוּא חֶסֶד הַגָּדוֹל. וְזֶה **רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן**, עַל יְדֵי שָׁלוֹם, כִּי אִם חָרַב בַּיִת שֵׁנִי בַּעֲוֹן שִׂנְאַת חִנָּם (יומא ט:), מִמֵּילָא כְּשֶׁתִּהְיֶה שָׁלוֹם תִּהְיֶה הַגְּאוּלָה.

וַיֹּאמֶר עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל (פסוק ז), 'גָּדוֹל' פְּרוּשׁוֹ, עַל יְדֵי שָׁלוֹם הִיא 'הַיּוֹם גָּדוֹל', גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ רַחֲמִים גְּדוֹלִים לָנוּ, וְזֶה 'עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל' נוֹסָף עַל עוֹלָם הַבָּא, **לֹא עֵת הֶאָסֵף הַמִּקְנֶה**, אִם יֵשׁ אֲסִיפָּה וְאַחְדוּת בְּהַמִּקְנֶה, הֵם יִשְׂרָאֵל, 'לֹא עֵת', אֵין מִתְנַהֵג עַל פִּי מִקְרָאוֹת הַזְּמַן, כִּי יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ מֵעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְזֶה 'לֹא עֵת הֶאָסֵף הַמִּקְנֶה'. **הַשְׁקוּ הַצֹּאן**, לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִין, **וּלְכוּ** מֵחַיִל אֶל חָיִל, **רְעוּ**, תַּעֲשׂוּ רְעוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת בְּהָעוֹלָמוֹת.

הַמַּמְשִׁיךְ חֲסָדִים עַל יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁךְ עָלָיו יִרְאַת שָׁמַיִם

עִוְּדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה רָחֵל בָּאָה (פסוק ט), פְּרוּשׁ, בָּא לוֹ הִתְעוֹרְרוּת וּמַרְגִּישׁ מֵהַכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל **עִם הַצֹּאן כּוֹ'. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל כּוֹ'** (פסוק י) וְאֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִרְגִּישׁ בְּצַעֲרָם, **וַיִּגַּשׁ**, הוּא הַגָּשָׁה לְדוֹרוֹן וְלִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה, כִּי בְּכֹל פּוֹעֵל הַצַּדִּיק, וְ'דוֹרוֹן' הִיא צְדָקָה, וּ'תְפִלָּה' פְּשׁוּטָה, וּ'מִלְחָמָה' הוּא תּוֹרָה, מִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, וְגַם בִּצְעָקָה מַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט לְהָרַע חָלִילָה.

וְזֶה וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיְגַל אֶת הָאֶבֶן וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן כּוֹ'. וַיַּגֶּד כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא (פסוק יב), שֶׁגַּם הוּא יֵשׁ לוֹ דְּבֵקוּת בְּאָבִיהָ. **וְכִי בֶּן רִבְקָה הוּא**, פְּרוּשׁ, הֲגַם שֶׁהוּא חָפֵץ חֶסֶד הוּא, אַף עַל פִּי כֵן הוּא 'בֶּן רִבְקָה', הִיא הַיִּרְאָה וְעֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, לְשׁוֹן רִבְקוּת בָּקָר (ראה ב"מ ל.), פְּרוּשׁ, בָּזֶה שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ חֶסֶד, הִיא 'בֶּן רִבְקָה', וְעוֹבֵד אוֹתָהּ, כִּי גּוֹרֵם עַל יְדֵי זֶה יִרְאַת שָׁמַיִם כַּנַּ"ל.

הַשְּׁכִינָה מַעֲלָה אֶת תְּפִלּוֹת הַצַּדִּיק לְהשי"ת

וַתָּרָץ וַתַּגֶּד לְאָבִיהָ, כִּי מְלֶמֶדֶת עָלָיו זְכוּת וּמַעֲלַת תְּפִלּוֹתָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶה **וַיָּרָץ לָבָן כּוֹ'** (פסוק יג) קָאֵי עַל הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא כַּנַּ"ל, מֵעוֹלָם הַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים, **וַיְחַבְּקֵהוּ. וַיְסַפֵּר לְלָבָן אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה**, פְּרוּשׁ, מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה מְסַפֵּר הַדִּינִין הֵם דְּבָרִים קָשִׁים.

וַיֹּאמֶר אַךְ עַצְמִי וּבְשָׂרִי (פסוק יד), קָאֵי עַל הַנֶּפֶשׁ, לְשׁוֹן 'עֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטַהַר' (שמות כד י), **וּבְשָׂרִי**, שֶׁגַּם בְּעִנְיְנֵי הַגּוּף מְקֻדָּשׁ עַצְמוֹ הַצַּדִּיק וְנִזְהָר מִכָּל אִסּוּר, וְכַנַּ"ל לַשָּׁמַיִם גַּם בְּעִנְיְנֵי הַגּוּף, וְזֶה 'וּבְשָׂרִי אָתָּה'. **וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים**, שֶׁמְּחַדֵּשׁ הַכֹּל לִהְיוֹת יָמִים וְלֹא לֵילוֹת, פְּרוּשׁ, שֶׁתִּהְיֶה רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל:

וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ (כט יא)

אֹהֶל יִשָּׂכָר

רַבִּי יִשָּׂכָר דֹּב מִוואלְבְּרָאז' זיע"א

צְדָקוּת רָחֵל בֵּין אַנְשֵׁי רֶשַׁע הֵבִיאָה אֶת יַעֲקֹב לִבְכִיָּה

וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל. פָּסוּק זֶה אֵינוֹ כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁהֲרֵי יַעֲקֹב לֹא הִכִּיר כְּלָל אֶת רָחֵל וּמִפְּנֵי מָה נָשַׁק לָהּ, וְכֵן מַה הָיְתָה סִבַּת הַבְּכִי שֶׁבָּהּ.

אַךְ הַבְּנָנָה הִיא **וַיִּשַּׁק** מִלְּשׁוֹן מַשִּׁיקִין אֶת הַמַּיִם (ביצה פ"ב מ"ג), כְּלוֹמַר הַשָּׁוָאָה, כְּשֶׁהִשְׁוָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל לְעַצְמָתוֹ הִרְגִּישׁ כִּי עֲרָכָהּ הוּא מֵפְלָא, מֵאַחַר שֶׁעַל אַף שֶׁגְּדָלָה בֵּין אַנְשֵׁי רֶשַׁע זָכְתָה לִשְׁלֵמוּת.

וְלָכֵן הִתְמַרְמֵר בִּבְכִי עַל כָּךְ, שֶׁהֲרֵי כֵּיצַד חַיָּב אֲנִי לְהֵרָאוֹת, מֵאַחַר שֶׁשָּׁהִיתִי אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר גְּדוֹלֵי עוֹלָם, לְעֻמַּת רָחֵל הַגָּרָה אֵצֶל רְשָׁעִים, וְאוּלַי חָסֵר אֲנִי עֲדַיִן מִשְׁלֵמוּתִי, וּלְפִיכָךְ בָּכָה כְּשֶׁעָרַךְ הַשְׁוָאָה בֵּינוֹ לְבֵינָהּ:

וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת (שֶׁהָיְתָה סְבוּרָה לַעֲלוֹת בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל עֵשָׂו וּבָכְתָה, שֶׁהָיוּ הַכֹּל אוֹמְרִים שְׁנֵי בָּנִים לְרִבְקָה וּשְׁתֵּי בָּנוֹת לְלָבָן הַגְּדוֹלָה לַגָּדוֹל וְהַקְּטַנָּה לַקָּטָן, רש"י) (כט יז)

לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א

עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת וּלְהִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, צָרִיךְ לִבְכּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע, כִּי לְאֵה מְרַמֶּזֶת עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁצְּרִיכִין לִבְכּוֹת מְאֹד מְאֹד כְּנַחַל שׁוֹטֵף שֶׁלֹּא לִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע חַס וְשָׁלוֹם.

וּמִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עָלָיו יוֹתֵר וּכְבָר נִתְפַּס הַרְבֵּה וְהוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה בְּכָל עֵת, הוּא צָרִיךְ לִבְכּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ לְאֵה אִמֵּנוּ שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה כָּל כָּךְ לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא לִפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַד שֶׁהָיוּ עֵינֶיהָ רַכּוֹת, וְזָכְתָה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתָהּ עַל יְדֵי בְּכִיָּתָהּ הָעֲצוּמָה מְאֹד.

כְּמוֹ כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִם יִבְכֶּה בֶּאֱמֶת לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר, אָז בְּוַדַּאי יְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְיִנָּצֵל מִלִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְלִכְלֹל בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַדְּמָעוֹת דִּקְדֻשָּׁה דַּיְקָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בְּאֶחָד כַּנַּ"ל (הלכות שלוחין ה"ג):

וָאֵרֶא בַּחֲלוֹם וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִּים גּוֹ' וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאַךְ הָאֱלֹקִים בַּחֲלוֹם גּוֹ' שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל הָעַתֻּדִים הָעֹלִים גּוֹ' כִּי רָאִיתִי אֵת כָּל אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָךְ (לא י-יב)

לִקּוּטֵי שִׂיחוֹת

רַבִּי מְנַחֵם מֶענְדֶל מִלְיוּבָאוִויטְש זיע"א

עֲבוֹדַת יַעֲקֹב בְּצֹאן לְבָן - הַמְשָׁכַת בְּחִינַת 'לְבֶן הָעֶלְיוֹן' בְּעוֹלָמוֹת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים עַל יְדֵי אוֹר הַקַּו

בְּחִינַת יַעֲקֹב – אוֹתִיּוֹת 'יְבָקַע' – מוֹרֶה עַל הַמְשָׁכַת וּבְקִיעַת אוֹר הַ'קַּו'

לְאַחֲרֵי הַצִּמְצוּם, וְזוֹ הָיְתָה כָּל עֲבוֹדַת יַעֲקֹב בְּצֹאנוֹ לָבָן, לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת 'לֹבֶן הָעֶלְיוֹן', אוֹר אֵין סוֹף שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַצִּמְצוּם, בְּעוֹלָמוֹת עֲקֻדִּים נְקֻדִּים כּוּ', שֶׁהַמְשָׁכָה זוֹ הִיא עַל יְדֵי אוֹר הַקָּו, שֶׁבּוֹקֵעַ אֶת חֹשֶׁךְ הַצִּמְצוּם.

וְיֵשׁ לְבָאֵר הַטַּעַם, שֶׁדַּוְקָא בְּעִנְיַן הוֹלָדַת הַצֹּאן שֶׁעַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים (פְּעֻלָּה נפ"ת) נוֹלְדוּ 'בְּרֻדִּים', כִּי הַגִּלּוּי דְּפְנִימִיּוּת הַקָּו בָּא לִידֵי בִּטּוּי בְּ'עוֹלַם הַבְּרֻדִּים'.

הֶרְמֵז בִּלְשׁוֹן רַשׁ"י

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁזֶּהוּ שֶׁמְּרַמֵּז כָּאן רַשׁ"י בְּפֵרוּשׁ 'בְּרֻדִּים' – 'תַּרְגּוּמוֹ וּפַצִּיחִין כּוּ' חוּט שֶׁל לָבָן מַקִּיף אֶת גּוּפוֹ סָבִיב וַחֲבֻרְבּוּרוֹת שֶׁלּוֹ פְּתוּחָה וּמְפֻלֶּשֶׁת מִזּוֹ אֶל זוֹ – שֶׁבָּזֶה נִרְמָז הַחִדּוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי הַמְשָׁכַת פְּנִימִיּוּת אוֹר הַקָּו:

'חוּט שֶׁל לָבָן', הַיְנוּ שֶׁגַּם בְּהַמְשָׁכָתוֹ לְאַחֲרֵי הַצִּמְצוּם, שֶׁהוּא קַו וְחוּט קָצָר, מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי הוּא 'לָבָן', שֶׁבּוֹ מִתְגַּלֶּה פְּשִׁיטוּת הָאֵין סוֹף.

וְ'חוּט' זֶה 'מַקִּיף אֶת גּוּפוֹ סָבִיב', שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל זֶה שֶׁאוֹר הַקָּו מִלְּבַד הַמְשָׁכָתוֹ בִּבְחִינַת 'יֹשֶׁר', הֲרֵי הוּא מִתְעַגֵּל וּמַקִּיף כָּל עוֹלָם וְעוֹלָם, דְּזֶה שֶׁאוֹר הַקָּו מַקִּיף כָּל עוֹלָם וְעוֹלָם הוּא מִצַּד הַמְשָׁכָתוֹ מִבְּחִינַת הָעִגּוּל הַגָּדוֹל, הַיְנוּ אוֹר הַסּוֹבֵב כָּל עָלְמִין (הַהַמְשָׁכָה שֶׁבִּבְחִינַת בְּלִי גְּבוּל).

וּמְסַיֵּם 'חֲבֻרְבּוּרוֹת שֶׁלּוֹ פְּתוּחָה וּמְפֻלֶּשֶׁת כּוּ', דְּיֵשׁ לוֹמַר שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל חִבּוּר הַקָּו וְהַחוּט (גַּם) עִם תַּחְתִּיתוֹ שֶׁל הָעִגּוּל, כַּמְּבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁלֶּעָתִיד לָבוֹא יִהְיֶה הַקָּו נוֹגֵעַ וְדָבוּק בְּאוֹר אֵין סוֹף הַסּוֹבֵב גַּם בְּקָצֵהוּ הַתַּחְתּוֹן, דְּבִזְמַן הַזֶּה יֵשׁ הֶפְסֵק בֵּין אוֹר הַקָּו וְאוֹר הַסּוֹבֵב מִתַּחַת לָעוֹלָמוֹת, אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא יִהְיֶה 'פְּתוּחָה וּמְפֻלֶּשֶׁת', עַד שֶׁיִּהְיֶה נוֹגֵעַ וְדָבוּק גַּם בְּתַחְתִּיתוֹ.

וְעִנְיָן זֶה שַׁיָּךְ לְ'בְּרֻדִּים' דַּוְקָא, כַּמְּבֹאָר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וּבִפְרָט בִּדְרוּשֵׁי אַדְמוּ"ר הָאֶמְצָעִי, שֶׁדַּוְקָא עוֹלַם הַבְּרֻדִּים, שֶׁהוּא עוֹלַם הַתִּקּוּן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רִבּוּי הַהִתְכַּלְלוּת, שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלוֹת זֶה עִם זֶה וְזֶה מִזֶּה, שָׁרְשׁוֹ בְּעֶצְמוּת אוֹר אֵין סוֹף מַמָּשׁ (שְׁלֹמַעְלָה מֵעֲקֻדִּים, אַף שֶׁגַּם בְּעוֹלַם הָעֲקֻדִּים כָּל הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת עֲקֻדִּים בִּכְלִי אֶחָד).

וְיֵשׁ לוֹמַר שֶׁזֶּהוּ גַּם הָרֶמֶז בְּהַתְחָלַת לְשׁוֹן רַשׁ"י 'וּבְרֻדִּים – תַּרְגּוּמוֹ וּפַצִּיחִין כּוּ' חוּט שֶׁל לָבָן כּוּ', הַיְנוּ, שֶׁהַ'תַּרְגּוּם' – ה'פֵּרוּשׁ' וְהַהִתְגַּלּוּת – שֶׁל עִנְיַן 'בְּרֻדִּים', הוּא גִּלּוּי פְּנִימִיּוּת הַקָּו, 'חוּט שֶׁל לָבָן כּוּ'.

בְּאוֹר הָעִנְיָן בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם

וְהָעִנְיָן בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם: 'חוּט שֶׁל לָבָן' מוֹרֶה עַל הָעֲבוֹדָה הַקְּשׁוּרָה עִם פְּשִׁיטוּת הַנֶּפֶשׁ – 'לָבָן', גֶּוֶן עַצְמִי וּפָשׁוּט שֶׁאֵין בּוֹ צִיּוּר, הַיְנוּ עֶצֶם הַנֶּפֶשׁ (שֶׁלְּמַעְלָה גַּם מִבְּחִינַת יְחִידָה); וְדַוְקָא עַל יְדֵי גִּלּוּי פְּשִׁיטוּת הַנֶּפֶשׁ נַעֲשִׂים שְׁנֵי הָעִנְיָנִים: א, פּוֹעֵל עַל כְּלָלוּת הָאָדָם, 'מַקִּיף אֶת גּוּפוֹ סָבִיב', ב, חוֹדֵר בְּתוֹךְ כָּל עִנְיָנָיו, כָּל כֹּחוֹתָיו, בְּאֹפֶן שֶׁחוֹדֵר בְּתוֹךְ תּוֹכָם עַד שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה מְצִיאוּת הַכֹּחוֹת וּמַחְשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשִׂים שֶׁלּוֹ, שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁ'חֲבֻרְבּוּרוֹת שֶׁלּוֹ פְּתוּחָה וּמְפֻלֶּשֶׁת מִזּוֹ אֶל זוֹ'.

שֶׁהַכֹּחַ עַל כָּל זֶה הוּא מִפְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, דְּחִיצוֹנִיּוּת הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ מִדָּה וְשִׁעוּר, דְּכָל עִנְיְנֵי הַתּוֹרָה הֵם בְּמִדָּה וְהַגְבָּלָה, אֲבָל פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה הוּא מִבְּחִינַת אֵין סוֹף, וְלָכֵן עַל יָדוֹ מִתְגַּלֶּה פְּשִׁיטוּת הַנֶּפֶשׁ (שֶׁלְּמַעְלָה מִמִּדָּה וְהַגְבָּלָה) הַמַּקִּיפָה אֶת כָּל הָאָדָם וְחוֹדֶרֶת בְּתוֹךְ כָּל כֹּחוֹתָיו (חל"ה עמ' 135-136):

הַפְּטָרָה

וְעַמִּי תְּלוּאִים לְמְשׁוּבָתִי וְאֶל עַל יְקָרְאֻהוּ יַחַד לֹא יְרוֹמֵם (הושע יא ז)

מַחְשַׁף הַלָּבָן

רַבִּי יַעֲקֹב אֲבִיחַצִּירָא זיע"א

הִתְעוֹרְרוּת לַגְּאֻלָּה בְּדוֹר הָאַחֲרוֹן

וְהִנֵּה בָּעֲוֹנוֹת כָּל יְמֵי אֹרֶךְ הַגָּלוּת בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה שֶׁהַשְּׁכִינָה צוֹעֶקֶת וּמִתְרַעֶמֶת עַל צַעֲרָהּ בַּגָּלוּת, כָּל הָעוֹלָמוֹת מִזְדַּעְזְעִים וּבוֹכִים וְצוֹעֲקִים עִמָּהּ, וְהָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת וְהַשְּׁבָטִים וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְכָל דּוֹרוֹ וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כֻּלָּם מִתְחַנְּנִים וּבוֹכִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עַל צַעֲרָהּ שֶׁל שְׁכִינָה עַד מָתַי הוֹלֶכֶת וּמִצְטַעֶרֶת.

וְזֶה הַדָּבָר בָּא לְהוֹדִיעַ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לַנְּשָׁמוֹת הָעֲתִידוֹת לִהְיוֹת בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן הָרוֹאִים בְּאֹרֶךְ הַגָּלוּת יוֹתֵר מִדַּאי וְאֵינָם שָׂמִים לֵב עַל לֵב מַדּוּעַ אֹרֶךְ הַגָּלוּת הַזֶּה, וְהֵם בֶּאֱמֶת מַאֲמִינִים שֶׁיְּבוֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וּמְקַוִּים תְּשׁוּעָתוֹ בְּכָל יוֹם, אֲבָל אֵינָם מִתְעוֹרְרִים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל יָדָהּ יָבוֹא, רַק אוֹמְרִים בְּפִיהֶם 'כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם', וְהָעִקָּר חָסֵר מֵהֶם שֶׁהִיא הַתְּשׁוּבָה.

אֵין נָכוֹן לְצִפּוֹת לַגְּאֻלָּה בְּלֹא תְּשׁוּבָה

וְאָפְשָׁר כִּי לָזֶה נִתְכַּוֵּן הַנָּבִיא עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁאָמַר 'וְעַמִּי תְּלוּאִים לְמְשׁוּבָתִי וְאֶל עַל יְקָרְאֻהוּ יַחַד לֹא יְרוֹמֵם', דְּלִכְאוֹרָה 'אֶל עַל יְקָרְאֻהוּ' אֵין לָזֶה הַבָּנָה. אָמְנָם לְפִי הָאֱמוּר יָבוֹא עַל נָכוֹן, שֶׁאוֹמֵר 'וְעַמִּי תְּלוּאִים', הַיְנוּ עֵינֵיהֶם תְּלוּיִים וּמְקֻוִּים מָתַי אֶגְאָלֵם מִן הַגָּלוּת וַאֲשִׁיבֵם לְאַרְצָם כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְאוֹמְרִים בְּפִיהֶם 'כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם', אֲבָל אֵין בְּפִיהֶם נְכוֹנָה, כִּי הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בַּתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ג כב) 'שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם', כִּי אֵינָם נִגְאָלִים בְּלִי תְּשׁוּבָה.

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמֵר 'וְעַמִּי תְּלוּאִים לְמְשׁוּבָתִי', כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמְּקֻוִּים שֶׁאֲשִׁיבֵם לִמְקוֹמָם, אֲבָל מַשְׁלִיכִים הַדָּבָר עָלַי, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁתְּשׁוּעָה זוֹ תְּלוּיָה בְּיַד הַשֵּׁם, שֶׁהוּא יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיִפְדֵּנוּ מִתּוֹךְ הַגָּלוּת, וְזֶהוּ 'וְאֶל עַל יְקָרְאֻהוּ', 'וְאֶל עַל' תֵּרֵי מִלֵּי נִינְהוּ, דְּהַיְנוּ פַּעַם אוֹמְרִים 'אֶל' ה' תְּלוּיוֹת עֵינֵינוּ שֶׁיְּגָאֲלֵנוּ מִן הַגָּלוּת הַזֶּה, וְזֶהוּ מִלַּת 'וְאֶל', וּפַעַם אוֹמְרִים 'עַל' ה' מֻטָּל הָעֹל שֶׁל הַגָּלוּת הַזֶּה, כְּמוֹ (תהלים נה כג) 'הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ', וְאֵין הֶאֱמֵת כֵּן, שֶׁהָעִקָּר הוּא שֶׁיַּעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה.

וְהַדָּבָר הַזֶּה שֶׁהוּא הַתְּשׁוּבָה שֶׁבָּהּ תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה אֵינָם מִתְיַצְּבִים וּמַסְכִּימִים יַחַד לַעֲשׂוֹתָהּ, וְזֶהוּ 'יַחַד לֹא יְרוֹמֵם', דְּהַיְנוּ אֵינָם מַסְכִּימִים יַחַד לַעֲשׂוֹת הִתְרוֹמְמוּת שֶׁבָּהּ יִגָּאֲלוּ, וְהִיא הַתְּשׁוּבָה כָּאָמוּר, וְזֶהוּ 'יַחַד לֹא יְרוֹמֵם' לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה (פרשת נצבים ד"ה אי נמי אתם נצבים):

חֲזַק וְנִרְתַּחֲזֵק

קְדֻשַּׁת לֵוִי

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק מִבַּרְדִּיטְשׁוֹב זיע"א

בִּתְחִלַּת הָעֲבוֹדָה עַל הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק בְּזֶה שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בַּעֲבוֹדָתוֹ

הָאָדָם בִּתְחִלַּת עֲבוֹדָתוֹ מִתְלַהֵב לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ, בְּחָשְׁבוֹ שֶׁעַל יָדוֹ מִתְנַהֲגִים כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, אִם הוּא עוֹבֵד ה' מִתְעַלִּים עַל יָדוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וּבָזֶה לִבּוֹ הוֹלֵךְ וְחָזַק בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר חָזַק בַּעֲבוֹדָתוֹ אָז אֵין חוֹשֵׁב כְּלָל רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתְעַנֵּג בּוֹ שֶׁהוּא יְהֵא מֻרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה.

זֶהוּ וַיְחַלֵּם, לְשׁוֹן חָזָק, כְּמוֹ 'וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי' (ישעיה לח טז), דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְחַזֵּק עֲבוֹדַת ה' בְּלִבּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בַּעֲבוֹדָתוֹ, דְּהַיְנוּ בְּעֵת הַתְחָלָתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ שֶׁצָּרִיךְ חִזּוּק, הַחִזּוּק הוּא עַל יְדֵי זֶה, **וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה**, שֶׁהוּא מֻצָּב אַרְצָה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה,

וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, שֶׁעֲבוֹדָתוֹ מַגִּיעַ לְמַעְלָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, שֶׁמַּלְאֲכֵי מַעְלָה מִתְעַלִּים עַל יָדוֹ, זֶהוּ בּוֹ, עַל יְדֵי הָאָדָם, וּלְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם גּוֹרֵם יְרִידָה, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זַ״ל (חגיגה יג.) מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִתְמַעֲטָה פָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה כִּבְיָכוֹל. אָמְנָם אַחַר כָּךְ שֶׁכְּבָר חָזָק בַּעֲבוֹדָתוֹ, אָז חוֹשֵׁב וְהִנֵּה ה׳ נִצָּב עָלָיו, הוּא עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁיִּהְיֶה מֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה. וְהָבֵן:

לֵב שִׂמְחָה

רַבִּי שִׂמְחָה בּוּנֶם מִגּוּר זיע״א

אִלּוּ הָיָה יְהוּדִי יוֹדֵעַ כַּמָּה שִׂמְחָה מֵבִיא בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָיָה מֵטִיב כָּל מַעֲשָׂיו

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ (כח יב). וּבְמִדְרָשׁ (ב״ר סח יב) עוֹלִים וְיוֹרְדִים בְּיַעֲקֹב וְכוּ׳ אוֹפְזִים בּוֹ קוֹפְזִים בּוֹ וְכוּ׳, לְשׁוֹן שִׂמְחָה וְרִקּוּד, וְאִיתָא מֵהַחִדּוּשֵׁי הָרִי״ם זַ״ל אִם הָיָה אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ עַד הֵיכָן וּלְאֵיזֶה מָקוֹם מַגִּיעִין מַעֲשָׂיו כִּי אָז לֹא הָיָה מְבַטֵּל שׁוּם דָּבָר מֵהָעֲבוֹדָה וּמִמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים וְכוּ׳, שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה טוֹב מִכָּל הַמַּעֲשִׂים.

וְלִכְאוֹרָה הוּא דָּבָר פָּלֵא, כִּי בַּמִּדְרָשׁ אִיתָא כֵּן רַק עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אַךְ אֶפְשָׁר שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נוֹתֵן כֹּחַ בְּכָל אִישׁ יְהוּדִי לָבוֹא לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, וְאִם הָיָה הַיְּהוּדִי יוֹדֵעַ כַּמָּה שֶׁפַּע וְשִׂמְחָה הוּא גּוֹרֵם בְּכָל הָרְקִיעִים בְּמַעֲשָׂיו הָיָה מֵטִיב כָּל מַעֲשָׂיו:

שִׂיחוֹת קֹדֶשׁ

רַבִּי נַפְתָּלִי צְבִי מִבָּאבּוֹב זיע״א

עַל הָאָדָם לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל תֹּקֶף לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא עַל כָּל פָּנִים בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ

הִנֵּה אֶחָד מֵהַסִּבּוֹת לְהִתְרַשְּׁלוּת הָאָדָם בַּעֲבוֹדַת ה׳ הוּא, שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי הַמָּלֵא נְסִיּוֹנוֹת וּבִטּוּלִים בַּעֲבוֹדָה וּבְיִרְאָה, קָשֶׁה מְדַּי לִשְׂא בְּעֹל מִלְכוּת שָׁמַיִם בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַיָּמִים הַבָּאִים, וּכְשֶׁם שֶׁעַד הֵנָּה פָּגַע בְּכַמָּה מִכְשׁוֹלִים שֶׁהִפְרִיעוּ לוֹ מִלְּהִשָּׁמֵר מִכָּל רַע וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת קוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, כֵּן בְּוַדַּאי גַּם לְהַבָּא יִפּוֹל בְּרֶשֶׁת הַיֵּצֶר הָאוֹרֵב לוֹ תָּמִיד, וְלֹא יוּכַל לַעֲמֹד בְּכָל פַּעַם נֶגֶד תַּחְבּוּלוֹתָיו, וּמִמֵּילָא מִתְיָאֵשׁ חָלִילָה מִלְּהִתְעַלּוֹת וּלְהִתְקַדֵּשׁ.

אוּלָם אָמְרוּ הַצַּדִּיקִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר עוֹמֵד הָאָדָם לִלְמֹד תּוֹרָה, אוֹ שֶׁהוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל, אוֹ שֶׁבָּא לוֹ נִסָּיוֹן שֶׁל חֵטְא חַס וְשָׁלוֹם, וּמַחְשֶׁבֶת יֵאוּשׁ הַנַּ״ל נִכְנֶסֶת בְּלִבּוֹ לְבַטְּלוֹ מִלִּמּוּדוֹ תַּפְקִידוֹ, אָז יֹאמַר לְהַיֵּצֶר הָרָע, עַתָּה תַּעַזְבֵנִי נָא לִלְמֹד אוֹ לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לְהַשְׁמֵר מִן הָרַע, וּלְמָחָר נִרְאֶה הָלְאָה. וְכֵן יַעֲשֶׂה תָּמִיד, וּמִמֵּילָא יַעֲלֶה לוֹ לִכְבֹּשׁ אֶת הַיֵּצֶר בְּכָל עֵת.

וּבַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ עַרְבִי נַחַל (בראשית, עה״פ וירא ד׳ כי רבה רעת האדם וגו׳) בְּאֹר עַל דֶּרֶךְ זֶה מַאֲמַר הַכָּתוּב ׳וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן׳ (ישעיה נח ב), שֶׁהַכָּתוּב נוֹתֵן עֵצָה לָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הַמַּעֲלֶה עַל לֵב הָאָדָם שֶׁיְּמֵי שְׁנוֹתָיו שִׁבְעִים שָׁנָה, וְזֶה דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִלָּחֵם כָּל כָּךְ זְמַן רַב נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, וְעַל יְדֵי זֶה בָּא בִּלְבּוֹ כְּבֵדוּת וַעֲצָלוּת.

וְהָעֵצָה עַל זֶה הוּא לְקַיֵּם ׳וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן׳, שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב הָאָדָם עַל מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הַרְבֵּה שָׁנִים אֶלָּא בְּכָל יוֹם בְּיוֹמוֹ, וַהֲלֹא יוֹם אֶתְמוֹל כְּבָר עָבַר וְאֵינֶנּוּ, וְיוֹם מָחָר אֵין הָאָדָם בָּטוּחַ בְּחַיָּיו, וְנִמְצָא שֶׁמִּלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הוּא כָּעֵת רַק עַל יוֹם אֶחָד, יוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ.

וְיִקָּבֵל הָאָדָם עַל עַצְמוֹ שֶׁרַק יוֹם זֶה יַעֲבֹד אֶת ה׳ וְיִשָּׁמֵר מֵהַיֵּצֶר הָרָע, וְאֵין זֶה דָּבָר כָּבֵד לָאָדָם לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשָׂיו יוֹם אֶחָד, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְדַּרֵּז הָאָדָם הֵיטֵב בַּעֲבוֹדָתוֹ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ רַק יוֹם אֶחָד. וְכֵן יַעֲשֶׂה שׁוּב גַּם בְּיוֹם מָחָר, וּבְכָל יָמָיו, וְעַיֵּן שָׁם בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים.

הָרֶמֶז בַּפָּסוּק ׳הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה״

וְאֶפְשָׁר לִרְמֹז עֵצָה זוֹ גַּם בַּמִּקְרָא שֶׁבְּפָרָשָׁתֵנוּ, ׳הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת ה״ (כט לה), שֶׁהָאָדָם יֹאמַר לְהַיֵּצֶר הָרָע, אַךְ הַפַּעַם עָזְבֵנִי לְהוֹדוֹת אֶת ה׳ בִּתְפִלָּה אוֹ בְּתוֹרָה אוֹ בְּכָל מִצְוָה שֶׁבָּאָה לְיָדִי, וּבְפַעַם אַחֶרֶת נִרְאֶה הָלְאָה. וְעַל יְדֵי זֶה יֵלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכּוֹ כָּל הַיָּמִים בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

אוֹצָרוֹת גְּאוֹנֵי הַדּוֹרוֹת

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה (כח י)

חוּט הַמְּשֻׁלָּשׁ

רַבִּי יְהוּדָה דִּיוַאן זַצ״ל

הַהוֹכָחָה שֶׁיְּצִיאַת יַעֲקֹב עָשְׂתָה רֹשֶׁם

מוֹבָא בַּמִּדְרָשׁ (ב״ר סח, ו), ׳וְכִי לֹא יָצָא מִשָּׁם אֶלָּא הוּא, וַהֲרֵי כַּמָּה חַמָּרִים וְכַמָּה גַּמָּלִים יָצְאוּ, רַבִּי עֲזַרְיָה אָמַר, בִּזְמַן שֶׁהַצַּדִּיק בָּעִיר, הוּא זִיוָהּ הוּא הַדָּרָהּ. יָצָא מִשָּׁם, פָּנָה זִיוָהּ פָּנָה הַדָּרָהּ׳. וְקָשֶׁה, מַהוּ שֶׁאָמַר הַמִּדְרָשׁ ׳כַּמָּה חַמָּרִים וְכַמָּה גַּמָּלִים׳, וְיוֹתֵר רָאוּי הָיָה לוֹמַר בְּדֶרֶךְ כָּבוֹד ׳כַּמָּה בְּנֵי אָדָם׳.

וְנִרְאֶה לְבָאֵר, עַל פִּי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם בהל׳ מְלָכִים (פ״ה ה״ט), ׳אָסוּר לָצֵאת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לָאָרֶץ, לְעוֹלָם, אֶלָּא לִלְמֹד תּוֹרָה אוֹ לְשֵׁאת אִשָּׁה וְכוּ׳, וְכֵן יוֹצֵא הוּא לְסְחוֹרָה׳.

וְזֶהוּ שֶׁהַקָּשָׁה לַמִּדְרָשׁ, מֵדּוּעַ הֵצְרִיךְ הַפָּסוּק לוֹמַר ״וַיֵּצֵא יַעֲקֹב״? אִם כְּדֵי לוֹמַר שֶׁיְּצִיאָה זוֹ הָיְתָה שֶׁלֹּא כַּהֹגֶן, ׳וַהֲרֵי כַּמָּה חַמָּרִים וְכַמָּה גַּמָּלִים יָצְאוּ׳, הֵינוּ שֵׁרוּת שֶׁל חַמָּרִים וְגַמָּלִים הַיּוֹצְאִים לִסְחוֹרָה, וְלֹא נִכְתְּבָה יְצִיאָה זוֹ בַּתּוֹרָה. וְזֹאת, מֵאַחַר שֶׁמַּתָּן לָצֵאת לִסְחוֹרָה, וְעַל כֵּן הַיְּצִיאָה הָיְתָה כַּדִּין. וְאִם כֵּן, גַּם יְצִיאַת יַעֲקֹב לֹא הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר, שֶׁכֵּן מֻתָּר לָצֵאת לְשָׂא אִשָּׁה וְעַל כֵּן יְצִיאָתוֹ הָיְתָה כַּדִּין. וּבְהֶכְרֵחַ שֶׁבָּא לְלַמֵּד, שֶׁכַּאֲשֶׁר ׳יָצָא מִשָּׁם, פָּנָה זִיוָהּ פָּנָה הַדָּרָהּ׳. (באדיבות ׳מכון חכמי ספרד׳ נתיבות)

אֹהֶל יִצְחָק

רַבִּי יִצְחָק הַכֹּהֵן חָסִיד זַצ״ל

בְּאוּר מַחְלֹקֶת הָאֲמוֹרָאִים מֵאֵיזֶה עֵרְעוּר שֶׁל עֵשָׂו חָשַׁשׁ יַעֲקֹב

מוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (ב״ר סח, ז) עַל הַפָּסוּק ״וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע״, ׳רַב הוּנָא אָמַר ׳מִבְּאֵרָהּ שֶׁל בְּכוֹרָה׳, אָמַר שֶׁלֹּא יַעֲמוֹד עָלַי עֵשָׂו וְיַעֲרֵעַר עַל הַבְּכוֹרָה, וְיֹאמַר לִי כָּךְ הָיִיתָ מְרַמֶּה בִּי וְנוֹטֵל אֶת בְּכוֹרָתִי וְנִמְצָאתִי מְאַבֵּד אוֹתָהּ שְׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע לְאַבְרָהָם אָבִינוּ ״הִשָּׁבְעָה לִי כַּיּוֹם״ (בראשית כה, לג). ״מִבְּאֵר שָׁבַע״, רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר ׳מִבְּאֵרָהּ שֶׁל בְּרָכוֹת׳ אָמַר שֶׁלֹּא יַעֲמוֹד עָלַי עֵשָׂו, וְיֹאמַר לִי כָּךְ הָיִיתָ מְרַמֶּה בִּי וְנוֹטֵל אֶת הַבְּרָכוֹת וְנִמְצָאתִי מְאַבֵּד אוֹתָהּ יְגִיעָה שֶׁיָּגְעָה בִּי אִמִּי׳. וְיֵשׁ לְהָבִין, מַהוּ יְסוֹד הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל רַב הוּנָא וְרַבִּי בֶּרֶכְיָה.

וְיוּבַן, בְּהַקְדִּים אֶת הַכָּתוּב בשו״ת הריב״ש (סי׳ שכח), שֶׁהָרַב הַשּׁוֹאֵל מֵבִיא אֶת דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב בֶּן הָרֹא״ש, בְּשֵׁם אָבִיו (הובא בפירוש הטור הארוך עה״ת), שֶׁמִּי שֶׁמַּקְנֶה

דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם (פְּלוֹמֵר, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קַיָּם עֲדַיִן), וְנִשְׁבַּע לְקַיֵּם אֶת דְּבָרָיו, קָנָה הַקּוֹנֶה, וַאֲפִילוּ מֵת הַמַּקֶּנֶה קוֹדֵם שֶׁבָּא הַדָּבָר לָעוֹלָם, הַמַּקָּח קַיָּם. וְהֵבִיא רְאָיָה מִפְּרִישַׁת הַבְּכוֹרָה שֶׁמָּכַר עֵשָׂו לְיַעֲקֹב, שֶׁחָלָה הַמְּכִירָה הוֹאִיל וְנִשְׁבַּע לוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא עֲדַיִן לֹא בָּאָה לָעוֹלָם. וְכָתַב עַל כָּךְ הָרִיבַ"שׁ, שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ אֵינָם מֻהָרָא"שׁ וְלֹא מִבְּנוֹ רַבִּי יַעֲקֹב, כִּי אֵין הַשְׁבוּעָה מוֹעִילָה לְהָחִיל אֶת הַקִּנְיָן.

מֵעַתָּה, יֵשׁ לְפָרֵשׁ אֶת מַחְלֹקֶת רַב הוּנָא וְרַבִּי בֶּרֶכְיָה. רַב הוּנָא סָבַר כְּדַעַת הָרִיבַ"שׁ, שֶׁגַּם אִם נִשְׁבַּע עַל דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם, אֵין הַמֶּכֶר חָל. לָכֵן, עֵשָׂו יָכוֹל לְעָרְעֵר עַל הַבְּכוֹרָה. מִכָּאן, פֵּרֵשׁ שֶׁיַּעֲקֹב עָצָא 'מִבְּאֵרָה שֶׁל בְּכוֹרָה' כְּדֵי שֶׁעֵשָׂו לֹא יְעָרְעֵר עָלָיו. וְרַבִּי בֶּרֶכְיָה סָבַר שֶׁעֵשָׂו לֹא יוּכַל לְעָרְעֵר עַל הַבְּכוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוֹבֵר כְּפִי שֶׁהוּבָא בְּשֵׁם הָרֹא"שׁ, שֶׁהַשְׁבוּעָה מוֹעִילָה לְהָחִיל אֶת הַקִּנְיָן, וְעַל כֵּן פֵּרֵשׁ 'מִבְּאֵרָה שֶׁל בְּרָכוֹת' וְלֹא 'מִבְּאֵרָה שֶׁל בְּכוֹרָה', כִּי אֶת הַבְּכוֹרָה קָנָה יַעֲקֹב מֵעֵשָׂו כַּדִּין, שֶׁהֲרֵי עֵשָׂו נִשְׁבַּע לוֹ עַל כָּךְ. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

מְקוֹר חַיִּים
רַבִּי שְׁמוּאֵל צָרְצָה זַצַ"ל

חַיֵּי לְמוּד הַתּוֹרָה הֵם לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם

מוּבָא בִּגְמָרָא מְגִלָּה (יז.), 'הָיָה יַעֲקֹב בְּבֵית עֵבֶר מֶטְמָן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. עֵבֶר מֵת לְאַחַר שֶׁיָּרַד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְאֲרַם נַהֲרַיִם שְׁתֵּי שָׁנִים. יָצָא מִשָּׁם וּבָא לוֹ לַאֲרַם נַהֲרַיִם'. יֵשׁ לִשְׁאֹל, מַדּוּעַ לֹא הֻזְכְּרָה בַּתּוֹרָה יְשִׁיבָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל עֵבֶר.

וְיֵשׁ לוֹמַר, מִפְּנֵי שֶׁחַיֵּי הַלְּמוּד הֵם חַיִּים נִצְחִיִּים, וְהֵם לְמַעְלָה מִתְּנוּעַת הַגַּלְגַּל וּמִן הַשֵּׂכֶל שֶׁבּוֹ יִתְעַצֵּם הָאָדָם, וּלְמַעְלָה מִן הַזְּמַן. כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, הוּא נֶחְשָׁב מִבְּנֵי חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

וְכָךְ הֵם דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ בְּמִשְׁנָה בב"מ (לג.), 'אֲבֵדַת אָבִיו וַאֲבֵדַת רַבּוֹ, שֶׁל רַבּוֹ קוֹדֶמֶת, שֶׁאָבִיו הֵבִיאוֹ לָעוֹלָם הַזֶּה וְרַבּוֹ שֶׁלִּמְּדוֹ חָכְמָה מְבִיאוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא'. מִכָּאן אָנוּ לְמֵדִים, שֶׁעִסּוּק בַּתּוֹרָה מַעֲנִיק לָאָדָם חַיִּים שֶׁמֵּעַל הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, חַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. מִשּׁוּם כָּךְ, שְׁנוֹת לִמּוּדוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהָיוּ בְּגֶדֶר חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לֹא נִמְנוּ בְּמִסְגֶּרֶת הַזְּמַן הָאַרְצִי הַמִּתְאָר בַּתּוֹרָה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו (כח יב-יג)

נַפְתָּלִי שִׁבַּע רָצוֹן
רַבִּי נַפְתָּלִי הֵירְץ גִּינְצְבּוּרְג זַצַ"ל

עֲלִיַּת מַלְאֲכֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֻחְלָה קְפִיצַת הָאָרֶץ

פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עוֹלִים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יוֹרְדִים, מַלְאֲכֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עָלוּ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יָרְדוּ מַלְאֲכֵי חוּץ לָאָרֶץ, וּבִינִי לְבִינִי 'ה' נִצָּב עָלָיו לְשׁוֹמְרוֹ' שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּלֹּא שְׁמִירָה.

וְלִפּוּם רִיהֲטָא יִפְלָא הַדָּבָר לָמָּה עָשָׂה אֱלֹהִים כָּכָה שֶׁעָלוּ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יָרְדוּ מַלְאָכִים אֲחֵרִים, לָמָּה לֹא הָיָה בְּהֵפֶךְ שֶׁמַּלְאֲכֵי חוּץ לָאָרֶץ הָיָה לָהֶם לְיָרֵד תְּחִלָּה לִשׁוֹמְרוֹ, וְאַחַר כָּךְ הָיָה לָהֶם לַעֲלוֹת מַלְאֲכֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּינִי לְבֵינִי בִּלֹּא שְׁמִירָה, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁהָיָה עָמוּד הֶעָנָן מַשְׁלִים לְעַמּוּד הָאֵשׁ.

וְנִרְאֶה לִי דְּהֵינוּ טַעֲמָא מִשּׁוּם שֶׁקְּפִצָּה לְיַעֲקֹב הָאָרֶץ, וְאִם כֵּן בְּעוֹדוֹ עַדַיִן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִתְחִיל קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ, וְשׁוּב לֹא הָיָה צָרִיךְ לְמַלְאֲכֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹמְרוֹ, שֶׁכְּבָר כָּלְתָה שְׁמִירָתָם שֶׁל מַלְאֲכֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעָלוּ תֵּכֶף, וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְחוּץ לָאָרֶץ אָז הִתְחִילָה שְׁמִירַת שֶׁל מַלְאֲכֵי חוּץ לָאָרֶץ וְיָרְדוּ מַלְאֲכֵי חוּץ לָאָרֶץ, וְאִם כֵּן הָיָה בֵּינִי לְבֵינִי בִּלֹּא שְׁמִירָה, וְעַל כֵּן 'ה' נִצָּב עָלָיו לְשׁוֹמְרוֹ'.

וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי (כח טז)

מְנוֹרַת אַהֲרֹן
רַבִּי רְפָאֵל אַהֲרֹן קָנָאפְּפֶלְעֶר זַצַ"ל

הַשָּׁגַת הַמַּדְרֵגוֹת עַל יְדֵי סִלּוּק הַנְּגִיעוֹת וְהַפְּנִיוֹת

יֵשׁ לְפָרֵשׁ בס"ד עַל פִּי מַה שֶּׁרָאִיתִי מוּבָא בְּשֵׁם הַגָּאוֹן אבדק"ק ווירְצְבּוּרְג זַצַ"ל דָּבָר יָקָר, דְּאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לִהְיוֹת אָדוּק בְּכָל מַחְשְׁבוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו בְּהקב"ה וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם פְּנִיָּה עַצְמִית, כִּי הַפְּנִיָּה עַצְמִית גּוֹרֶם לָאָדָם שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲלוֹת בְּסֻלָּם הַמַּדְרֵגוֹת. וְאָמַר עַל זֶה מִלִּיצָה נָאָה, 'אָנֹכִי עוֹמֵד בֵּין ה' וּבֵינֵיכֶם וְלֹא עֲלִיתֶם בָּהָר' וְגוֹ' (דברים ה ה), כְּלוֹמַר שֶׁמִּדַּת 'אָנֹכִי' הוּא הַמַּבְדִּיל בֵּין ה' וּבֵינֵיכֶם, וְעַל כֵּן לֹא עֲלִיתֶם בָּהָר.

וְהִנֵּה יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה מֵבְחָר שֶׁבָּאָבוֹת הִשְׁלִים אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ שֶׁאֲפִילוּ בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה יָשֵׁן נִרְאוּ אֵלָיו מַרְאוֹת אֱלֹקִים, וְזֶה הָיָה עַל יְדֵי שֶׁהָיָה נִפְשָׁט לְגַמְרֵי מִכָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה, וְכָל מַעֲשָׂיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו הָיוּ בְּלִי פְּנִיָּה עַצְמִית, וְעַל זֶה רָמַז הַפָּסוּק **אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה** אֲפִילוּ בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה יָשֵׁן, וְזָכָה לָזֶה עַל יְדֵי **'וְאָנֹכִי' לֹא יָדָעְתִּי**, שֶׁלֹּא הָיָה אָצְלוֹ פְּנִיָּה עַצְמִית.

וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפְנָה וָנֶגְבָּה (כח יד)

אַגָּדוֹת מהרז"צ
רַבִּי זְאֵב וְוּאלְף צִיטְרָאן זַצַ"ל

נִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת כִּקְרַקַּע הָאָרֶץ שֶׁאֵין יְאוּשׁ מוֹעִיל בָּהּ לְקִנּוֹתָהּ

יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּהִנֵּה בְּמַסֶּכֶת סֹכָה (ל:) כָּתְבוּ רַשִׁ"י וְתוֹסְפוֹת, דְּהָא דְּקַיְמָא לָן קַרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת, הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּלִקְרַקַּע לֹא מְהַנֵּי שׁוּם יְאוּשׁ, וּבְמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת (י.) אָמְרוּ אֲפִילוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ אַל יִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים.

וְזֶה שֶׁהִבְטִיחַ הקב"ה לְיַעֲקֹב **וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ**, כְּשֵׁם שֶׁבַּעֲפַר הָאָרֶץ אֵינוֹ מוֹעִיל שׁוּם יְאוּשׁ, כֵּן לֹא שַׁיָּךְ גַּם בְּזַרְעוֹ יְאוּשׁ לְעוֹלָם וְלֹא יִתְיָאֲשׁוּ מִן הָרַחֲמִים, **וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה** וְגוֹ' בְּכָל מְקוֹמוֹת פְּזוּרֵיהֶם.

וּלְלֵאָה שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל (כט טז)

נֶפֶשׁ טוֹבָה
רַבִּי פִּנְחָס נַפְתָּלִי יְרוּשַׁלְמִי זַצַ"ל

לֵאָה וְרָחֵל הָיוּ אֲחָיוֹת רַק מִצַּד לָבָן אֲבִיהֶם וּלְפִיכָךְ לֹא נֶאֶסְרוּ לְיַעֲקֹב מִשּׁוּם אִסּוּר אֲחָיוֹת

לְכְאוֹרָה לֹא הִצְרַךְ הַכָּתוּב לְהַזְכִּיר כָּל זֶה, דְּמִמֵּילָא שְׁמִעִינַן מִדְּאָמַר יַעֲקֹב 'אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְךָ הַקְּטַנָּה', וְגַם מִפָּסוּק שֶׁל אַחֲרָיו 'וַיְהִי בָּעֶרֶב וַיִּקַּח אֶת לֵאָה וְגוֹ' וַיֹּאמֶר לֹא יֵעָשֶׂה כֵן בִּמְקוֹמֵנוּ לָתֵת הַצְּעִירָה' וְגוֹ', מִכָּל זֶה נִשְׁמַע דְּרָחֵל הִיא קְטַנָּה וְלֵאָה הִיא גְּדוֹלָה.

וּלְדַעְתִּי יֵשׁ לְיַשֵּׁב עַל פִּי שֶׁמָּצָאתִי בְּיַלְקוּט דָּוִד בְּשֵׁם הַמְפָרְשִׁים תֵּרוּץ חָדָא הַאיךְ נָשָׂא יַעֲקֹב שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, וְתֵרֶץ דְּלֵאָה וְרָחֵל נוֹלְדוּ לְלָבָן מִשְּׁתֵּי נָשִׁים, וְגֵר אֵין בָּנָיו מְיֻחָסִים רַק אַחַר הָאֵם כִּדְנָפְקָא לָן (קידושין סח:) מִ'כִּי יָסִיר' וְכוּ' (דברים ז ד), מִמֵּילָא אֵינָם אֲחָיוֹת מַמָּשׁ עכ"ל.

וְהֵינוּ דְּבָא הַכָּתוּב לְהוֹדִיעַ וּלְיַשֵּׁב הַאיךְ נָשָׂא יַעֲקֹב שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, לָכֵן הֻצְרַךְ לוֹמַר **וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת**, פֵּרוּשׁ אֵלּוּ שְׁתֵּי אֲחָיוֹת אֵינָם אֲחָיוֹת אֶלָּא מִצַּד אֲבִיהֶם, וְגֵר אֵינוֹ מְיֻחָס אֶלָּא אַחַר הָאֵם, וּמִצַּד אִמָּם לֹא נִקְרְאוּ אֲחָיוֹת.

וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי (כט לב)

נַחֲלַת יַעֲקֹב – אַבְנֵי שֹׁהַם

רַבִּי יַעֲקֹב שְׁמַרְיָה זַצ"ל

טַעַם קְרִיאַת שֵׁם 'רְאוּבֵן'

וְרַשִׁ"י פֵּרֵשׁ, רַבּוֹתֵינוּ פֵּרְשׁוּ אָמְרָה 'רְאוּ מַה בֵּין בְּנִי לְבֶן חָמִי כוּ'. וְשָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם גָּדוֹל אֶחָד, שֶׁלְּפִי הַטַּעַם שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ מוּכָח שֶׁגַּם לְרָחֵל תִּהְיֶה בֵּן, וְעִנְיַן עֲקָרַת רָחֵל הָיָה, בְּהְיוֹת שֶׁיַּעֲקֹב רִחֵק אֶת לֵאָה וְלֹא אָהַב אוֹתָהּ כַּאֲשֶׁר אָהַב אֶת רָחֵל בְּחִבָּה יְתֵרָה, מֶה עָשָׂה הקב"ה פָּתַח רַחְמָהּ שֶׁל לֵאָה וְרָחֵל נַעֲשָׂה עֲקָרָה, וּבִשְׁבִיל אַהֲבַת הַבֵּן שֶׁתֵּלֵד שָׁוִין יִהְיוּ רָחֵל וְלֵאָה בְּאַהֲבָתָם.

אָמְנָם אִם הָיָה יוֹדֵעַ יַעֲקֹב שֶׁרָחֵל לֹא תִתְקַיֵּם בְּעַקְרוּתָהּ, אָז הָיָה חוֹזֵר אַהֲבָתוֹ לְרָחֵל יוֹתֵר מִלֵּאָה, לָכֵן יָרְאָה לֵאָה לוֹמַר כְּשֶׁקָּרְאָה שְׁמָהּ רְאוּבֵן טַעַם זֶה שֶׁל 'רְאוּ מַה בֵּין בְּנִי כוּ', שֶׁאָז יָוְדַע לְיַעֲקֹב שֶׁרָחֵל גַּם כֵּן עֲתִידָה לְהוֹלִיד אֶת יוֹסֵף וְיַחְזֹר לֶאֱהֹב רָחֵל יוֹתֵר מִמֶּנָּה, עַל כֵּן אָמְרָה בִּפְנֵי עוֹלָם טַעַם אַחַר עַל קְרִיאַת שֵׁם רְאוּבֵן.

וְזֶה כִּי רָאָה ה' בְּעָנְיִי, וְהַפָּסוּק אוֹמֵר לָמָּה לֹא אָמְרָה גּוֹף הַטַּעַם שֶׁהָיָה עִם לְבָבָהּ זֶה 'רְאוּ מַה בֵּין בְּנִי כוּ', וְאוֹמֵר הַפָּסוּק **כִּי עַתָּה יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי.**

וְלָכֵן בְּכָל הַבָּנִים כְּתִיב 'וַתֹּאמֶר' בְּקְרִיאַת שֵׁמָם, וּבִרְאוּבֵן כְּתִיב 'כִּי אָמְרָה' הוּא הַדָּבָר שֶׁדִּבַּרְנוּ, לְשׁוֹן 'וַתֹּאמֶר' הוּא אוֹתוֹ טַעַם שֶׁאָמְרָה בְּלִבָּהּ גַּם בִּפְנֵי הַבְּרִיּוֹת הִגִּידָה, אֲבָל לְשׁוֹן 'אָמְרָה' מַשְׁמַע בִּפְנֵי הַבְּרִיּוֹת אָמְרָה וְלֹא לְנַפְשָׁהּ, שֶׁהָיָה לָהּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ טַעַם אַחֵר וְלֹא רָצְתָה לְגַלּוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁיֶּאֱהָבֶנָּה אִישָׁהּ, עַד כָּאן דִּבְרֵי פח"ח.

וְאַחַר יָלְדָה בַּת וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה (ל כא)

אֵיל הַמִּלּוּאִים

רַבִּי אַרְיֵה יְהוּדָה לֵיב קְרָא זַצ"ל

שְׁחִרּוּר בִּלְהָה וְזִלְפָּה כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָה וְרִבְיָה

וְקָשָׁה דִּמְלַת 'וְאַחַר' מֵיתֵר, וְעוֹד עַל מִי קָאֵי מִלַּת 'וְאַחַר' שֶׁיִּהְיֶה מְקֻשָּׁר עִם מַה שֶׁקָּדַם, וְעוֹד לָמָּה בָּאֱמֶת לֹא יָלְדָה בַּת עַד הֵנָּה, וּמַה בָּא הַכָּתוּב לְלַמְּדֵנוּ שֶׁלֹּא יָלְדָה בַּת עַד עַתָּה.

וְנִרְאֶה לִי דִּידּוּעַ שֶׁאָמַר יוֹסֵף שֶׁהַשְׁבָטִים קָרְאוּ לִבְנֵי הַשְּׁפָחוֹת עֲבָדִים, וְהֵינוּ מִשּׁוּם דִּבִלְהָה וְזִלְפָּה הָיָה שִׁפְחוֹת לָאֻמָּהוֹת רָחֵל וְלֵאָה, אֲבָל הָאֱמֶת כִּי יַעֲקֹב קוֹדֵם שֶׁבָּא עֲלֵיהֶן שִׁחְרָרָם וַעֲשָׂאָם בַּת חוֹרִין. וְהִנֵּה אָמְרִינַן (גיטין לח.) הַמְשַׁחְרֵר עַבְדּוֹ עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה, וְאִם כֵּן קָשֶׁה הַאיךְ שִׁחְרֵר יַעֲקֹב לִבִלְהָה וְזִלְפָּה, אַף אִיתָא בִּגְמָרָא (גיטין מא:) מִי שֶׁחָצְיוֹ עֶבֶד וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ לְשַׁחְרְרוֹ כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הָעֶבֶד לִשָּׂא אִשָּׁה, וְהַקְשָׁה תּוֹסְפוֹת (שבת ד. ד"ה וכי) הַאיךְ כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ לַעֲבוֹר בַּעֲשֵׂה, וּמְתָרְצִין דְּמִשּׁוּם פְּרִיָה וּרְבִיָה דְּהוּא מִצְוָה רַבָּה דּוֹחָה הָעֲשֵׂה שֶׁלְּעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ.

וְהִנֵּה כְּפִי פְּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אה"ע סי' א ס"ה) אֵין אָדָם מְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה עַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ זָכָר וּנְקֵבָה, וְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא הָיָה לְיַעֲקֹב כִּי אִם זְכָרִים שֶׁיָּלְדָה לֵאָה, וַהֲלֹא כְּתִיב 'וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת', אִם כֵּן עַדַיִן לֹא הָיָה יַעֲקֹב קַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה, וּלְכָךְ הָיָה רַשַׁאי לִקַּח כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה שֶׁתִּלְדָה לוֹ בַּת, וּלְכָךְ הָיָה מֻתָּר לוֹ לְשַׁחְרֵר לְבִלְהָה וְזִלְפָּה לְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה שֶׁהוּא מִצְוָה רַבָּה וְדוֹחָה הָעֲשֵׂה שֶׁל מְשַׁחְרֵר עַבְדּוֹ. אֲבָל אִלּוּ הָיָה לֵאָה יוֹלֶדֶת אֶת דִּינָה כְּבָר הָיָה מְקַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה, וְשׁוּב לֹא הָיָה רַשַׁאי לְשַׁחְרֵר אֶת בִּלְהָה וְזִלְפָּה, וְאֶת זֶה בָּא הַכָּתוּב לְאַשְׁמְעִינַן **וְאַחַר יָלְדָה בַּת** רָצָה לוֹמַר אַחַר שֶׁכְּבָר נָשָׂא לְבִלְהָה וְזִלְפָּה בְּהֶתֵּר עַל יְדֵי שֶׁשִּׁחְרֵר אוֹתָם אַחַר כָּךְ יָלְדָה לֵאָה בַּת, כִּי מִכַּוָּנָה הָיָה כֵּן מִשָּׁמַיִם.

וַיִּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי בְנֵי לָבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֵת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה (לא א)

יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב

רַבִּי יַעֲקֹב מְשׁוּלָם אוּרְנְשְׁטֵיין זַצ"ל

לְמִידַת דַּרְכֵי הָרַמָּאוּת מִלָּבָן

נִרְאֶה לִי בְּאוּר הַדָּבָר, דְּהִמָּה הִרְגִּישׁוּ כִּי בְּרַמָּאוּת עָשָׂה יַעֲקֹב מַה שֶּׁקִּבֵּל שָׂכָר רַב כָּזֶה עַל עֲבוֹדָתוֹ יוֹתֵר מִכְּפִי הַמַּגִּיעַ לוֹ, וְאָמְנָם מֵאַיִן לוֹ לְהָבִין תַּחְבּוּלוֹת כָּאֵלֶּה, כִּי הָיָה מְפֻרְסָם לְאִישׁ תָּם, כְּמוֹ שֶׁהֵעִידָה עָלָיו הַתּוֹרָה (לעיל כה כז) 'וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם', אֲמָנָם בֶּאֱמֶת אַף שֶׁנּוֹלַד בְּתָמִימוּת וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ בְּרַמָּאוּת, מִכָּל מָקוֹם מֵאַחַר שֶׁהָיָה זְמַן רַב בְּבֵית לָבָן לָמַד מִמֶּנּוּ דַּרְכֵי רַמָּאוּת.

וַיִּזְהוּ לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ, וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבֹד,

דְּהֵינוּ שֶׁלָּמַד מִן אֲשֶׁר לְאָבִינוּ הָרַמָּאוּת עַד שֶׁרִמָּה גַּם אוֹתוֹ, וְזֶהוּ 'לָקַח אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ' לֹא בְּחָזְקָה וּבְגָזֵל, רַק 'מֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ' דְּהֵינוּ רַמָּאוּת אֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה לוֹ כָּבוֹד וְעֹשֶׁר.

וַיִּקְרָא לוֹ לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא וְיַעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעֵד (לא מז)

יֶרֶךְ יַעֲקֹב

רַבִּי יַעֲקֹב פֵּייתוּסִי זַצ"ל

רַמָּאוּתוֹ שֶׁל לָבָן לִקְרוֹת שֵׁם הַמַּצֵּבָה בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי

שָׁמַעְתִּי מִשֵּׁם הָרַב הַמְפֻרְסָם מהר"ח מוֹדָעִי זַ"ל, עַל פִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ (תענית ח.) מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהֶעֱלָה לְאִשָּׁה מֵהַבּוֹר וְקִבְּלוּ עַל עַצְמָם לִנְשֹׂא זֶה לָזֶה, וְהֵם אָמְרוּ דְּעֵידֵיהֶם הֵמָּה הַבּוֹר וְהַשּׁוּעָל שֶׁהָיָה עוֹבֵר לִפְנֵיהֶם, וְאָז הָלְכוּ כָּל אֶחָד לְבֵיתוֹ, לְיָמִים שָׁכַח וְנָשָׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת וְנוֹלַד לוֹ בֵּן וְנָפַל לַבּוֹר וּמֵת, וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד לוֹ בֵּן וּנְשָׁכוֹ שׁוּעָל וּמֵת, וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עַל זֶה, וְאָז נִזְכַּר הָעִנְיָן וְגֵרֵשׁ לְאִשְׁתּוֹ וְחָזַר וְנָשָׂא לְאִשְׁתּוֹ שֶׁכָּרַת עִמָּהּ בְּרִית, ע"כ.

וְעַל כָּרְחֵךְ לוֹמַר דְּהַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל הַבּוֹר וְהַשּׁוּעָל הֵם עָשׂוּ לְכָל זֶה, וְנוֹדָע דְּאֵין הַמַּלְאָכִים נִזְקָקִין לְלְשׁוֹן אֲרַמִּי, וְלָכֵן **וַיִּקְרָא לוֹ לָבָן יְגַר שָׂהֲדוּתָא** בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּי לְשֶׁלֹּא יִזְדַּקְּקוּ לוֹ הַמַּלְאָכִים, וְיַעֲקֹב חָשַׁשׁ לְאַרְמָאָה בְּרַמָּאוּתֵיהּ וְקָרָא לוֹ **גַּל עֵד** בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּקְּקוּ לוֹ הַמַּלְאָכִים, עכ"ד זַ"ל.

מַעֲשֵׂי צַדִּיקִים

וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ (כח כ)

גַּבַּאי הַצַּדָּקָה הַמְפֻרְסָם **רַבִּי דָּוִד לֵיבּ שְׁוַארץ** זַצ"ל, הִתְגּוֹרֵר בְּדִירַת מַחְסָן שֶׁל אַרְבַּע עַל אַרְבַּע בָּהּ הָיוּ, מִטּוֹת בַּרְזֶל יְשָׁנוֹת שֶׁקִּבֵּל מֵהַסּוֹכְנוּת, אֲרוֹן מַדָּפִים יָשָׁן, שְׁתֵּי שְׂמִיכוֹת עַל הַקֶּרֶשׁ שְׁמּוּשׁוּ כְּמִזְרָן, וְעוֹד שֶׁלְּחָן וְכַמָּה אַרְגָּזֵי עֵץ שֶׁשִּׁמְּשׁוּ כְּכִסְאוֹת.

בַּהֶמְשֵׁךְ כְּשֶׁעָבַר לָגוּר בְּשִׁכּוּן וִיז'נִיץ, הָיוּ בַּבַּיִת כַּמָּה כִּסְאוֹת פְּשׁוּטִים שֶׁאֵין הָאֶחָד דּוֹמֶה לְמִשְׁנֵהוּ, מְכוֹנַת כְּבוּס יְשָׁנָה בְּמְיֻחָד, בְּגָדִים וּמַלְבּוּשִׁים פְּשׁוּטִים, לֹא מְזֻנָּחִים וּמְלֻכְלָכִים, וְזֶהוּ, יוֹתֵר לֹא הָיָה.

רָגִיל הָיָה לְהָשִׁיב בְּאִירוֹנְיָה לַשּׁוֹאֲלִים הַתְּמֵהִים עַל נְכָסָיו הַמּוּעָטִים, "יֵשׁ לִי וִילָה, דִּירָה פְּרָטִית לְלֹא שְׁכֵנִים, חֲדַר הַשֵּׁינָה שֶׁלִּי הוּא הַגָּדוֹל מִכָּל הַחֲדָרִים שֶׁל בְּנֵי הַשִּׁכּוּן, כִּי רָגִיל הָיָה לִישׁוֹן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בֵּית הִלֵּל אֲשֶׁר בְּשִׁכּוּן וִיז'נִיץ, חֲדַר הָרַחֲצָה שֶׁלִּי גָּדוֹל יוֹתֵר מִשֶּׁל כָּל בְּנֵי הַמָּקוֹם, הוּא הַמִּקְוֶה הַשְּׁכוּנָתִי, אֲנִי הָעָשִׁיר שֶׁל הַשִּׁכּוּן".

אָחִיו ר' מֵאִיר שֶׁהָיָה מוּדָע לִנְכָסָיו הַמְּדֻלְדָּלִים שֶׁל רַבִּי דָּוִד לֵיבּ, שָׁלַח לוֹ מִכְתָּב שֶׁקִּפֵּל בְּתוֹכוֹ הַצָּעָה מְכֻבֶּדֶת וּרְצִינִית לְקַבָּלַת רְהוּט מְשֻׁלָּם שֶׁל דִּירָה, שֶׁלְּחָן כִּסְאוֹת אֲרוֹנוֹת מִטּוֹת וּשְׁאָר רָהִיטִים.

בָּאְגֶּרֶת כָּתַב, "אֶחָד מִידִידֵנוּ עוֹקֵר אֶת דִּירָתוֹ מֵאַנְגְּלִיָּה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לוֹ אֶפְשָׁרוּת לְהַעֲלָאַת רָהִיטָיו בָּאֳנִיָּה לְלֹא תַּשְׁלוּם מֶכֶס, הוּא אִישִׁית אֵינוֹ זָקוּק לָהֶם, כִּי בְּדַעְתּוֹ לִקְנוֹת רְהוּט חָדָשׁ בְּבוֹאוֹ לְמִשְׁכָּנוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲנִי אֲשַׁגֵּר לְךָ אֶת הָרָהִיטִים חִנָּם אֵין כֶּסֶף".

הָרְהוּט הָיָה נָאֶה וּמְהֻדָּר, טוֹב וְיָפֶה בְּהִזְדַּמְּנוּת מְיֻחֶדֶת, אַךְ דָּוִד לֵיבּ הֵשִׁיב וְכָתַב, "אָחִי הַיָּקָר אֵין לְךָ מַה לִּדְאֹג לִי, כְּשֶׁתִּהְיֶה לִי דִּירָה שֶׁלִּי, כְּבָר יִהְיוּ לִי רָהִיטִים טוֹבִים יוֹתֵר", מֵעוֹלָם לֹא הָיְתָה לוֹ דִּירָה מְשֻׁלָּו, וְהוּא גַּם לֹא שָׂאַף לָהּ.

בִּדְבָרָיו הִתְכַּוֵּן רַבִּי דָּוִד לֵיבּ לְאוֹתָהּ דִּירָה פְּרָטִית וּלְאוֹתָם רָהִיטִים טוֹבִים שֶׁאֵלֵיהֶם הָיוּ עֵינָיו נְשׂוּאוֹת בְּכָל רֶגַע בִּימֵי חַיָּיו, 'שֶׁשִּׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֶּׁלָּהֶם וְכִתְרָךְ גָּדוֹל מִכִּתְרָם, וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ' (אבות ו ה). (בחוזק יד עמ' 70).

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא (כח יא)

בַּגְּמָרָא (חולין צא:), כִּי מָטָא לְחָרָן אָמַר אֶפְשָׁר עָבַרְתִּי עַל מָקוֹם שֶׁהִתְפַּלְּלוּ אֲבוֹתַי וַאֲנִי לֹא הִתְפַּלַּלְתִּי, כַּד יְהִיב דַּעְתֵּיהּ לְמֵיהְדָּר קָפְצָה לֵיהּ אַרְעָא, מִיָּד 'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם'.

סִפֵּר הָרַב **שְׁמוּאֵל יַעֲקֹב רוּבִינְשְׁטֵיין** זַצ"ל, בִּימֵי חֹרְפִי בְּעֵת שֶׁהָיִיתִי בְּצֵל הרה"ק **רַבִּי צְבִי הִירְשׁ מִלּוֹמַאז'** זיע"א, הוּא כִּבֵּד אוֹתִי לַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה לְתִפְלַּת מוּסָף, וּלְפִי מַצָּבִי וְעֶרְכִּי אָז, הִתְבַּיַּשְׁתִּי בִּפְנֵי עַצְמִי עַל הַכִּבּוּד הַזֶּה, בַּמָּקוֹם נָכוֹן זָקֵן שֶׁהִבְחִין בְּמַחְשְׁבוֹתַי, וְהוּא נִחֵם אוֹתִי שֶׁכְּדַאי לְקַבֵּל אֶת הַכִּבּוּד הַזֶּה פֶּן יָבוֹאוּ יָמִים וְיִפְחַז עָלַי יִצְרִי לְאֵיזוֹ מַעֲשֶׂה שְׁטוּת, אָז אֶזְכֹּר שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי לִפְנֵי הָרַבִּי בְּמוּסָף.

וּבְזִכְרוֹנִי וְאוּלַי שָׁמַעְתִּי פַּעַם מֵרַבִּי צְבִי הִירְשׁ, דִּלְכְאוֹרָה כֵּיצַד יִתָּכֵן שֶׁיַּעֲקֹב בַּתְּחִלָּה שָׁלַח הִתְפַּלֵּל שָׁם, וּמֵעִיקָּרָא מַאי קָסָבַר וּלְבַסּוֹף מַאי קָסָבַר, וּבְאַרְתִּי שֶׁבַּתְּחִלָּה כְּשֶׁעָבַר בִּמְקוֹם תְּפִלָּה זֶה שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ עַל יְדֵי אֲבוֹתָיו הַגְּדוֹלִים, הִרְגִּישׁ שֶׁהוּא אֵינוֹ רָאוּי לַעֲמֹד עִמָּהֶם בְּשׁוּרָה אַחַת, כִּי מַה הוּא שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהִתְפַּלְּלוּ אֲבוֹתָיו וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסְאָם.

בַּתְּחִלָּה לֹא עָלָה עַל דַּעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת אֲפִילוּ מַעֲשֶׂה כָּל דְּהוּ שֶׁיּוּכַל לְהִתְפָּרֵשׁ כִּתְפִלַּת אֲבוֹתָיו אַבְרָהָם וְיִצְחָק, אָמְנָם אַחַר שֶׁכְּבָר עָבַר מִשָּׁם וְהָלְאָה וְהִתְקָרֵב לְעֵבֶר אֲרָם נַהֲרַיִם, לַצַּד שֶׁל לָבָן וּבְתוּאֵל, מָקוֹם מֻמְשֶׁלֶת הַחֹשֶׁךְ וְהַטֻּמְאָה, הִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁלְּפִי מַעֲשֵׂי הַמָּקוֹם שֶׁאֵלָיו הוּא בָּא וּמִתְקָרֵב, אִם יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ לְפִי מַצָּבוֹ הָאֲמִתִּי הוּא עָלוּל לְהִתְרַסֵּק לְגַמְרֵי בֵּין סַלְעֵי מָגוֹר הַלָּלוּ.

לְאוֹר זֹאת גָּמַר בְּדַעְתּוֹ כִּי אִם כָּךְ כְּדַאי יוֹתֵר לְהִסְתַּכֵּן בְּאֻמָּן שֶׁל הַתְּרוּמְמוּת, לַעֲמֹד בַּשּׁוּרָה וּבַמָּקוֹם שֶׁל הַגְּדוֹלִים, וְאִם יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ כְּגָדוֹל וּכְמַשְׁפִּיעַ וְעַצְמָאִי, זֶה יַעֲזֹר לוֹ שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל מֵהֶם, וְאָז יְהִיב דַּעְתֵּיהּ לְמֵיהְדָּר. (שארית מנחם – בהקדמה לספר ויקרא)

ר' יְרַחְמִיאֵל מוֹהִלִיבֶר הָיָה אַבְרֵךְ צָעִיר כְּשֶׁנִּקְרָא לְשָׁרֵת בְּצִבָּא רוֹמַנְיָה, כְּמוֹתוֹ קִבְּלוּ צַוֵּי גִּיּוּס כַּעֲשָׂרָה בַּחוּרִים וְאַבְרְכִים צְעִירִים מִדָּרְבָּן עִירוֹ.

הַגִּיּוּס לְצִבָּא רוֹמַנְיָה הָיָה כָּרוּךְ בְּחִלּוּל שַׁבָּת וּבְחֶסֶר אֶפְשָׁרוּת לִשְׁמוֹר כַּשְׁרוּת, וְלָכֵן עָשׂוּ הַיְּהוּדִים הַכֹּל לְהִשְׁתַּמֵּט מִמֶּנּוּ. מוֹעֵד הַגִּיּוּס קָרַב וְהָלַךְ וְר' יְרַחְמִיאֵל וַחֲבֵרָיו חִפְּשׂוּ מוֹצָא, הֵם הֶחְלִיטוּ לְקַבֵּל אֶת בִּרְכַּת רַבָּם הַצַּדִּיק **רַבִּי יִצְחָק מִבּוֹהוּשׁ** שָׁכְרוּ עֲגָלָה וְיָצְאוּ יַחְדָּיו לְבוֹהוּשׁ שֶׁשָּׁכְנָה בְּמֶרְחָק כַּמָּה יְמֵי נְסִיעָה מִדָּרְבָּן.

לַחֲצַר הַצַּדִּיק הִגִּיעוּ בְּשָׁעַת צָהֳרַיִם, לִפְנֵי תְּפִלַּת מִנְחָה נִגְּשׁוּ אֶל הָרַבִּי לְבִרְכַּת שָׁלוֹם כַּמְּקֻבָּל, הָרַבִּי הֵבִין מִיָּד כִּי בְּעָיָה מְיֻחֶדֶת הֵבִיאָה אֶת הַחֲבוּרָה לְבוֹהוּשׁ בְּסָתָם יוֹם שֶׁל חוֹל, הִכָּנְסוּ אֵלַי בָּעֶרֶב אַחֲרֵי תְּפִלַּת עַרְבִית, אָמַר.

בָּעֶרֶב הִתְיַצְּבָה חֲבוּרַת הַצְּעִירִים לְיַד מִפְתַּן חַדְרוֹ שֶׁל הָרַבִּי, בְּזֶה אַחַר זֶה עָבְרוּ לִפְנֵי הָרַבִּי מוֹשִׁיטִים לְעָבְרוֹ אֶת פִּתְקָתָם, בַּפִּתְקָאוֹת נִרְשְׁמוּ בַּקָּשׁוֹת אִישִׁיּוֹת שׁוֹנוֹת וּבְרֹאשָׁן הוֹפִיעָה כַּמּוּבָן בְּעָיַת הַצָּבָא שֶׁלִּשְׁמָהּ בָּאוּ.

נָטַל הָרַבִּי מִידֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶת פִּתְקָתוֹ הֶעֱנִיק לוֹ בְּרָכָה כְּלָלִית וּלְבַסּוֹף יָעַץ לוֹ כֵּיצַד לִנְהֹג בְּעִנְיַן הַגִּיּוּס.

לְמַעֲשֶׂה לְכָלָם יָעַץ עֵצָה שָׁוָה, בַּיָּמִים הָהֵם לֹא נֶהֱלוּ שְׁלְטוֹנוֹת רוֹמַנְיָה רִשּׁוּם מְדֻיָּק שֶׁל תַּאֲרִיכֵי הַלֵּידָה. גַּם מוֹעֵד הַגִּיּוּס לֹא נִקְבַּע עַל פִּי גִּיל מְדֻיָּק אֶלָּא בְּמִשְׁעָר, בְּיוֹם הַהִתְיַצְּבוּת הָבֵא עִמְּךָ שְׁנֵי גּוֹיִים מְבֻגָּרִים שֶׁיָּעִידוּ כִּי אַתָּה מְבֻגָּר מִגִּיל הַגִּיּוּס בִּשְׁמוֹנֶה אוֹ בְּעֶשֶׂר שָׁנִים הוֹרָה הָרַבִּי, זוֹ הָיְתָה עֵצַת הָרַבִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה, עֵצָה זוֹ שֶׁהָיְתָה כְּרוּכָה בְּשִׁיחוּד הָעֵדִים הָיְתָה יְדוּעָה וְזָכְתָה לְהַצָּלָחָה בְּמַרְבִּית הַמִּקְרִים.

יוֹצֵא מִן הַכְּלָל הָיָה ר' יִרְחְמִיאֵל, אוֹתָךְ אֶשְׁלַח לָרוֹפֵא אָמַר הָרַבִּי, כַּוָּנָתוֹ הָיְתָה כִּי עָלָיו לְהַשִּׂיג תְּמוּרַת תַּשְׁלוּם כַּמּוּבָן אִשּׁוּר מֵרוֹפֵא הַקּוֹבֵעַ כִּי אֵינוֹ כָּשִׁיר לְגִיּוּס. שִׁיטָה זוֹ הָיְתָה מְסֻכֶּנֶת יוֹתֵר, לְעִתִּים סֵרֵב הָרוֹפֵא לְשַׁתֵּף פְּעֻלָּה וְאָז הָיָה הָעִנְיָן עָלוּל לְהִסְתַּבֵּךְ. כְּשֶׁרָאָה ר' יִרְחְמִיאֵל כִּי לְכָל חֲבֵרָיו יָעַץ הָרַבִּי לְהָבִיא עֵדִים וְרַק לוֹ הוֹרָה לִפְנוֹת אֶל רוֹפֵא הִתְמַלֵּא לִבּוֹ חֶשֶׁק.

אוֹמְרִים שֶׁפְּנָיָה אֶל רוֹפֵא מְסֻכֶּנֶת יוֹתֵר, אָמַר בְּהִסּוּס, נָתַן בּוֹ הַצַּדִּיק מַבָּט חַד לֹא אֶחֱזֹר עַל דְּבָרַי חָתָךְ.

חָזְרָה כָּל הַחֲבוּרָה לְדָרְכָּן, בְּהַגִּיעַ מוֹעֵד הַגִּיּוּס הִצִּיגוּ עֵדִים לְגִילָם הַמְּבֻגָּר, לְעֻמָּתָם רַבִּי יִרְחְמִיאֵל בָּא מְצֻיָּד בְּאִשּׁוּר מֵרוֹפֵא הַקּוֹבֵעַ כִּי גּוּפוֹ חָלָשׁ מִכְּדֵי לְשָׁרֵת. בִּרְכָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי הִתְקַיְּמָה בִּמְלֹאָהּ כֻּלָּם קִבְּלוּ פְּטוּר מֵהַצָּבָא.

חָלְפוּ שָׁנִים רַבּוֹת ר' יִרְחְמִיאֵל הָיָה לְסוֹחֵר תְּבוּאָה גָּדוֹל וְעָשִׁיר. אֶת הַתְּבוּאָה קָנָה מֵאִכָּרִים גּוֹיִים מֵהָאֵזוֹר וּמְכָרָהּ לְטַחֲנוֹת קָמַח. כַּנָּהוּג בְּעָנָף הָיָה ר' יִרְחְמִיאֵל נוֹתֵן לְכָל אִכָּר דְּמֵי קִדְימָה וְזֶה הָיָה מְסַפֵּק לוֹ אֶת יְבוּל שְׂדוֹתָיו בְּבוֹא הָעֵת.

פַּעַם אַחַת הֶחְלִיט אַחַד הָאִכָּרִים לְהוֹנוֹת אֶת ר' יִרְחְמִיאֵל, לְאַחַר שֶׁכְּבָר קִבֵּל מִמֶּנּוּ אֶת דְּמֵי הַקִּדִּימָה בַּעֲבוּר יְבוּלוֹ שָׁב וּמָכַר הָאִכָּר אֶת תְּבוּאָתוֹ לְסוֹחֵר תְּבוּאָה אַחֵר. בְּהַגִּיעַ מוֹעֵד אַסְפָּקַת הַתְּבוּאָה הִכְחִישׁ הָאִכָּר כִּי ר' יִרְחְמִיאֵל כְּבָר שִׁלֵּם לוֹ דְּמֵי קִדִּימָה. תָּבַע ר' יִרְחְמִיאֵל אֶת הָאִכָּר בְּבֵית מִשְׁפָּט, זֶה הֶאֱמִין לְגִרְסַת ר' יִרְחְמִיאֵל וְהוֹצִיא צַו עִקּוּל עַל נִכְסֵי הָאִכָּר.

חֶמָתוֹ שֶׁל הָאִכָּר בָּעֲרָה בּוֹ, עוֹד תִּצְטַעֵר עַל כָּךְ אֵיזֶה הֲרַמַּאי הֶחָצוּף, אֲנִי עַצְמִי עָרַב לְכָךְ שֶׁתִּמְצָא אֶת מְקוֹמְךָ בַּכֶּלֶא. חָלַף זְמַן מָה וְהָעִנְיָן נִשְׁכַּח מִלִּבּוֹ שֶׁל ר' יִרְחְמִיאֵל.

יוֹם אֶחָד נִקְרָא פִּתְאוֹם לַחֲקִירָה פְּלִילִית שֶׁסִּבָּתָהּ עֲדַיִן לֹא נוֹדְעָה לוֹ, כְּשֶׁהִתְיַצֵּב לַחֲקִירָה הָפְתַּע לִגְלוֹת מוּלוֹ אֶת הַמַּפְלִיל מִיָּדָעֵנוּ הָאִכָּר. גִּלְיוֹן הַחֲקִירָה נִפְתַּח בְּעֵדוּת הָאִכָּר שֶׁגּוֹלְלָה אֶת סִפּוּרָהּ שֶׁל חֲבוּרַת צְעִירִים יְהוּדִים מִדָּרְבָּן שֶׁהִשְׁתַּמְּטָה מִן הַצָּבָא בְּדַרְכֵי רְמִיָּה, עַל פִּי הָעֵדוּת שָׂכַר כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַחֲבוּרָה שְׁנֵי עֲדֵי שֶׁקֶר שֶׁהֵעִידוּ כִּי הוּא מְבֻגָּר מִגִּילוֹ הָאֲמִתִּי, הָאִכָּר לֹא יָדַע לִנְקֹב בִּשְׁמָם שֶׁל בְּנֵי הַחֲבוּרָה וְזָכַר רַק אֶת שְׁמוֹ שֶׁל ר' יִרְחְמִיאֵל.

בְּפָנִים חֲמוּרוֹת סֵבֶר הִצִּיגוּ לוֹ הַחוֹקְרִים אֶת הַחֲשָׁדוֹת נֶגְדּוֹ, שְׁכִירַת עֵדֵי שֶׁקֶר, הוֹנָאַת הַשִּׁלְטוֹנוֹת וְהִשְׁתַּמְּטוּת שֶׁלֹּא כַּדִּין מִשֵּׁרוּת צְבָאִי. הָעֹנֶשׁ עַל כָּל אֶחָד מֵהַסְּעִיפִים הַלָּלוּ הָיָה חָמוּר וְהִבְטִיחוּ לוֹ מַאֲסָר רַב שָׁנִים.

הָאִכָּר שֶׁאַךְ בְּקֹשִׁי הִסְתִּיר אֶת חִיּוּכוֹ, נִדְהַם מֵהַשְּׁלָוָה שֶׁהִקְרִין ר' יִרְחְמִיאֵל. גַּם הַחוֹקְרִים הָפְתְּעוּ מִנִּינוֹחוּתוֹ, הוּא הִקְשִׁיב לְדְבָרִים כְּמֵעַט בַּאֲדִישׁוּת לְבַסּוֹף הִמְלִיץ לִפְנֵי הַחוֹקְרִים לְהָבִיא עִמָּם לַחֲקִירָה הַבָּאָה אֶת תִּיקוֹ הַצְּבָאִי.

בַּחֲקִירָה הַבָּאָה פָּתַח אַחַד הַחוֹקְרִים אֶת תִּיקוֹ הַצְּבָאִי שֶׁל ר' יִרְחְמִיאֵל וְהִנֵּה הִתְבָּרֵר כִּי שִׁחְרוּרוֹ מִן הַצָּבָא לֹא בָּא כְּלָל עַל רֶקַע גִּילוֹ אֶלָּא עַל סְמַךְ חַוַּת דַּעַת רְפוּאִית. ר' יִרְחְמִיאֵל שָׁלַח לְבֵיתוֹ מִתּוֹךְ הִתְנַצְּלוּת שֶׁל הַחוֹקְרִים, לְעֻמַּת זֹאת הָאִכָּר חָיַב בְּקִנָּס כַּסְפִּי גָּבוֹהַּ עַל עֵדוּת שֶׁקֶר וְעַל נְסָיוֹן לְהַפְלִיל אָזְרָח חַף מִפֶּשַׁע. כָּעֵת הֵבִין הַיֵּטֵב ר' יִרְחְמִיאֵל מַדּוּעַ הִבְדִּילוֹ רַבּוֹ מִשְּׁאָר חֲבֵרָיו, אוֹתָךְ אֶשְׁלַח לְרוֹפֵא יָעַץ לוֹ אָז וּבְכָךְ הִצִּילוֹ כַּעֲבוֹר שָׁנִים מִמַּאֲסָר מְמֻשָּׁךְ. (מסילות גליון כ')

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם

בְּסוֹף סְעוּדָה שְׁלִישִׁית דְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, הִבְחִין הרה"ק **רַבִּי שִׁמְעוֹן מֵאֲמְשִׁינָאוו** זי"ע כִּי אַחַד הַבַּחוּרִים יוֹצֵא מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ בְּטֶרֶם הִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית דְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וַיִּשְׁאֲלֵהוּ הרה"ק רַבִּי שִׁמְעוֹלֶע זי"ע לָמָּה אַתָּה יוֹצֵא מִכָּאן לִפְנֵי שֶׁהִתְפַּלַּלְתָּ תְּפִלַּת עַרְבִית, עָנָה לוֹ הַבָּחוּר הֱיוֹת שֶׁבְּאֶחָד מִימֵי הַשָּׁבוּעַ הַבָּא יָחוּל יָאְרְצַייְט שֶׁל אָבִיו אוֹ אִמּוֹ וְהוּא רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד עַל כֵּן חָשַׁב שֶׁאֵין מִן הַנָּכוֹן לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל הָרַבִּי, לָכֵן יֵלֵךְ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אַחֵר לְהִתְפַּלֵּל שָׁם לִפְנֵי הָעַמּוּד. עָנָהוּ הרה"ק רַבִּי שִׁמְעוֹלֶע בִּלְשׁוֹן תְּמִיהָה מִנַּיִן לְךָ שֶׁלֹּא נָכוֹן לְבָחוּר לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית לִפְנֵי הַתֵּבָה, הֲלֹא יַעֲקֹב אָבִינוּ תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית עוֹדוֹ בְּיִמֵּי בַּחֲרוּתוֹ. (כרמנו-ברוקלין גליון מז)

בְּשַׁבָּת פ' וַיֵּצֵא לֹא אָמַר **הרה"ק מִסְלוֹנִים** זי"ע דִּבְרֵי תּוֹרָה בְּשֻׁלְחָנוֹ הַקָּדוֹשׁ, שָׁאַל אוֹתוֹ תַּלְמִידוֹ הרה"ק רַבִּי שָׁלוֹם זַ"ל (אב"ד וילייקה) עַל הַדָּבָר, וְהֵשִׁיב כִּי בְּסִדְרָה זוֹ דַּי לָנוּ בְּעֶצֶם הַפָּרָשָׁה, שֶׁלּוֹמְדִים מִתּוֹכָהּ כִּי מִכָּל מַעֲשֵׂי הַצַּדִּיק אֵיךְ שֶׁהוּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וּמוֹלִיד בָּנִים וְעוֹסֵק בְּפַרְנָסָה אֲפִלּוּ בְּאוֹפַנִּים בִּלְתִּי מוּבָנִים לְאִישׁ הַפָּשׁוּט, מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל לְשֵׁם שָׁמַיִם, נַעֲשִׂית מִכֻּלָּם תּוֹרָה שְׁלֵמָה. (יגדיל תורה)

פַּעַם נִשְׁאַל **רַבִּי דֹּב בָּעֶרִישׁ מִטְשֶׁעבִּין** זי"א הַאִם מֻתָּר לִקְבֹּעַ מָקוֹם לַתְּפִלָּה בְּמָקוֹם הַמְּיֻעָד וּמְשֻׁמָּשׁ כְּמָקוֹם לְקַלּוּת רֹאשׁ וּפְרִיקַת עֹל, וְעָנָה בְּמִכְתָּב חָרִיף שֶׁאָסוּר וְצִיֵּן אֶת דְּבָרָיו הַיְדוּעִים שֶׁל הרה"ק ר' שְׁמֶעלְקֶא מִנִּיקְלְשְׁבּוּרְג זצללה"ה לְפָרָשׁ מַתְנִיתִין דְּאָבוֹת פ"ג: שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִים וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים, שֶׁנֶּאֱמַר וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, וְהַדִּיּוּק מִבֹּאר דְּאֵיךְ מִשְׁתַּמְּעַ מֵהַקְּרָא דְּאִם אֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים.

וּפָרַשׂ הוּא זַצ"ל דְּסִגְלַת הַמָּקוֹם הוּא, שֶׁאִם הַמָּקוֹם הוּא מָקוֹם שֶׁשָּׁם הָיָה מִקְדָּם מוֹשַׁב פְּרִיצִים, אֲזַי מִמֵּילָא אֵינוֹ מָכְשָׁר מָקוֹם הַזֶּה שֶׁתִּשְׁרֶה שָׁם קְדֻשָּׁה, וְעַל כֵּן אָמַר שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִים וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה, מִנַּיִן לָהֶם זֶה, וּמֵשִׁיב הַתַּנָּא: הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים, שֶׁמִּקֹּדֶם הָיָה בְּכָאן מוֹשַׁב לֵצִים, וְעַל כֵּן אֵינוֹ מָכְשָׁר מָקוֹם זֶה לְדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מוֹשַׁב לֵצִים, אַף עַל פִּי שֶׁעָכְשָׁו אֵינָם שָׁם, לֹא יָשָׁב.

וְהַמְשִׁיךְ וְכָתַב עַל דָּבָר שֶׁכָּתוּב בְּהַ'שְׁאִילְתּוֹת' פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא לְפָרָשׁ הַשַּׁ"ס חֻלִּין דַּף צ"א דְּאָמַר "אִפְשָׁר עָבַרְתִּי עַל מָקוֹם שֶׁהִתְפַּלְּלוּ אֲבוֹתַי, וְהֵינוּ שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁיִּתְסַיֵּעַ לוֹ סִגְלַת הַמָּקוֹם, וְסִיֵּם הַשַּׁ"ס 'דְּקָפְצָה לֵיהּ אַרְעָא', לְהוֹרוֹת לְדוֹרוֹת. דְּסִגְלַת הַמָּקוֹם מְהַנֵּי, וְהֵינוּ דְּקָפְצָה לוֹ וְאַהֲנֵי לוֹ, דְּמִשּׁוּם הָכִי קָפְצָה מַמָּשׁ בִּשְׁבִיל לְהוֹרוֹת לְבָחוֹר בִּמְקוֹמוֹת הַמְסֻגָּלִים לִקְדֻשָּׁה. (שר התורה)

פרשת ויצא

כְּשֶׁהַפַּרְנָסָה נַעֲשֵׂית עֲבוֹדַת ה'

רבי אלעזר ליפמאן, אביהם של האחים הקדושים, הרבי ר' אלימלך מליזענסק והרבי ר' זושא מאניפולי, היה סוחר פשתן. שלשה בנים היו לו, ולצד עבודתו לפרנסת ביתו היה רגיל לעסוק במצות פדיון שבויים. פעם אחת בא לפני פריץ שהחזיק במאסר משפחה שלמה יהודי, אשתו ובניו.

אותו יהודי חב לפריץ כמה אלפים בעד דמי החכירה. החוב לא נפרע, והפריץ אסר אותו ואת משפחתו. כדי להוציאם לחירות הציע אבי האחים הקדושים אלף רובל, אבל הפריץ דרש שלשת אלפים. אלף הרובל שהביא רבי ליפמן לא היה רק הסכום שהסכים לתת. אלה היו כל המעות שהיו בידו. הוא היה מוכן למסרם בעד המשפחה, אלא שהפריץ לא התרצה לקבלם.

רבי ליפמן השתדל לפעול על לבו, ובניו הקדושים אמרו תהלים וביקשו מהשי"ת שיתרצה הפריץ לקבל את האלף. לבסוף פנה רבי ליפמן אל הפריץ ואמר: 'מה לך מן היהודי הנתפס? הלא בזה לא ישתלם לך החוב'. כל עוד היהודי יושב במאסר, החוב נשאר חוב. עכשיו בא יהודי אחר ומציע אלף רובל תמורת שחרורו. 'וקח נא את ברכתי אשר הובאת לך', ביקש רבי ליפמן.

הפריץ נענה. רבי ליפמן מסר את כל מעותיו לפדיון היהודי, ולא נותר לו מהן מאומה. משקיבל הפריץ את האלף שחרר את היהודי, והוסיף ואמר לרבי ליפמן: 'אם הגעת למדה זו כי תתן בעד אחיך היהודי אלף רובל', הרי ניכר שאתה איש טוב וישר'. כיון שכך, ביקש לתת לו עצה שתועיל לפרנסתו. גיסו של הפריץ החזיק פשתן למכירה, ורבי ליפמן הרי עסק בסחורה זו. הציע הפריץ שיסע אפוא אל הגיס ויקנה אצלו. הפריץ יתן בידו מכתב המלצה, ובו יבקש מגיסו למכור את הפשתן בזול לסוחר הטוב שבא לפניו.

רבי ליפמן שמע את העצה, אבל היה צורך לפתור קושי קודם: באילו מעות יקנה את הפשתן? 'הלא אין בידי מאומה', השיב. 'כל הכסף אשר היה לי נתתי לך בעד פדיון היהודי הלז'.

גם אם יכתוב הפריץ לגיסו שיתן לו את הפשתן בהקפה, הסביר רבי ליפמן, עדיין יצטרך לתת ערבון על חשבון הקניה. ונותרה הוצאה נוספת: את הפשתן צריך להביא הביתה, ולשם כך צריך לשכור עגלות. אפילו אם מחיר הסחורה עצמה ישולם לאחר זמן, הערבון ושכר העגלות דורשים מעות שאין לו כעת.

כששמע הפריץ את דבריו, החזיר לו את אלף הכסף, ובנוסף לכך מסר לידו את מכתב ההמלצה לגיסו.

רבי ליפמן נסע אל גיסו של הפריץ, ושם מצא את אשר הובטח לו. הפשתן היה טוב מאוד, והמחיר שנקב בעל הסחורה היה זול מאוד. הגיס הוליך אותו לבתי אוצרותיו, שהיו מלאים פשתן טוב. אלא שבתוך אוצרות הפשתן שמע רבי ליפמן קול נהי ויליל.

רבי ליפמן פנה אל שומר הבית ושאל מי נמצא שם. תשובת השומר גילתה מה הוסתר בתוך אותם אוצרות: יהודי נאסר במקום לפני כמה שבועות, ולא נתנו לו מים ולחם. 'וכי עודנו חי?' תמה השומר. כיצד אפשר להחזיק מעמד ולצעוק, כשזה שבועות לא ניתן לאסיר שום מזון?

הלכו אל מקום המאסר, וראו שעדיין יש ביהודי רוח חיים. רבי ליפמן הלך עם היהודי אל בעל האוצרות ופדה אותו. תמורת שחרורו מסר כמעט את כל המעות שהיו בידו לקניית הפשתן.

רבי ליפמן דאג גם לרפואתו של היהודי ששוחרר. לקח עבורו רופא מומחה שיטפל בו וירפא אותו. לאחר מכן שאל בעל האוצרות אם יקנה ממנו את הפשתן. מצד טיב הסחורה ומחירה, ההצעה עדיין עמדה בעינה. רבי ליפמן כבר ראה פשתן טוב מאוד ושמע מחיר זול, אבל עתה ידע גם מה נעשה ליהודי באותם אוצרות. הוא השיב לבעל הסחורה: 'האיך אוכל עשות מסחר עם אדם כמוך, אשר תוכל עשות מעשים כאלה עם רוח ובשר אישׁ?'

הדברים פעלו על הגיס. הוא הבטיח לא לעשות עוד מעשים כאלה, והוסיף הצעה חדשה: רבי ליפמן יקבל את הפשתן במחיר זול עוד יותר מן המחיר שהוצע לו בתחילה. גם המעות שכבר מסר בעד פדיון האסיר ייחשבו כחלק מפרעון מחיר הסחורה. 'למען כי ידעתי כי את מעותיך הנחת על קרן הצבי', אמר בעל הפשתן. הוא ידע שרבי ליפמן מסר את הכסף לפדיון היהודי בלא כל הבטחה שיחזור אליו. עתה הסכים רבי ליפמן לקנות. הוא לקח את הפשתן והרויח בו הון רב.

כשהגיע הביתה, יצאו לקראתו בניו, האחים הקדושים, ושאלו: 'אבי! אבי! האם קיימת שמה מצות פדיון שבויים?' באותה עת כבר הופיעה עליהם רוח הקודש, והם ידעו שאביהם נשלח לשם מן השמים לקיים מצות פדיון שבויים. לכן בעוד רבי ליפמן שב ממסע שהביא עמו סחורה ורווחים, שאלוהו בניו הקדושים על היהודי שפדה שם.

מסופר על הרבי ר' זושא מאניפולי, כי פעם אחת היו הרה"ק ר' נפתלי מליזענסק והרה"ק מראפשיץ יחדיו. בא לפניהם יהודי בשם ר' יוסף והציע: 'רבותי, קחו לכם מעות כמה שתרצו'. ואז ביקש לספר להם מנין באו המעות שעתה הוא מציע לתת.

ר' יוסף היה יהודי עני שהתפרנס מניקוי בתים ומרחיצת רצפותיהם לכבוד שבת. הוא היה הולך לבתי העשירים ועושה שם את מלאכתו, אבל המעות שהשתכר לא הספיקו לצרכי ביתו. לו ולאשתו היה מלבוש אחד בלבד. כשיצאה אשתו לרחוב ולבשה אותו, היה ר' יוסף מוכרח להשאר בביתו מפני שלא היה לו בגד ללבוש, וכשהוא לבש את הבגד, היתה אשתו נשארת בבית.

בתשעת הימים, כשאין מנקים את הבתים, פסקה גם מלאכתו של ר' יוסף. הפרנסה שהיתה מגיעה מבתי העשירים לא הגיעה, ולא היה בביתם אפילו מזון לסעודה אחת. בתוך כך שמע שהרבי ר' זושא בא לעיר. אשתו אמרה לו שילך אל הרבי: אולי יתן להם דבר מה להחיות את נפשם.

ר' יוסף שמע לעצת אשתו ויצא. הוא היה נכה רגליים, כושל ברכיים, והיה הולך בעזרת שני מקלות עץ. כשהגיע למרכבת הרבי, מצא אנשים, נשים וטף מקיפים אותה. וכך היה מנהגו של הרבי ר' זושא: היה בא לעיר, עומד במרכבתו כשעה, ואנשי העיר היו באים לתת לו שלום ולדבר עמו. ר' יוסף ניסה להגיע אל הרבי, אבל לא הצליח.

הוא עבר מצד אחד של המרכבה אל הצד האחר, ולא עלה בידו להתקרב.

אז נשמע קולו של הרבי: 'ר' יוסף, בא לכאן!' כמה מן הנאספים נקראו יוסף, ובהם גם נגידים. אחד הגבירים ששמו יוסף ניגש אל הרבי, אבל הרבי אמר לו שלא אליו התכוון. ניגש יוסף אחר, וגם לו אמר הרבי שלא אותו קרא. כך היה כמה פעמים. לבסוף קרא בקול: האם אין כאן עוד יוסף?

ר' יוסף העני חשב שאולי אליו מתכוון הרבי. בשברון לב ניגש אל המרכבה. הפעם אמר לו הרבי: 'לך התכוונתי'. הוא שאל במה הוא מתפרנס, ור' יוסף סיפר על מלאכתו ועל הסיבה שבא לבקש עזרה.

הרבי ביקש להביא לו משקה, מזג כוס גדולה ונתנה לר' יוסף. 'שתה, יוסף', אמר לו. ר' יוסף שתה את כל הכוס כפי שהורה לו הרבי. 'לחיים, ר' יוסף', אמר הרבי, ושאל מה יש לו בבית. ר' יוסף השיב שיש לו תיבה אחת, ותו לא. הרבי נתן בידו שלש מטבעות ואמר שיניח אותן בתוך התיבה. 'ומהיום והלאה כל ימי חייכם יהיה לכם משם די מחסורכם'. בכל פעם שיצטרך מעות, יקח אותן מן התיבה.

כך סיפר ר' יוסף לשני הצדיקים, והעיד שברכת הרבי התקיימה: 'והנני ב"ה גביר עצום'. מי שפעם לא היה בביתו מזון לסעודה אחת, עמד עתה לפניהם וביקש לתת להם מעות כפי צרכם. 'הלא לא משלי הוא, משלכם הוא'. הוא נותן מן המעות שבהן זכה בברכת הרבי, ואין הדבר חסר.

אחיו של הרבי ר' זושא, הרבי ר' אלימלך מליזענסק, הדריך סוחר אחר כיצד לעבוד את ה' בתוך עסקיו. גם יהודי זה ביקש לעצמו דרך לעבודת ה', אלא שבתחילה בחר להתרחק מן המסחר.

אותו סוחר היה עשיר ובעל חנות גדולה. בכל בוקר, אחרי התפלה, היה הולך לחנותו ועומד שם במשך היום. פעם אחת התיישב בדעתו ושאל את עצמו: 'מה תהיה תכליתי?' הוא אמר לאשתו שבאותו יום לא יעמוד בחנות, והלך לבית המדרש. שם התפלל ולמד עד אחר הצהרים.

כך נהג במשך זמן. הוא ישב בבית המדרש, ובני ביתו ניהלו את החנות. בכל ערב היה הולך אל הרבי ר' אלימלך לשמוע דברי תורה. באחד הערבים שמע מהרבי שמי שמתאפק מלדבר דברי שקר במשך מעת לעת שלם, מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

הסוחר קיבל על עצמו לעשות כן. הוא נכנס לחדרו וסגר את עצמו בתוכו, כדי שלא יהיה לו שום מגע ומשא עם אדם. כך יהיה בטוח, סבר, שלא ידבר שקר באותו יום. הוא ישב בחדר הסגור עטוף בטלית ותפילין ולמד. בצהרים באה כלתו, אשת בנו, וביקשה להכנס לחדר. הדלת היתה סגורה. היא דפקה, וחמיה לא ענה. שמא התעלף שם? כלתו הקימה רעש, אנשים נאספו, ולבסוף שברו את המנעול ונכנסו אל החדר.

בפנים מצאו את הסוחר יושב ולומד. שאלו אותו שאלות, אך הוא לא השיב דבר. הקבלה שקיבל עמדה לנגדו גם כשכבר נכנסו לחדר: הוא פחד שמא ידבר שקר בשוגג. בני ביתו, שלא קיבלו ממנו שום תשובה, נבהלו. אולי נשתתק, חלילה, ואינו יכול לדבר? הם התחילו לבכות.

בתוך כך נכנס השכן הגוי וקרא: 'שכני! השאילני קרדומך!' 'אין לי קרדום', השיב הסוחר.

בני הבית שמעו את קולו ונרגעו. הוא יכול לדבר! הם עזבו אותו ויצאו מן החדר, והוא המשיך בלימודו. רק כשגמר ללמוד וקם מן השלחן, הבחין פתאום בקרדום המונח תחת המטה.

פחד גדול נפל עליו. לשכן שביקש לשאול את הקרדום אמר שאין לו קרדום, והנה הוא כאן, בחדרו. 'אוי לי כי דברתי היום שקר', צעק. דוקא ביום שבו קיבל על עצמו להזהר כל כך, יצאו מפיו הדברים שהצטער עליהם עתה.

הסוחר הלך מיד אל הרבי ר' אלימלך. כשנכנס, עוד לפני שסיפר מה אירע לו, שאל אותו הרבי: 'איה קרדומך?' הסוחר הבין שהרבי יודע את הנעשה עמו, והתחיל לבכות.

אז הסביר לו הרבי: מן השמים הראו לו שאין זו הדרך לקנות עולם הבא בפעם אחת. צריך להרגיל את עצמו לעסוק במשא ומתן עם בני אדם, ובתוך כך להזהר שלא לדבר שקר. כך זוכים לחיי העולם הבא.

הסוחר ששמע את דברי הרבי על שמירת הדיבור ובחר להסתגר, שמע ממנו כעת גם כיצד לבנות את ההרגל: לשאת ולתת עם בני אדם, ולשמור על האמת בשעה שמדברים עמם.

על הפסוק (בראשית כח י): **'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה'**, ביאר ה'שפת אמת' (ויצא תרל"ב) שעצם היציאה הזאת היתה עבודת ה': יעקב הכניס את עצמו למקום שכבוד שמים נסתר בו, כדי להמשיך גם לשם את כבודו יתברך.

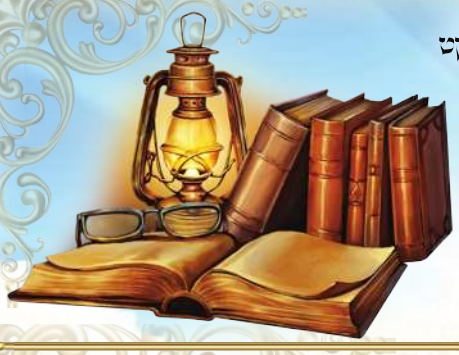
באר שבע רומזת לפנימיות החיות ולבחינת שבת. חרן היא המקום שבו נכנסים לעסקי העולם, בדוגמת ימי המעשה. השאלה היא כיצד לוקחים את הקדושה שקונים בשבת אל המלאכה של יום ראשון. כיצד יוצא יהודי מבית המדרש, פותח את חנותו, ונשאר קשור אל החיות הפנימית?

ה'שפת אמת' נותן לכך עצה ברורה: לפני שנכנסים למעשה גשמי, מתקשרים תחילה אל השי"ת. מעמידים את הרצון ואת הכחות ברשותו, ומתוך ההתקשרות הזאת מתחילים לעשות. כלשונו: 'קודם עשיות כל דבר גשמי למסור נפשו לה' אחד להתדבק בפנימיות החיות מהשי"ת בלבד. ועי"ז יוכל להתקדש אף במעשה גשמי'.

ועל כך הוא דורש את הפסוק (בראשית כט ג): 'ונאספו שמה כל העדרים וגו' וגללו את האבן מעל פי הבאר'. בכל דבר יש נקודה של חיות מאת השי"ת, אלא שהגשמיות מסתירה אותה. 'ונאספו' אוספים את כל הרצונות ואת כל הכחות אל השי"ת קודם המעשה. אז אפשר לגלול את האבן ולגלות את החיים הטמונים בתוכו.

עוד מבאר ה'שפת אמת' ש'ונאספו' רומז גם להכנסת האדם בתוך כלל ישראל. כאשר הוא מבטל את עצמו אל הכלל, הוא יכול לגלול ולהסיר את ההסתר. בעבודת הפרנסה הזאת הוא זוכר גם את מקומו בתוך ישראל, ומעותיו, דיבורו ומעשיו מקבלים תכלית של עבודת ה'.

כאן מתבאר גם מאמר חז"ל שמביא רש"י: 'יציאת צדיק מן המקום עושה רושם'. ה'שפת אמת' מבאר שיעקב התקשר בפנימיות קודם שיצא, כדי שתישאר בו נקודת הקדושה גם בחרן. היציאה עצמה נעשתה מתוך הכנה שתלווה אותו בדרך ובכל מה שיפגוש בה.

מִילְתָא חַדְתָא

מילין יקירין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי הוד הו אביהצירא שליט"א

חַדְתָא דְאוֹרַיְיתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מוֹרָא מִקְדָּשׁ וּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת מִפְּנֵי הַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה

צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּישׁ שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְלֵישֵׁב שָׁם בְּמוֹרָא גָּדוֹל

מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים (כח יז). כָּתַב זְקֵנִי הַקָּדוֹשׁ **אֲבִיר יַעֲקֹב ע"ה** (מחשף הלבן תרומה), נְקֻדּוֹת **מִקְדָּשׁ** הֵן נְקֻדּוֹת 'יִרְאָה', לְהוֹרוֹת דְּעִקַּר הַמִּקְדָּשׁ וּבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא שֶׁיַּרְגִּישׁ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ וְיֵדַע שֶׁהַשְּׁכִינָה מְצוּיָה שָׁם, וְיֵשֵׁב שָׁם בְּמוֹרָא וָפַחַד שֶׁהֲרֵי יוֹשֵׁב לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר (תהלים נה טו) 'בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ', דְּהַיְנוּ שֶׁיַּרְגִּישׁ וְיֵדַע שֶׁהֲרֵי הוּא בְּבֵית אֱלֹהִים, פְּרוּשׁ בְּבֵית שֶׁאֱלֹהִים מָצוּי שָׁם.

וּכְמוֹ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם 'מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים', כְּלוֹמַר מֵאַחַר שֶׁהוּא בֵּית אֱלֹהִים הוּא נוֹרָא מְאֹד, וְהַיּוֹשֵׁב בּוֹ צָרִיךְ לֵישֵׁב בְּמוֹרָא גָּדוֹל וּבִקְדֻשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁתָּמַהּ יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁאָמַר (לעיל פסוק טז) 'אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל שֶׁאִם יָדָעְתִּי לֹא יָשַׁנְתִּי בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כָּזֶה.

וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים ה ח) 'וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ', הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ', הַכַּוָּנָה, אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, חֶסֶד גָּדוֹל וְרַב מְאֹד עָשִׂיתָ עִמָּנוּ אֲשֶׁר זִכִּיתָנוּ לָבוֹא עַד הֵלֹם, שֶׁאָמַרְתָּ לָנוּ עֲשׂוּ לִי בַּיִת אֲשֶׁר שָׁם אֶהְיֶה מָצוּי עִמָּכֶם, וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הוּא, צְרִיכִים אָנוּ מִפְּנֵי כְּבוֹדְךָ הַמָּצוּי שָׁם לֵישֵׁב בְּמוֹרָא וָפַחַד. וְזֶה שֶׁאָמַר 'וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ', דְּהַיְנוּ חֶסֶד רַב עָשִׂיתָ עִמִּי שֶׁאָמַרְתָּ לִי זֶה בֵּיתִי, הִנְנִי מָצוּי בּוֹ, בּוֹא וְשֵׁב עִמִּי, וְכֵיוָן שֶׁכֵּן הוּא, מִשְּׁעַת כִּנַּסְתִּי בּוֹ אֲפָנֵס בִּיְרָאָה, וְכָל יְשִׁיבָתִי שָׁם בְּיִרְאָה, וְזֶהוּ 'אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ'.

מִילְתָא דְּפְלִיאָה

מַעֲלַת וּסְגֻלַּת סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה

עַל יְדֵי סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה וְגֹדֶל חֲשִׁיבוּתָהּ מַגִּיעָה הָאָרָה לָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים

וַיַּרְא וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה (כח יב). אוֹמֵר הָיָה הרה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵרוּזִ'ין ע"ה** (נר ישראל ח"א ויצא, ומובא בשו"ת מור ואהלות באוהל ראשי בשמים סי' יא), פָּסוּק זֶה מְרַמֵּז לָנוּ עַל מִצְוַת סְעֻדַּת מְלַוֶּה מַלְכָּה וְעִצָּם עֶרְכָּהּ וַחֲשִׁיבוּתָהּ. 'סֻלָּם' רָאשֵׁי תֵּבוֹת סְעוּדַת לְוָיָה מַלְכָּה. 'מֻצָּב אַרְצָה' אַף שֶׁמְּקֻיָּמִים אוֹתָהּ עַל יְדֵי עְנְיֵנֵי אַרְצִיּוּת שֶׁל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, אוּלָם 'וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה' מַגִּיעַ מִזֶּה הָאָרָה לְעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, הֵיוֹת 'וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ', 'בּוֹ' הַיְנוּ: ב-ו', שֶׁהַמַּלְאָכִים הַיּוֹרְדִים בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ עוֹלִים לְמַעְלָה עַל יְדֵי סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, וְיוֹרְדִים שׁוּב אַחַר כָּךְ בְּיוֹם ו'.

רַבִּים וְטוֹבִים נוֹהֲגִים לְהַקְפִּיד מִדֵּי מוֹצָאֵי שַׁבָּת לְקַיֵּם אֶת סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (או"ח סי' ש ס"א) 'לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם שֻׁלְחָנוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, אַפִּלּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא לְכַזַּיִת'. וּדְבָרִים נִשְׂגָּבִים כָּתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּגֹדֶל מַעֲלָתָהּ וַחֲשִׁיבוּתָהּ.

בְּסֵפֶר **אֵילָה שְׁלֻחָה** (עמ' קנח) מֵבִיא הגה"ק **רַבִּי נַפְתָּלִי מִלִּיטָאוִויסְק ע"ה** בְּשֵׁם הרה"ק **רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵרוּזִ'ין ע"ה**, שֶׁאָמַר בְּדֶרֶךְ צַחוּת עַל אֵלּוּ שֶׁאֵינָם נִזְהָרִים בִּסְעוּדַת מוֹצָאֵי שַׁבָּת וּבִסְעוּדַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, קוֹרֵא אֲנִי עֲלֵיהֶם 'עַד מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים' (מלכים א' יח כא), כִּי אֵלּוּ ב' הַסְּעוּדוֹת יֵשׁ לָהֶם שְׁתֵּי סִימָנִים בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, סְעוּדַת מְלַוֶּה מַלְכָּה בְּסִימָן ש', וּסְעוּדַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּסִימָן תי"ט, וְכָל אֶחָד מֵהַסִּימָנִים הַלָּלוּ הוּא שֶׁל סָעִיף אֶחָד. וְכֵן מֵבִיא בְּסֵפֶר רְמָזֵי שַׁבָּת (אות תשלב) בְּשֵׁם הרה"ק **הַחוֹזֶה מִלּוּבְלִין ע"ה**, שֶׁלָּכֵן הִקְפִּיד מָרָן הַמְחַבֵּר וְסִדֵּר שְׁנֵי סִימָנִים הַלָּלוּ כָּל אֶחָד סִימָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּדֵי לְלַמֵּד עַל חֲשִׁיבוּתָם, שֶׁיִּהְיֶה עִנְיָן חָשׁוּב בְּעֵינֵי הָעוֹלָם. וְכֵן מוּבָא מִשְּׁמוֹ שֶׁל בַּעַל **הַחִדּוּשֵׁי הָרִי"ם מִגּוּר ע"ה**.

ברזא דאתי"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

עֹלִים וְיֹרְדִים - בְּכָל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל

מַעֲשֵׂי הַיְּהוּדִי פּוֹעֲלִים נִפְלָאוֹת בָּעֶלְיוֹנִים

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ (כח יב). מִכָּאן יֵשׁ לְכָל יְהוּדִי לָקַחַת חִזּוּק גָּדוֹל, לָדַעַת וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו וְדִבּוּרָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו פּוֹעֲלִים וּמְשַׁפִּיעִים בָּעֶלְיוֹנִים, וְכָל מִלָּה שֶׁזּוֹכִים לַהֲגוֹת בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה הֲרֵי זֶה מְחַיֶּה עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, וַעֲבוֹדַת הַיְּהוּדִי בְּפֶרְט בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה פּוֹעֶלֶת פְּעֻלּוֹת רַבּוֹת וְנִשְׂגָּבוֹת, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּסִפְרָן שֶׁל צַדִּיקִים עַל הָאָמוּר בְּפִרְקֵי אָבוֹת (פ"ב מ"א) 'דַּע מַה לְמַעְלָה מִמְּךָ', כְּלוֹמַר, דַּע וְהַאֲמֵן שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם, הַכֹּל 'מִמְּךָ' מֵעֲבוֹדָתְךָ וּמִמַּעֲשֶׂיךָ, אִם הֵם שְׁלֵמִים בְּכַוָּנָה נְכוֹנָה וּרְעוּתָא דְּלִבָּא אֲזַי הֵם פּוֹעֲלִים בַּמְּרוֹמִים וְעוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לַה' יִתְבָּרַךְ.

עַל הָאָדָם לָדַעַת וּלְהַאֲמִין כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בּוֹ וּבְמַעֲשָׂיו, וּכְשֶׁמַּבִּין שֶׁרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, זוֹכֶה לִרְאוֹת מַרְאוֹת אֱלֹהִים וּלְהַרְגִּישׁ כִּי אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה, כִּי כְּשֶׁשּׁוֹמֵר עֵינָיו לְמָשָׁל, הֲרֵי שֶׁמְּעוֹרֵר כְּנֶגְדָּם בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים בְּחִינָה זוֹ שֶׁל רְאִיָּה, שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל הָאָרוֹת רוּחָנִיּוֹת בְּעֵינָיו מִשָּׁמַיִם, שֶׁהֲרֵי כָּךְ עוֹרֵר בְּמַעֲשָׂיו שֶׁיִּשְׁפַּע עַל עֵינָיו לְרְאוֹת מַרְאוֹת אֱלֹהִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (ויק"ר כג יג) שֶׁכָּל הַשּׁוֹמֵר עֵינָיו מִלְּרְאוֹת בְּרָע זוֹכֶה וּמְקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה כְּנֶאֱמַר (ישעיה לג טו) 'עֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע' וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב (שם פסוק יז) 'מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ'.

וְכָךְ אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר גַּם אֶת הֶמְשֵׁךְ דִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה שָׁם, שֶׁלְּאַחַר שֶׁאָמַר 'דַּע מַה לְמַעְלָה מִמְּךָ' שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בּוֹ וּבְמַעֲשָׂיו, אָמַר 'עַיִן רוֹאָה' שֶׁכַּאֲשֶׁר שׁוֹמֵר אֶת עֵינָיו מֵעוֹרֵר מִלְמַעְלָה בְּחִינַת 'עַיִן רוֹאָה' וְזוֹכֶה לִרְאוֹת מַרְאוֹת גְּדוֹלוֹת מְאִירִים בְּאוֹר יְקָרוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁמָּצִינוּ בְּרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים גְּדוֹלֵי הָעוֹלָם, **הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ וְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ ע"ה**, שֶׁזָּכוּ לְמַרְאוֹת אֱלֹהִים שֶׁלֹּא זָכוּ לָהֶם מַלְאָכֵי הַשָּׁרָתִים, וְהַכֹּל בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת נַפְשָׁם שֶׁשִּׁמְּרוּהָ וְזִכְּכוּהָ זִכּוּךְ עַל גַּבֵּי זִכּוּךְ, וְעַל יְדֵי כָּךְ הִתְעוֹרְרוּ מִשָּׁמַיִם לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם קְדֻשָּׁה בְּלִי גְּבוּל וּמִדָּה.

אֲפִלּוּ נְקֻדָּה קְטַנָּה לְמַטָּה גְּדוֹלָה הִיא לְמַעְלָה

לִפְעָמִים אֵין בְּיכֹלֶת הָאָדָם לְהַשִּׂיג עַד כַּמָּה כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ מַשְׁפִּיעַ וּפוֹעֵל בַּמְּרוֹמִים, וְהוּא טוֹעֶה לַחְשֹׁב מָה אִם יִתְרַשֵּׁל מְעַט וּמִי יַרְגִּישׁ בְּחִסָּרוֹן קַל בְּמַעֲשָׂיו, אוּלָם צָרִיךְ לָדַעַת וְלִזְכֹּר שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה קַל בָּעוֹלָם הַזֶּה חָשׁוּב לְאֵין עֵרֶךְ לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם, וְכַמְבֹאָר הַדָּבָר בְּדֶרֶךְ מָשָׁל, לְמֶלֶךְ שֶׁבִּקֵּשׁ מִשָּׂרָיו הַחֲכָמִים לְהָכִין לוֹ מַפָּה מְסֻדֶּרֶת שֶׁל כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁהוּא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם כְּדֵי לְהָכִין לָהֶם מָזוֹן וּמִחְיָה לְפַרְנָסָתָם, וְכַאֲשֶׁר קִבֵּל הַמַּפָּה הִתְבּוֹנֵן וְהִבְחִין שֶׁמְּדִינָה אַחַת חֲסֵרָה שָׁם וְלֹא צִיְּנָה בִּמְקוֹמָהּ הָרָאוּי לָהּ, הַצַּיָּר הִתְנַצֵּל בְּאָמְרוֹ מָה בְּכָךְ שֶׁנִּקְדָּה קְטַנָּה חֲסֵרָה מִתּוֹךְ מַפָּה יָפָה וּמְסֻדֶּרֶת כָּל כָּךְ. אֲבָל הַמֶּלֶךְ הַנֶּאֱמָן הִסְבִּיר לוֹ שֶׁכָּל נְקֻדָּה הַנִּרְאֵית קְטַנָּה, אֲמָנָם כָּךְ הִיא עַל גַּבֵּי הַמַּפָּה, אַךְ בְּפֹעַל מְדֻבָּר בְּמְדִינָה שְׁלֵמָה הַכּוֹלֶלֶת בְּתוֹכָהּ בְּנֵי אָדָם וּבַעֲלֵי חַיִּים רַבִּים מִסְפָּר, וְהַמְבַקֵּשׁ שֶׁתַּצְלִיחַ מַלְכוּתוֹ עָלָיו לִדְאֹג לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲנָשָׁיו בְּלִי שׁוּם חִסָּרוֹן וּמְגֹרָעֶת.

מַעֲלַת כָּל תֵּבָה וְאוֹת שֶׁל קְדֻשָּׁה בַּשָּׁמַיִם

הוּא הַדָּבָר בַּנִּמְשָׁל, כְּשֶׁעוֹסֵק הָאָדָם בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, צָרִיךְ לִתֵּן לִבּוֹ שֶׁכָּל תֵּבָה וְכָל אוֹת יֵשׁ לָהֶם חֲשִׁיבוּת וּמַעֲלָה בְּפָנֵי עַצְמָם, וְחָלִילָה לֹא לְהִתְרַשֵּׁל וְלֹא לְהַפְסִיד אֲפִלּוּ אַחַת מֵהֶם, כִּי הָאָדָם הוּא בִּבְחִינַת 'סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה', אֲבָל 'רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה', וְכָל אוֹת וְתֵבָה מִתְקַנֶּנֶת תִּקּוּן נִכְבָּד בַּשָּׁמַיִם, וְכַמָּה יִתְעַטֵּר כְּשֶׁיַּעֲלֶה בְּיָדוֹ לְהַבְחִין אֵיךְ מִתּוֹךְ הַתִּקּוּן הַגָּדוֹל וְהֶחָשׁוּב שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּזִכּוּת מַעֲשָׂיו, יֶחְסַר מִמֶּנּוּ הַשְׁלֵמוּת כְּתוֹצָאָה מִן הַפְּגָם הַיָּחִיד שֶׁנִּמְצָא בַּעֲבוֹדָתוֹ. וּלְפִי כָּךְ יִתְחַזֵּק מְאֹד שֶׁכָּל תֵּבָה וְכָל אוֹת יִהְיוּ בִּשְׁלֵמוּת הַכַּוָּנָה הָרְאוּיָה, כִּי אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת יֵשׁ בָּהּ סוֹדוֹת נוֹרָאִים וְתִקּוּן עוֹלָם שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁנִּרְמַז בְּפָסוּק 'אוֹת הִיא לְעֹלָם', וְכֵן אָמַר **הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ע"ה** עַל הַפָּסוּק 'צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה' לְהָאִיר בְּכָל תֵּבָה שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁתִּהְיֶה כָּל עֲבוֹדָתוֹ עוֹשָׂה רֹשֶׁם וְתִקּוּן בָּעֶלְיוֹנִים.

הָאָדָם מֻצָּב אַרְצָה אַךְ מַעֲשָׂיו מַגִּיעִים לַשָּׁמַיִם וְגוֹרְמִים לְהַשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת

וְיֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהַשְׂרִישׁ זֹאת בְּקִרְבּוֹ כִּי כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל הִנּוֹ 'סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה', שֶׁפּוֹעֵל בְּמַעֲשָׂיו בִּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וּמִשָּׁכָּךְ 'וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ', כְּדִבְרֵי **הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ** (שם) וְאָמְרוּ 'מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים' וְגוֹ' יִרְמֹז אֶל בְּחִינַת מַעֲשִׂים טוֹבִים אֲשֶׁר יִשְׁתַּדֵּל אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיַעֲלֶה בְּאֶמְצָעוּתָהּ אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים בְּשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתָן, וְהֵם נִקְרָאִים בְּדִבְרֵיהֶם זַ"ל 'מַיִן נוּקְבִין' לָהֶם יִקָּרֵא 'מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים', וְכֵן הוּא בְּמִשְׁנַת חֲסִידִים (מסכת אבות פ"ד מ"א) 'הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת קָנָה לוֹ פַּרְקְלִיט אֶחָד', וּבַעֲלוֹת אֵלּוּ יֵרְדוּ מַיִן דִּכּוּרִין, כִּי בְּהִתְעוֹרְרוּת הַתַּחְתּוֹנִים יִתְעוֹרְרוּ מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְהַשְׁפִּיעַ אוֹרוֹת נוֹרָאִים בְּסוֹד נִשְׁמָתוֹ, וְהוּא אָמְרוֹ 'וְיֹרְדִים בּוֹ'. וְאָמְרוֹ 'וְהִנֵּה ה' נִצָּב', פֵּרוּשׁ שֶׁמִּמַּדְרֵגָה זוֹ יַעֲלֶה לִנְבוּאָה עַצְמָהּ וְלֹא בַּחֲלוֹם יְדַבֵּר בּוֹ אֶלָּא תִּגְלֶה עָלָיו הַשְּׁכִינָה, עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ.

וּבְדִבְרֵךְ זוֹ כּוֹתֵב **הרה"ק הָאוֹהֵב יִשְׂרָאֵל מֵאַפְּטָא ע"ה** (פרי וי"צא ד"ה תוכחת) דְּבָרִים מַלְהִיבִים: וְגַם צָרִיךְ הָאָדָם לְצַיֵּר בְּשִׂכְלוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְיִדְמֶה לוֹ מַמָּשׁ, שֶׁהָאָדָם הוּא 'סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה' בְּתוֹךְ אַרְצִיּוּת וַעֲסָקִים שְׁמִימִיּוּת. אַךְ 'וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה'. הַיְנוּ שִׂכְלוֹ וְשׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ הוּא דָּבוּק לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם. 'וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ', רוֹצֶה לוֹמַר, כְּשֶׁהָאָדָם מַגְבִּיהַּ אֶת לִבּוֹ וּמֹחוֹ לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ אָז מַעֲלֶה כָּל הַמַּלְאָכִים לְרוּם שָׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים וּמַשְׁפִּיעַ לָהֶם חִיּוּת הַקֹּדֶשׁ. וּבְאֹם לָאו חַס וְשָׁלוֹם אָז 'וְיֹרְדִים בּוֹ', יֵשׁ לָהֶם יְרִידָה עַל יָדוֹ כְּמַאֲמַר חֲז"ל (איכ"ר א לה) מַתִּישִׁין כֹּחוֹ שֶׁל מַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם. גַּם זֹאת צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת תָּמִיד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל הַכֹּחוֹת כֻּלָּם הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם כְּאֶחָד תְּלוּיִים בְּמַעֲשֵׂה הָאָדָם הֵן לְהַעֲלוֹתָם אוֹ לְהָפֵךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ.

הַשְׁפָּעוֹת מַעֲשֵׂי הָאָדָם מִכֹּחַ הַמְשַׁלֵּחַ שֶׁבַּשָּׁלִיחַ

וְאַל תִּתְמַהּ כֵּיצַד יִתָּכֵן כַּדָּבָר הַזֶּה, שֶׁבַּר אֱנוֹשׁ יוּכַל בְּמַעֲשָׂיו לְהָנִיעַ עוֹלָמוֹת לְטוֹב וּלְמוּטָב, מֵהֵיכָן שׁוֹאֵב הוּא אֶת כֹּחוֹ. מוּבָא בְּשֵׁם **בַּעַל הָאֲבְנֵי נֵזֶר ע"ה** שֶׁאָמַר, שֶׁלִּכְאוֹרָה יֵשׁ לִתְמֹהַּ, אֵיךְ מַעֲשֶׂה בָּשָׂר וָדָם קָרוּץ מֵחֹמֶר יִפְעַל בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים. אַךְ הַתֵּרוּץ הוּא, שֶׁהָאָדָם הוּא שָׁלִיחַ מֵה' יִתְבָּרַךְ לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו, וְשָׁלִיחַ לְעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ הַמְשַׁלֵּחַ, וּמַעֲשֶׂה הַשָּׁלִיחַ מִתְיַחֵס לְהַמְשַׁלֵּחַ, עַל כֵּן הַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בִּשְׁלִיחוּת ה' יִתְבָּרַךְ נֶחְשָׁב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַצְמוֹ הוּא שֶׁעוֹשֶׂה, וְאִם כֵּן אֵין תְּמַהּ מַה שֶּׁהַמִּצְוֹת פּוֹעֲלִין בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, עַד כָּאן דִּבְרֵי קָדְשׁוֹ.

ה' מְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת וּבְכָךְ יֵשׁ כֹּחַ בָּהֶם לִפְעֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף עוֹד עַל פִּי הַמּבֹאָר בְּסִפְרָן שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁלְּפִיכָךְ מְבָרְכִים 'קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו', כִּי מִלְּבַד שֶׁצִּוָּנוּ וְקִדְּשָׁנוּ בְּאֶמְצָעוּת הַמִּצְוֹת, עוֹד נוֹסָף עַל כָּךְ שֶׁהוּא עַצְמוֹ מְקַיֵּם אִתָּנוּ אֶת הַמִּצְוֹת, וְלָכֵן נִקְרָאִים 'מִצְוֹתָיו' דַּוְקָא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם הַמִּצְוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא (ברכות ו.) שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין, וְאָמְרוּ (שם ז.) שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְפַּלֵּל, וּבִירוּשַׁלְמִי אָמְרוּ (ר"ה פ"א ה"ג), בְּנֹהַג שֶׁבָּעוֹלָם מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם גּוֹזֵר גְּזֵרָה, רָצָה מְקָיְמָהּ רָצוּ אֲחֵרִים מְקַיְּמִים אוֹתָהּ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא גּוֹזֵר גְּזֵרָה וּמְקַיְּמָהּ תְּחִלָּה, מַאי טַעְמָא 'וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי אֲנִי ה'' (ויקרא כב ט), אֲנִי הוּא שֶׁשִּׁמַּרְתִּי מִצְוֹתַיְהִ שֶׁל תּוֹרָה תְּחִלָּה.

וּלְפִי זֶה אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים הַמִּצְוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם מְעוֹרְרִים גַּם שֶׁיְּקַיֵּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ אֶת הַמִּצְוֹת, וְעַל יְדֵי כֵּן נִפְעָלִים כָּל הַתִּקּוּנִים בָּעֶלְיוֹנִים מִכֹּחָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת הָאָדָם בָּעֶלְיוֹנִים

עוֹד יֵשׁ לְהוֹסִיף וּלְבָאֵר, כִּי נִשְׁמַת הָאָדָם עִקַּר שָׁרְשָׁהּ מִן הָעֶלְיוֹנִים, כִּי מִקּוֹר מַחֲצַבְתָּהּ מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּכְשֶׁהִיא נִתֶּנֶת לָאָדָם אֵינָהּ נֶעְתֶּקֶת מִמְּקוֹמָהּ הָרִאשׁוֹן, אֶלָּא הֶאָרָה מִן הַנְּשָׁמָה מִתְפַּשֶּׁטֶת וּמִשְׁתַּלְשֶׁלֶת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם עַד שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף הָאָדָם, וּבְכָל לַיְלָה עוֹלֶה חֵלֶק הַנְּשָׁמָה שֶׁבַּגּוּף לְמְקוֹרוֹ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁמִּמֶּנּוּ הוּא שׁוֹאֵב אֶת חִיּוּתוֹ, וּלְפִי זֶה יוּבַן מְאֹד שֶׁכָּל מִצְוָה וּמַעֲשֶׂה טוֹב, וְכֵן כָּל לִמּוּד תּוֹרָה וְחֶסֶד וּמִדָּה טוֹבָה עוֹשִׂים רֹשֶׁם גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, כִּי שָׁם מְקוֹר חִיּוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם וּמִשָּׁם הוּא שׁוֹאֵב אֶת כֹּחוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ בְּיָדוֹ לְעוֹרֵר רֹשֶׁם חָזָק בִּמְקוֹר שָׁרְשׁוֹ שֶׁבָּעֶלְיוֹנִים.

מִילִּין יְקִירִין

מאמרי קודש ודברי חכמה וחיזוק
בעניני עבודת ה' והליכות חיים,
מסודרים על סדר יום השבת

מַתָּנָה טוֹבָה - הַיְכֹלֶת לִשְׁלֹט בַּמַּחֲשָׁבוֹת

ג' חֲלָקִים לַעֲשִׂיַּת מִצְוָה שְׁלֵמָה

שְׁלֵמוּתָהּ שֶׁל כָּל מִצְוָה יָדוּעַ שֶׁהוּא בְּאֶמְצָעוּת קִיּוּם שְׁלֹשֶׁת חֲלָקֶיהָ שֶׁהֵם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, מַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה הוּא חֵלֶק הָעֲשִׂיָּה, הַבְּרָכָה לְפָנֶיהָ הִיא חֵלֶק הַדִּבּוּר, וְהַכַּוָּנָה שֶׁל הַמִּצְוָה הִיא חֵלֶק הַמַּחֲשָׁבָה, וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁאוֹמְרִים קֹדֶם עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה 'לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ', כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא הַמַּשְׁלִימָה אֶת עֲבוֹדַת הַמִּצְוָה, שֶׁתֵּעָשֶׂה בִּשְׁלֵמוּת מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה.

וְכָתַב עַל כָּךְ הַשְּׁפַת אֱמֶת ע"ה (פר' קדושים תרנ"ט ד"ה במדרש), אָמְנָם אֶת חֶלְקֵי הַמַּעֲשֶׂה וְהַדִּבּוּר יָכוֹל אָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ וּלְקַיֵּם אוֹתָם בִּשְׁלֵמוּת, אַךְ אֶת חֵלֶק הַמַּחֲשָׁבָה קָשֶׁה עַד מְאֹד לְקַיֵּם בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁכֵּן אֵין הָאָדָם שׁוֹלֵט לְגַמְרֵי עַל הַמַּחֲשָׁבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (ב"ב קסד:) אָמַר רַב, שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת אֵין אָדָם נִצּוֹל מֵהֶם בְּכָל יוֹם וְכוּ' וְאַחַת מֵהֶם הִיא 'בְּהִרְהוּר עֲבֵרָה', מִכָּאן אַתָּה לָמֵד שֶׁאֵין שְׁלִיטָה עַל הִרְהוּר. אִם כֵּן קָשֶׁה כַּיצַד יָכוֹל הָאָדָם לְקַדֵּשׁ גַּם אֶת חֵלֶק הַמַּחֲשָׁבָה וְשָׁרַק עַל יְדֵי זֶה יְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת.

אוּלָם הַתְּשׁוּבָה הִיא, שֶׁהֲלֹא יָדוּעַ שֶׁאֵין הַיֵּצֶר הָרָע יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּמַחְשָׁבוֹת בְּנֵי אָדָם, וְיוֹדֵעַ רַק אִם שׁוֹמֵעַ דִּבּוּר אוֹ רוֹאֶה שֶׁנַּעֲשָׂה מַעֲשֶׂה, אַךְ אֶת הַמַּחֲשָׁבָה רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ. אֲשֶׁר עַל כֵּן הָעֵצָה לָאָדָם שֶׁיּוּכַל לְכַוֵּן כַּוָּנוֹת הַמִּצְוָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הִיא, לְהַתְחִיל לְהִתְכּוֹנֵן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ קֹדֶם הַמִּצְוָה עוֹד בְּטֶרֶם יְדַבֵּר עַל כָּךְ וּבְוַדַּאי קֹדֶם שֶׁיַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיהָ, וְאָז כַּאֲשֶׁר בְּטֶרֶם עֲשִׂיָּתוֹ וְדִבּוּרוֹ הוּא כְּבָר מְחַשֵּׁב בְּמַחְשֶׁבֶת הַמִּצְוָה אֵין לַיֵּצֶר הָרָע שְׁלִיטָה עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַמָּשׁ, אַךְ אִם יַמְתִּין לְעוֹרֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה וְהַבְּרָכָה עָלֶיהָ אוֹ אָז כְּבָר יֵדַע מִמַּנָּהּ הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁכֵּן נוֹדַע לוֹ בְּאֶמְצָעוּת הַמַּעֲשֶׂה וְהַדִּבּוּר. אִם כֵּן זֹאת נַעֲשֶׂה וְנִחְיֶה, שֶׁנְּכִין נַפְשֵׁנוּ וְלִבֵּנוּ בַּהֲכָנָה דְּרָבָּה וּבְהִרְהוּרֵי מִצְוָה שֶׁבָּם מִתְקַדֵּשׁ הָאָדָם, וְהַיֵּצֶר הָרָע אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִמַּחֲשָׁבוֹת אֵלּוּ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִיעַ.

כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כָּךְ, יִזְכֶּה לְסִיּוּעַ מִשָּׁמַיִם לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה עַל כָּל חֶלְקֶיהָ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, מֵאַחַר שֶׁיָּדוּעַ מִסְפְּרֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁמִּכָּל חֵלֶק מֵהַמִּצְוָה נִבְרָא מַלְאָךְ, וְהַמַּלְאָךְ הַנִּבְרָא מִמַּחֲשֶׁבֶת הַמִּצְוָה שֶׁזֶּה עֲתָה חִשֵּׁב וְהֵכִין עַצְמוֹ, הוּא הָעוֹמֵד לוֹ לָאָדָם לְסַיֵּעַ לוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעוֹד זֹאת לוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצַרֵּף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֶׂה וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ וּכְבָר עָשָׂה אֶת הַמִּצְוָה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְקִיּוּם הַמִּצְוָה בְּפֹעַל בְּדִבּוּר וּמַעֲשֶׂה, כְּבָר יֵשׁ לוֹ סַיְיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁגַּם הַכַּוָּנָה וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחוֹשֵׁב עַתָּה תּוֹךְ כְּדֵי הָעֲשִׂיָּה, גַּם בָּהּ תִּכּוֹן מַחֲשַׁבְתּוֹ וְלֹא יוּכַל יֵצֶר הָרָע לְהַפְרִיעוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁבְּשָׁעָה זוֹ הוּא כְּבָר יוֹדֵעַ מֵהַמַּחֲשָׁבָה, אַךְ מֵאַחַר וְהִקְדִּים מַחֲשַׁבְתּוֹ קִבֵּל סִיּוּעַ עֶלְיוֹן לַעֲמֹד כְּנֶגֶד יְצִרוֹ וּלְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת.

בְּשַׁבָּת מְקַבְּלִים 'מַתָּנָה טוֹבָה' וְהִיא הַכֹּחַ לִשְׁלֹט עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת

בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ מְקַבְּלִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 'מַתָּנָה טוֹבָה' מִבֵּית גְּנָזָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַהִי מַתָּנָה טוֹבָה, כְּשֶׁמְּקַבֵּל דָּבָר שֶׁאֵין בְּיָכְלְתּוֹ לְהַגִּיעַ אֵלָיו, וְגַם אִם יִתֵּן כָּל הוֹן בֵּיתוֹ לֹא יוּכַל לִזְכּוֹת בּוֹ, כְּדִגְמַת דָּבָר יָקָר עֵרֶךְ שֶׁאֵין לוֹ שֵׁנִי כְּמוֹתוֹ הַסָּפוּן וּמְסֻתָּר בְּבֵית גְּנָזָיו, וְהָאָדָם הַמֻּחְזָק בְּחֵפֶץ זֶה אֵינוֹ מוּכָן לְמוֹכְרוֹ בְּשׁוּם הוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, וְהָיָה אִם יַחְלִיט לָתֵת לְמִישֶׁהוּ אוֹצָר גָּנוּז זֶה, זוֹהִי הַנִּקְרֵאת 'מַתָּנָה טוֹבָה'. מַתָּנָה רְגִילָה יָכוֹל כָּל אָדָם לִקְנוֹת, וְאִם אֵינוֹ אָדָם הַחָסַר מָמוֹן יוּכַל לְהַשִּׂיג כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ לִבּוֹ, אַךְ 'מַתָּנָה טוֹבָה' הִיא זוֹ שֶׁלֹּא שַׂיָּךְ לְהַשִּׂיגָהּ בְּעַד מָמוֹן וְדוֹמָיו.

אוֹמֵר הַשְּׁפַת אֱמֶת ע"ה (פר' קדושים תרס"ב ד"ה עוד), הַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה הִיא הַכֹּחַ לִשְׁלֹט עַל הַמַּחֲשָׁבָה. אָמְנָם בַּדֶּרֶךְ הַטִּבְעִית אֵין אָדָם נִצּוֹל מֵהִרְהוּרֵי עֲבֵרָה, וְכַמָּה שֶׁיַּעֲמֹל וְיַשְׁקִיעַ לֹא יוּכַל לְהַשִּׂיג שְׁלִיטָה מְלֵאָה עַל הַמַּחֲשָׁבָה, אַךְ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 'מַתָּנָה טוֹבָה' מִבֵּית גְּנָזָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוּכְלוּ לִשְׁלֹט עַל מַחֲשַׁבְתָּם, שֶׁכֵּן מָצִינוּ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אָדָם בְּמִלְאכָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, אִם כֵּן מוּכָח שֶׁיֵּשׁ יְכֹלֶת וְכֹחַ לָאָדָם לִשְׁלֹט עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּשַׁבָּת. וְיֵשׁ לְהוֹסִיף כִּי מֵאַחַר שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה אֵינָהּ גִּלּוּיָה כִּי אִם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשׁוֹנָה מֵהַמַּעֲשֶׂה וְהַדִּבּוּר הַגְּלוּיִים לַכֹּל, לְפִיכָךְ הַשַּׁבָּת שְׁכְּנֶגְדָּהּ נִמְצֵאת בְּבֵית גְּנָזָיו דַּוְקָא, וְלֹא נוֹדַעַת לְשׁוּם בְּרִיָּה.

כֹּחַ הַשְּׁלִיטָה עַל הַמַּחֲשָׁבָה הוּא בְּכֹחַ הַנְּשָׁמָה יְתֵרָה

הַכֹּחַ הַמְיֻחָד הַזֶּה מַגִּיעַ עִם הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם בְּשַׁבָּת, כִּי בְּאוֹר הַמִּלָּה 'יְתֵרָה' הוּא יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהוּא יָכוֹל בְּכֹחוֹתָיו, כִּי אָכֵן בְּשַׁבָּת זוֹכֶה וּמְקַבֵּל יְכֹלֶת לְקַדֵּשׁ אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו. וְכַיָּדוּעַ (תיקו"ז תיקון כ"ב סח:) 'נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה' הֵם כְּנֶגֶד 'מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה', הַנְּשָׁמָה כְּנֶגֶד הַמַּחֲשָׁבָה רוּחַ כְּנֶגֶד דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה כְּנֶגֶד נֶפֶשׁ. לָכֵן בְּשַׁבָּת שֶׁבָּהּ מִתְגַּלֶּה כֹּחַ הַנְּשָׁמָה יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְלִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם.

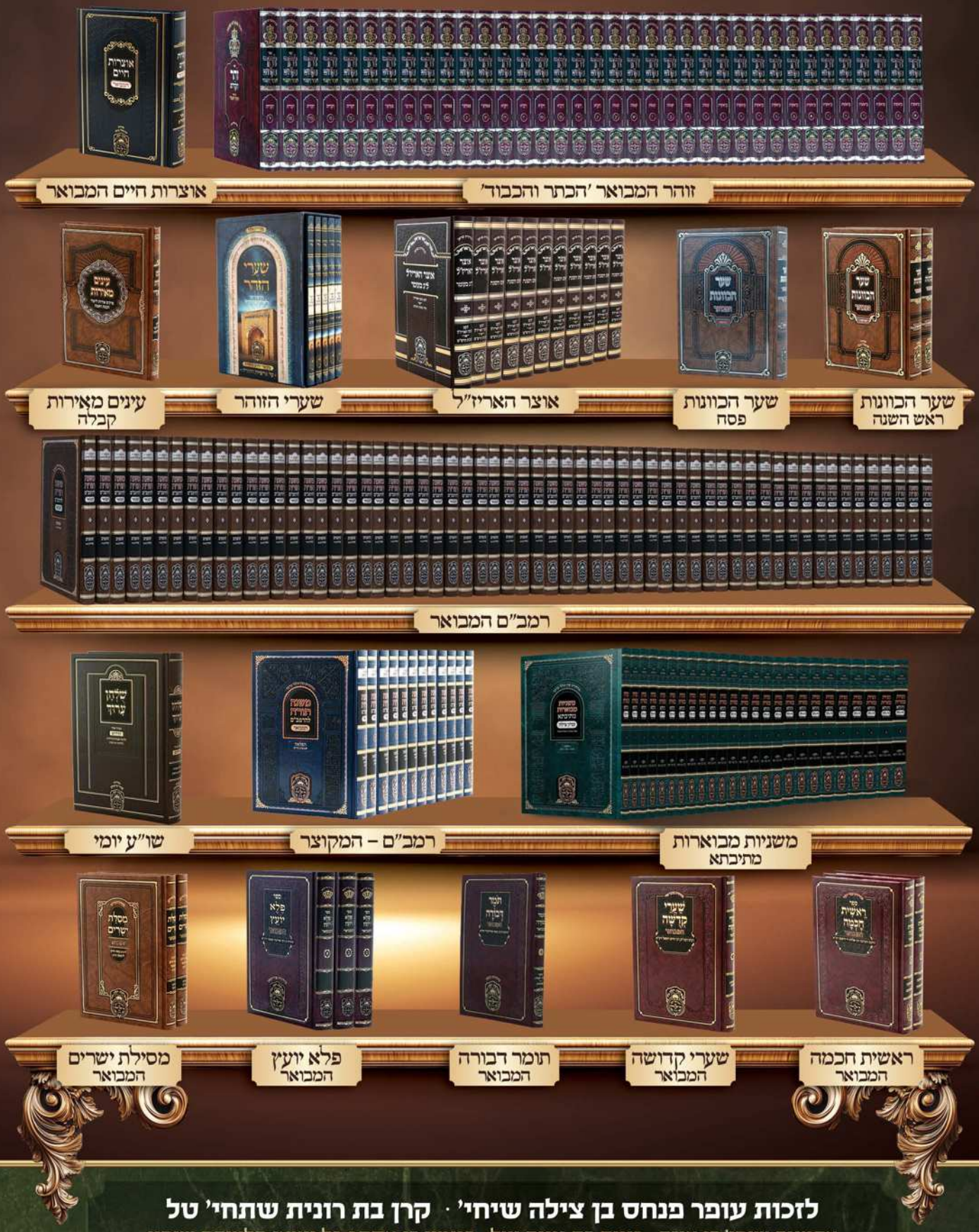
וְלֹא זוֹ בִּלְבַד שֶׁכֹּחַ הַמַּחֲשָׁבָה יָכוֹל לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, אֶלָּא יַחַד עִמּוֹ מַגִּיעִים גַּם חֵלֶק הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה לִשְׁלֵמוּת, וְלָכֵן אָמְרוּ שֶׁכָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ לְקַבֵּל בְּשַׁבָּת נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, שֶׁהַשַּׁבָּת מְסַיַּעַת שֶׁיִּהְיוּ כֹּחַ הַנר"נ שׁוֹלְטִים עַל הַגּוּף, שֶׁכֵּן הֵם נַעֲשִׂים בְּהִשְׁתַּתְּפוּת חֶלְקֵי הַגּוּף בְּנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מְכֻוָּנִים בְּשַׁבָּת שֶׁיִּגְבַּר אוֹר הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף - בְּמַחֲשָׁבָה, וְאוֹר הָרוּחַ בְּדִבּוּר וְאוֹר הַנֶּפֶשׁ בְּמַעֲשֶׂה, וְיִהְיוּ הַנֶּפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה יְתֵרִים וּמִתְגַּבְּרִים עַל הִשְׁתַּתְּפוּת הַגּוּף (שפת אמת פר' שופטים תר"ס ד"ה כי אתה).

עֵצָה לְקַיֵּם חֵלֶק הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁבְּמִצְוָה עַל יְדֵי שֶׁמּוֹשֵׁךְ כֹּחַ מִיּוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁבָּהּ שׁוֹלְטִים עַל הַמַּחֲשָׁבָה

כֹּחַ זֶה שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשַׁבָּת מַשְׁפִּיעַ גַּם עַל כָּל יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְנִמְצָא בְּיָדֵינוּ עֵצָה מְעֻלָּה לְקִיּוּם הַמִּצְוָה גַּם עַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה אַף כִּי יְדוּעִים הַמַּעֲשֶׂה וְהַדִּבּוּר לַיֵּצֶר הָרָע, כִּי הַכֹּחַ שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ גַּם לִימֵי הַחֹל לְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּשַׁבָּת, שֶׁעַל יְדֵי קְדֻשָּׁה יְתֵרָה יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַקְּדֻשָּׁה לְכָל יְמֵי הַחֹל, וּמִימֵינוּ מִתְבָּרְכִין כָּל שִׁיתָּא יוֹמִין' (זוהר פר' יתרו פח.), וּמִטַּעַם זֶה נוֹהֲגִים לִמְנוֹת אֶת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ 'רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת' 'שֵׁנִי בְּשַׁבָּת', כְּדֵי לְקַיֵּם בָּזֶה מִצְוַת 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' בְּכָל הַשָּׁבוּעַ, וְעַל יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִים בְּכָל יוֹם אֶת הַשַּׁבָּת נִשְׁפָּע מִמֶּנָּהּ שֶׁפַע בְּרָכָה כָּל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ. וְלָכֵן ג' יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת הֵם הֲכָנָה לְשַׁבָּת, כְּדֵאִיתָא (פרי עץ חיים שער השבת פ"א) שֶׁבְּיוֹם ד' יְכַוֵּן לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת נֶפֶשׁ שֶׁל שַׁבָּת הַבָּאָה, וּבְיוֹם ה' יְכַוֵּן לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת רוּחַ, וּבְיוֹם ו' יְכַוֵּן לְקַבֵּל תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה. וְכֵן לְאַחַר הַשַּׁבָּת נִשְׁאֶרֶת תּוֹסֶפֶת הַנְּשָׁמָה עַד יוֹם א', וְתוֹסֶפֶת רוּחַ נִשְׁאֶרֶת עַד יוֹם ב', וְתוֹסֶפֶת הַנֶּפֶשׁ נִשְׁאֶרֶת עַד יוֹם ג'.

וְכָךְ אוֹמְרִים אָנוּ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן בְּשַׁבָּת 'רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ וְכוּ' וְאַל תְּהִי צָרָה וְיָגוֹן בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ', וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, מַדּוּעַ מְבַקְּשִׁים אֲנַחְנוּ רַק עַל יוֹם מְנוּחָתֵנוּ מָה עִם יְמֵי הַחֹל, מַדּוּעַ לֹא מְבַקְּשִׁים שֶׁלֹּא תִּהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן בְּכָל הַיָּמִים. אֶלָּא שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה יִתֵּרָה בְּשַׁבָּת זֶה מַשְׁפִּיעַ עַל כָּל יְמֵי הַחֹל.

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לצטט ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל

אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת נינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

· **לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה** ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com